

1 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM17 Ny förordning om medicintekniska produkter
KOM(2012) 542 till socialutskottet

2012/13:FPM18 Ny förordning om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik *KOM(2012) 541* till socialutskottet

2 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2012/13:6 för tisdagen den 6 november om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från socialutskottet.

3 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2012/13:38 till justitieutskottet

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitieutskottets betänkanden 2012/13:JuU2 och JuU3

Välkomsthälsning

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att vi bland åhörarna vid dagens debatt har Kroatiens talman Josip Leko med delegation. Varmt välkomna till Sveriges riksdag!

I would like to greet the delegation from the Parliament of Croatia under the leadership of its Speaker Josip Leko welcome to the Swedish Parliament.
(Applåder)

*Kroatiens anslutning
till Europeiska unionen*

5 § Kroatiens anslutning till Europeiska unionen

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU14
Kroatiens anslutning till Europeiska unionen (prop. 2012/13:6).

Anf. 2 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Sedan det svenska inträdet i EU 1995 har Sverige varit pådrivande för EU:s utvidgning med motiveringen att den gagnar såväl unionen som de nya medlemsstaterna.

Samma argumentation används även nu inför den kroatiska anslutningen till EU, trots debatten om avgiften till EU där Sverige enligt rådande förhandlingsläge ska tillhöra EU:s absolut största nettobidragsgivare. När det gäller det senare har regeringen sagt sig kunna tänka sig att använda Sveriges vetorätt för att blockera en absurd utgiftsökning för det svenska medlemskapet i unionen. Men i betänkandet inför godkännandet av Kroatiens EU-anslutning framhåller samtliga övriga riksdagspartier att en kostnadsökning för Sverige motverkas av vinsterna med EU:s utökning.

I det ena fallet säger man sig alltså vara redo att stoppa en kostnadsökning för det svenska EU-medlemskapet för att i det andra fallet säga att ekonomiska kostnader inte är ett problem. Man hävdar till och med att denna utökade kostnad för de svenska skattebetalarna ska leda till en förbättrad välfärd och miljö och till fred i hela Europa.

Från Sverigedemokraternas sida ser vi helst ett Europa av självständiga stater som samarbetar i stora och avgörande frågor och som handlar med varandra i en öppen och en inre marknad. Det betyder emellertid inte att vi avser att stoppa länder som verkligen vill gå med i EU som det ser ut i dag. Men för att godkänna nya länders medlemskap i unionen kräver vi i huvudsak att länderna i fråga har en fungerande statsapparat med låg korruption. Vi kräver att länderna inte bidrar till att destabilisera Europa eller Sveriges säkerhet, eller att länderna i fråga inte heller medför ökade nettokostnader för Sveriges medlemskap i unionen.

Vad Kroatien beträffar har man vidtagit åtgärder för att förbättra säkerhetsläget i och omkring sitt land. Däremot är korruptionen fortsatt mycket hög. Enligt Transparency Index ligger den i paritet med länder som Sydafrika och Turkiet och är endast marginellt mindre än i Kina och Rumänien.

Vi har tidigare hört om hur människor kan köpa sig EU-medborgarskap via Rumänien. Även trafficking och smuggling underlättas av ett utbrett mutsystem. Man kan således konstatera att korruption inte enbart får återverkningar inom affärslivet, utan att det också riskerar att drabba helt andra områden som i slutändan också kan påverka Sverige.

Till riskerna som ett högkorrupt land medför kommer att Kroatien ännu har mer att önska vad gäller myndighetshantering av skatter, hante-

ringen av EU-bidrag, tullen och hanteringen av det fiskala systemet för egna medel. Läger man därtill att Kroatiens bnp i marknadspriser bara utgör en bråkdel av EU 27:s genomsnitt, vilket innebär att Kroatien kommer att motta tre gånger mer EU-pengar än vad de själva tvingas betala för sitt medlemskap, kan man befara att Kroatien utan att mer krav ställs på landet före en eventuell EU-anslutning kan komma att uppvisa samma typ av struktur som har kunnat konstateras i andra fattiga EU-länder.

Man måste dessutom konstatera att kommissionens utvärdering av Kroatiens anslutning till EU i många delar beaktar att Kroatien förväntas kunna leva upp till kraven. En fråga som därmed bör ställas är således om det kommer att finnas någon politisk vilja efter inträdet att själva vara med och finansiera de nödvändiga reformerna eller om landet likt andra exempel i det nuvarande EU i stället väljer att slå av på takten i sina reformeringsprocesser. Men oavsett svaret på frågan kan vi redan här och nu fastställa att en kroatisk EU-anslutning i närtid märkbart kommer att påverka Sverige i, som vi ser det, negativ mening.

Jag yrkar därför bifall till Sverigedemokraternas reservation i ärendet.

Anf. 3 TOMMY WAIDELICH (S):

Herr talman! Det är en glädjens och historiens dag i dag, inte bara för att Obama vunnit presidentvalet i USA utan också för att vi här i Sveriges riksdag ska fatta beslut om Kroatiens anslutning till EU.

Vi har länge varit för ett kroatiskt medlemskap. Det har funnits ett väldigt starkt stöd för det i Sveriges riksdag. Nu har vi visserligen ett parti som har kommit in nyligen och som inte har samma uppfattning som de övriga, men i övrigt finns det en väldigt stor uppbackning för ett kroatiskt medlemskap i EU.

Jag minns när förhandlingarna startade, den 3 oktober 2005. Då var jag ordförande i riksdagens EU-nämnd och hade precis kommit hem från en resa till Kroatien. Den resan började jag i Vukovar, en av de städer som hade varit värst drabbade av Balkankriget. Jag tog också med mig bilden där från 2005 av att det fortfarande var väldigt svårt att röra sig, fortfarande mycket minerad mark, men att det ändå hade börjat spridas ett hopp om en långsiktig fred. Där fanns EU med som en garant för en långsiktig fred.

När vi i dag från riksdagens sida fattar beslut om att Kroatien ska gå med i EU gör vi det också med en förhoppning om att vi får fler medlemmar från andra Balkanländer, så att EU kan bli det fredsprojekt som det har varit i andra delar av Europa även på Balkan. På så sätt blir länderna ömsesidigt beroende av varandra, kan handla med varandra och undviker konflikter. Att man har ställen där man kan lösa konflikter, att man har ett Europaparlament och att man har ett ministerråd där regeringarna träffas bidrar till att man undviker konflikter.

Det är viktigt att komma ihåg denna historiska uppgift som jag tycker att EU verkligen har lyckats med, och det är väl den som de flesta är överens om att EU är bra för. Sedan finns det också andra fördelar. Men efter andra världskriget såg man just till att de länder som hade bekrigat varandra flera gånger om, Tyskland och Frankrike, blev ömsesidigt beroende av varandra, att de började samarbeta om kol och stål, ryggraden i industrin.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Kroatiens anslutning
till Europeiska unionen*

Senare, under 80-talet, handlade det om att säkra de nya demokratier-
na Spanien, Grekland och Portugal genom EU-medlemskap.

Nu gäller det utvidgningen som gör att hela Europa kan enas och få
framtidstro, tillväxt och handel, även om ekonomin i Europa inte är den
bästa just nu. Därför är vi glada att Kroatien blir medlem från den 1 juli
2013.

Resan har inte gått jättesnabbt, även om den kanske varit snabb i jäm-
förelse med andra länder. Jag minns att det tog ett tag innan vi fick i gång
förhandlingarna.

Jag minns också att jag efter min resa fick ett samtal från min par-
tivän i Kroatien, Zoran Milanović, som frågade varför förhandlingarna
inte kom i gång och vad det var som hände i ministerrådet. Han var då i
opposition. Jag kunde upplysa honom om att det var vissa blockeringar
men att det nog så småningom skulle komma i gång, vilket det också
gjorde.

I dag är Zoran Milanović Kroatiens premiärminister, och det känns
bra att han får vara med och föra in Kroatien i EU.

Det har som sagt varit en ganska lång resa, och nu ska vi landa för att
sedan påbörja en ny resa med Kroatien i EU. Det är en resa där vi för-
hoppningsvis snart kan se fler nya medlemmar i EU.

Med dessa ord yrkar jag bifall till utrikesutskottets förslag i betän-
kandet.

I detta anförande instämde Désirée Liljevall (S).

Anf. 4 CHRISTIAN HOLM (M):

Herr talman! För 21 år sedan började kulorna vina i Kroatien. För 21
år sedan började morden på fäder och söner men även på mödrar och
döttrar.

Det är säkert många som lyssnar i dag som inte känner igen det land
jag talar om. Men låt oss aldrig glömma den resa Kroatien gjort under de
senaste tjugo åren. Man har gått från brinnande stridigheter till att i dag
stå på tröskeln till det mest framgångsrika fredsprojekt vi har, ett med-
lemskap i Europeiska unionen.

I dag diskuterar vi betänkande UU14 som är ett viktigt steg för fred
och sammanhållning, inte bara för Kroatien och Balkan utan för hela
Europa.

Om 1900-talets politiska misslyckanden tog sig form i mänskliga tra-
gedier så har 2000-talets politiska misslyckande hittills tagit sig form i en
ekonomisk tragedi. Många länder dras allt djupare in i skuldkrisen.
Vägen ur vår generations djupaste kris går inte genom att bygga fler
murar och isolera sig. I stället för att bygga murar krävs att vi bygger
broar. Här skapar EU unika möjligheter.

EU:s fördrag slår fast att varje land som respekterar EU:s demokra-
tiska värderingar och förbinder sig att främja dem kan ansöka om att bli
medlem i EU. Villkoren för att bli medlem i EU slogs fast vid Europe-
iska rådets möte i Köpenhamn 1993.

Köpenhamnskriterierna består av ett antal politiska, ekonomiska och
administrativa kriterier. För att ett land ska få inleda förhandlingar måste
det politiska kriteriet vara uppfyllt. De politiska kriterierna innebär att ett
kandidatland för att bli medlem ska uppvisa stabila institutioner som

garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter.

Vidare ska landet vara en fungerande marknadsekonomi och ha förmåga att hantera den konkurrens och de marknadskrafter som uppträder på unionens inre marknad.

De administrativa kriterierna innebär att landet ska ha förmåga att ta på sig de skyldigheter som följer av ett medlemskap i EU.

Kriterierna ska vara uppfyllda vid tidpunkten för inträdet.

Herr talman! Vår uppgift är ytterst att svara på frågan: Vilket Europa vill vi se? Vill vi se ett öppnare Europa där vi främjar fred, frihet och försoning genom att inkludera eller vill vi se ett mer exkluderande Europa med stängda dörrar till framtiden?

Ett kroatiskt medlemskap vore inte bara en human seger. Det vore också en nystart för såväl Kroatien som Sverige och övriga EU.

Den största intäkten till svensk ekonomi är vår export. Att då sänka trösklar och riva murar så att ytterligare ett land kan handla med våra varor är en investering för framtiden.

Samtidigt så ger det oss alla någonting mer och någonting större. När vi själva bara pratar om EU i termer av misslyckanden och kris påminner Kroatien oss om varför vi har EU: för att vi är en världsdel med ett folk som lever för fred.

Sverige är den starkaste kraften inom EU för en fortsatt utvidgning av unionen. Sverige har även sedan många år ett djupgående samarbete med länderna på Balkan för utvecklingen där.

Som närmaste vänner ska vi också ställa de svåra och jobbiga frågorna. Vi måste därför ärligt våga erkänna att Kroatien står inför ett utvecklingsarbete inom mänskliga rättigheter. Det rapporteras om inskränkningar i pressfrihet och medier. Vi hör om hot och våld mot journalister och aktiva försök att censurera medierna. För att Kroatien ska vinna trovärdighet i dessa frågor måste detta självklart upphöra.

Vidare behövs reformer för landets näringsliv och industri. Utan ett stabilt näringslivsklimat kan Kroatien varken garantera en stabil tillväxt eller matcha Europeiska unionens trygga företagsklimat. Här krävs fortsatta reformer.

Den 22 januari i år godkände Kroatien självt anslutningen. Det gjordes i det kroatiska parlamentet men framför allt genom ett tydligt ja från det kroatiska folket. 66 procent röstade för ett inträde i EU. Den egna starka viljan sänder en tydlig signal om ambitionsnivån, vilket också visar på reformvilja. Det är också värt att åter poängtera att för att man ska godkännas som medlem nästa år krävs ett fortsatt högt reformtempo och att man följer EU:s regelverk även efter anslutningen.

Tyvärr finns det krafter inom EU och även här i riksdagen som vill stänga dörren för fler medlemmar. Det är djupt oroande på många sätt och mycket sorgligt.

Herr talman! Om det är något vi lärt av historien är det att öppenhet, mångfald och nyfikenhet är vad som för världen framåt.

Att ett kroatiskt inträde i EU kortsiktigt leder till ökade kostnader är sannolikt. Det är även sant att Kroatien i dag inte erbjuder Europas starkaste ekonomi. Men priset för fred, stabilitet och samarbete är alltid lägre än kostnaderna för krig, och med fler medlemmar kommer en ökad eko-

Prot. 2012/13:20
7 november

*Kroatiens anslutning
till Europeiska unionen*

nomisk integration. Därmed överstiger såväl de långsiktiga humana som de ekonomiska fördelarna med råge de kortsiktiga invändningarna.

Herr talman! Europa är trots de djupa ekonomiska problem vi har just nu en trygg plats i världen. Vi åtnjuter den längsta freden vår världsdel har sett sedan århundraden, och även om världen skälver så är Europeiska unionen fortfarande en dröm för flera av våra grannländer i öst och syd.

När kulorna slutade smattra i Kroatien för mindre än tjugo år sedan började människorna arbetet med att bygga en demokratisk nation i fred. Vi i Sverige har möjligheten att hjälpa dem att stärka bygget med ytterligare en demokratisk och fredlig pelare genom att godkänna deras inträde. Genom att hjälpa dem hjälper vi också Europa, och så fortsätter vi vara den union som vann Nobels fredspris.

Jag yrkar bifall till utrikesutskottets förslag i betänkande UU14.
(Applåder)

Anf. 5 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Efter andra världskrigets slut sade Europa: Aldrig mer! Låt oss aldrig upprepa första världskrigets meningslösa skyttegravskrig, Nazitysklands förintelseläger eller Stalins systematiska utrotning av oliktankande.

Detta var budskapet från de tidigare ärkefienderna i Västeuropa. Öppenhet, frihet och samarbete skulle råda bot på främlingsfientlighet, nationalism och våld och cementera fundamenten för en varaktig europeisk fred.

I sin strävan att förhindra ytterligare blodspillan på den europeiska kontinenten lade tre framstående västeuropeiska kristdemokrater, Robert Schuman, Konrad Adenauer och Alcide de Gasperi, år 1952 grunden till den Europeiska kol- och stålgemenskapen som fyra decennier senare kom att mynna ut i Europeiska unionen.

Sedan dess har fred rått mellan kol- och stålunionens ursprungliga medlemsländer. Med tiden har samarbetet kommit att fördjupas och breddas till att inkludera fler samarbetsområden och fler medlemmar. Ledstjärnan för samarbetet har genomgående varit att fred, säkerhet och samförstånd i Europa endast kan nås genom att kontinentens stater knyts närmare varandra genom handelsutbyte och en likartad värdegrund.

Herr talman! Västra Balkan är det enda av Europas hörn som ännu inte finns representerat i unionen. Fram till och med Kosovokrigets slut år 1999 skedde här det som aldrig skulle få ske igen, nämligen etnisk rensning och omfattande blodspillan på europeisk mark. Detta och en rad andra nationalistiskt, etniskt och religiöst motiverade krig under 1900-talets sista decennium kom kraftigt att försena ett möjligt medlemskap för före detta Jugoslaviens delrepubliker.

I och med Europeiska rådets undertecknande av det gemensamma anslutningsfördraget för Kroatien i december 2011 kan vi snart dock ha äran att välkomna det första landet från västra Balkan, nämligen Kroatien, i Europeiska unionen. Detta är en seger inte bara för Kroatien och kroaterna, utan för regionen och dess folk i stort.

Det finns, som andra har sagt, representanter i denna kammare som inte delar uppfattningen att Kroatien nu är redo för ett medlemskap i Europeiska unionen, trots att såväl Europeiska kommissionen och Europaparlamentet som Europeiska rådet, efter sex år av tuffa anslutningsförhandlingar, med all tydlighet har fastslagit att Kroatien nu har uppfyllt Köpenhamnskriterierna.

I kristider i en globaliserad värld är det mer dialog, mer samarbete och mer solidaritet vi behöver – inte mindre. På samma sätt som Sverige och andra medlemsstater utanför eurozonen nu har ett ansvar att bistå hårt drabbade människor och få Europa på fötter igen, har vi också ett intresse av att utvidga Europeiska unionen. Ett utvidgat EU är en starkare, säkrare och mer konkurrenskraftig union. Även om Sveriges bidrag till Europeiska unionens budget för år 2013 kan komma att öka något i och med Kroatiens anslutning, är Kristdemokraterna övertygade om att denna tillfälliga merkostnad kommer att suddas ut på sikt.

Kristdemokraterna delar till fullo utrikesutskottets uppfattning att utvidgningen av EU med Kroatien och i förlängningen hela västra Balkan är för den europeiska fredens, säkerhetens, miljöns och välfärdens bästa. Liksom kol- och stålgemenskapen kom att bli det första steget för att förhindra framtida krig mellan de tidigare ärkefienderna Frankrike och Tyskland har Europeiska unionens utvidgning på västra Balkan redan bidragit till att stabilisera och demokratisera regionen, och knutit länder som tidigare varit i konflikt närmare varandra.

Som utrikesutskottet påpekar kan Europeiska unionens utvidgning i regionen också bidra till att uppmuntra andra stater i närheten, österut och i Medelhavsområdet, att genomföra de politiska, ekonomiska och sociala reformer som krävs för ett fördjupat samarbete med Europeiska unionen. På så vis blir fredstanken, de mänskliga fri- och rättigheternas okränkbarhet och den sociala marknadsekonomins fördelar värden som utgör det europeiska samarbetets stomme. Det blir i sig ett incitament att närma sig Europeiska unionen.

Herr talman! För oss kristdemokrater står det klart att Kroatien uppfyller samtliga kriterier för EU-medlemskap. Likt utrikesutskottet vill vi dock understryka vikten av att Kroatien aktivt verkar för att samtliga kriterier är uppfyllda vid det tilltänkta inträdet den 1 juli nästa år. Kroatien måste rätta till de brister inom rättsväsendet samt gällande grundläggande fri- och rättigheter, säkerhet, rättvisa och konkurrenspolitik som kommissionen understrukt. I synnerhet måste Kroatien hörsamma Europarådets och OSSE:s kritik gällande bristfällig mediefrihet.

Herr talman! Å Kristdemokraternas vägnar önskar jag yrka bifall till vad som anförs i utrikesutskottets betänkande.

Med detta sagt vill jag passa på att välkomna Kroatien in i den Europeiska unionen!
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Andersson (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

*Ersättning av staten
till personer som
utsatts för övergrepp
eller försummelser
i samhällsvården*

6 § Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2012/13:SoU3
Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården (prop. 2011/12:160).

Anf. 6 MARGARETA LARSSON (SD):

Herr talman! Det finns mycket att säga om den här propositionen om de drabbade i samhällsvården. Det har tråkigt nog gått snett från början. Först nekades man ersättning trots Vanvårdsutredningens rekommendationer. Det skapade givetvis sårade känslor och misstro. Beslutet ändrades efter omfattande kritik, vilket möjligtvis ökade misstron ytterligare. Många av de drabbade har känt att den ursäkt som gavs inte uppfattades som äkta. Det förslag som företrädare för regeringspartierna och oppositionen snabbt snodde ihop vittnar om att man inte har tänkt igenom förslaget tillräckligt. Jag ser därför en uppenbar risk för att man strör ytterligare salt i såren.

Jag ska ta upp brister som finns i det liggande förslaget.

Man försätter den nämndsmyndighet som ska avgöra vem som ska få ersättning i en mycket svår sits då bara den värsta typen av misshandel och vanvård är ersättningsberättigad. Ett problem är var man ska dra gränsen mellan de mest allvarliga brotten och dem som bara är allvarliga. Ibland kanske man behandlar likartade fall där den ena får ersättning och den andra blir utan ersättning på grund av någon detalj.

Man har en omfattande administration för att söka bevis som till stor del inte finns. Det riskerar att medföra mycket höga kostnader. Jag tycker att pengarna i stället skulle ha gått till dem som har drabbats i samhällsvården, även till dem som inte genomlidit den allra värsta misshandeln.

En annan tveksamhet gäller hur nämnden ska lyckas bedöma personer som är mindre talträngda. De kanske aldrig har bearbetat sin barndom eller inte är vana att tala om känslor och upplevelser. Att förtränga minnen är en känd överlevnadsmekanism och ett skydd som kroppen sätter in för att man ska orka gå vidare i livet och inte bryta samman. De personerna kanske riskerar att bli utan ersättning för att de har förträngt många minnen som skulle kunna vara en viktig pusselbit i en helhetsbedömning.

En ytterligare betänklighet gäller hur det kan komma att bedömas när någon berättar att man redan som spädbarn placerats på barnhem eller i fosterhem. Som bekant är inte minnet utvecklat de första levnadsåren. Det kanske var då man utsattes för våld och sexuella övergrepp i större skala. Lek med tanken att den vistelsen kanske var den värsta jämfört med eventuella fosterhem som man sedan kom till. Utan minnen, ingen ersättning.

Jag tror inte att någon personal har dokumenterat vilka straffmetoder man använde på små barn som grät jämt. Knappast dokumenteras heller våldtäkter eller annan misshandel över huvud taget med vittnen.

Bevis och rekommendationer är därför ett svårt problem. Barn togs ju aldrig på allvar av socialtjänsten när de försökte berätta om sitt helvete. För att man ska lyckas få ersättning enligt det nuvarande förslaget ska

man ha mycket god verbal förmåga, man ska ha gott minne – helst från späd ålder – och göra ett trovärdigt intryck. Jag tror inte att det är alla förunnat.

Ännu en sak som haltar i förslaget är den gräns man satt till 1980 för att få ersättning. Det har man gjort utan någon närmare förklaring, förutom ett snurrt resonemang om preskription.

Som Lagrådet har konstaterat finns det en uppenbar risk i det nuvarande förslaget för dubbelkompensation då ingen spärr finns när det gäller personer som redan har fått skadestånd i en tidigare brottmålsprocess.

I andra änden av skalan finns det risk för rättsförluster då rätt allvarliga brott som skett mellan 1980 och 2002 redan kan vara preskriberade. De som utsatts för dessa brott får enligt det nuvarande förslaget varken skadestånd eller ersättning. Detta är något som Mårten Schultz har påtalat. Han är enligt insatta källor en av Sveriges främsta experter när det gäller ersättningar och skadestånd.

Fru talman! Jag förordar med min följdmotion ett graderat belopp som utbetalas utifrån allvarlighetsgrad i stället för att människor med det föreliggande förslaget ska bli utan ersättning. Så har man gjort i en del andra länder.

Såsom jag upplever detta förslag är det utformat som ett sorts poängsystem, nämligen att ju mer blod som har flutit, desto större chans till ersättning. Jag tycker att det är okänsligt och ganska smaklöst upplagt. Framför allt är det ett hårt slag mot dem som utifrån sin bakgrund har kämpat i hela sitt liv med plågsamma minnen, rädslor och ångest.

Att inte förstå vikten av att följa upp dem som har fått avslag på ansökan om ersättning efter att de har suttit i nämnden och blottat sig anser jag är en miss. Det är en oerhört smärtsam process att vända ut och in på sitt liv med allt som kommer upp till ytan. Det händer ibland att människor som börjar konfronteras med sitt liv kan få en hjärtattack. Det hände en gång min egen far. Därför vet jag vad jag talar om.

Tänk er då att efter detta ratas genom ett sådant besked och få höra att man blir utan ersättning eftersom det som man har varit utsatt för inte var allvarligt nog.

Jag tycker att det behövs ett telefonsamtal och en uppföljning efter en sådan sak. Det är min personliga övertygelse.

Ett graderat ersättningssystem som man har haft i en del andra länder gör det möjligt för fler att få ersättning än vad det nuvarande systemet erbjuder. Därmed kan fler få råd att gå till tandläkaren, kanske få en handpenning för att få en vettig bostad eller äntligen få råd att skaffa den hund som man alltid har velat ha.

I Norge, Irland och Holland har man haft betydligt högre ersättningar för de grövsta brotten som offren har utsatts för. Ett graderat system tar även hänsyn till varje enskild persons unika omständigheter. Ett sådant system vittnar om äkta omsorg om individen. Jag yrkar därför bifall till reservationen.

Anf. 7 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Ledamöter av Sveriges riksdag och åhörare! Jag liksom många fler lyssnade på den omvalde presidenten Barack Obamas segertal i morse svensk tid. Det var ett tal som trots avstånd, ett ganska an-

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ersättning av staten
till personer som
utsatts för övergrepp
eller försummelser
i samhällsvården*

norrlunda politiskt landskap och i många fall också olika utgångspunkter berörde. Sammanhanget och ambitionerna berörde. Retoriken och engagemanget berörde. Men mer än så berörde en djupt rotad övertygelse om alla människors lika värde, om allas lika rätt oavsett vem man är och var man kommer ifrån, en vilja att skapa förutsättningar för alla barn att växa upp och leva goda liv. Det är en vision och ambition som är en stark och absolut drivkraft för mig som socialdemokrat i mitt politiska uppdrag.

Faktum är att det är detta som SoU3 handlar om.

Ibland brister föräldraskapet i sina möjligheter att ge barnen just denna trygghet, fostran och framtidstro. När uppväxtvillkoren blir så undermåliga att barnens bästa bedöms vara att byta familj och hem läggs barnens trygghet och fostran ytterst i samhällets och våra gemensamma händer.

Men i ett flertal fall blev det inte som det var tänkt eftersom samhället brast i sin tillsyn. Barn och unga placerades i hem som kränkte, vanvårdade, misshandlade och utnyttjade dem sexuellt på alla tänkbara sätt. Det är inte så det ska gå till.

Fru talman! Detta är inte en debatt i ordets rätta bemärkelse. Jag vill därför inleda med att säga att vi antligen står här för att i någon mening foga ännu en pusselbit till den upprättelse som många har väntat på och kanske samtidigt har vändats inför.

Den långa resan till upprättelse och den mediala uppmärksamheten inleddes år 2005. Då sändes tv-dokumentären med den så korrekta titeln *Stulen barndom*. Flera olika personer berättade där om sin uppväxt på svenska barnhem under perioden 1920–1980. De berättelser om bland annat systematiska kränkningar och våld som kablades ut i de svenska vardagsrummen förskräckte och chockade.

Dåvarande folkhälsominister Morgan Johansson beslutade utnämna Göran Johansson till särskild utredare för det som kommit att kallas Vanvårdsutredningen. Närmare 1 000 personer kontaktade utredningen, blev intervjuade och vittnade om de övergrepp och den vanvård som de tvingats uppleva i den sociala barnvården.

Utredningen fick senare en efterföljare i Kerstin Wigzells utredning för upprättelse. Med vetskap om att det aldrig går att ersätta en stulen barndom och att det aldrig går att backa bandet för att göra rätt var ambitionen att finna förslag som skulle kunna innebära en upprättelse bestående av ersättning, offentlig ursäkt och åtgärder för att förhindra att något liknande sker igen.

Fru talman! Båda utredningarna skapade förväntningar och förhoppningar. Förslag levererades på högst rimliga åtgärder som borde gå att enas om över alla politiska gränser. Vi såg nu början på ett avslut.

När regeringen i stället för drygt ett år sedan lämnade beskedet att upprättelsen inte skulle komma att innehålla någon ekonomisk ersättning blev jag, tillsammans med många andra, fullständigt överrumplad. Utan några samtal med oppositionen och med Maria Larsson som budbärare fattades ett obegripligt beslut högt uppe i Regeringskansliet. Hur det hela gick till vet ingen än i dag riktigt säkert. Men den mediestorm som det ledde till innebar att regeringen sedan backade. I stället satt sedan oppositionen ned med regeringsföreträdare, och frågan fick den värdiga och seriösa process som borde ha skett från början.

Snart fattar vi beslut om en ersättning som är lika för alla, i stället för ett skadestånd. Det är värt att än en gång understryka vikten av att vi politiskt inte gör anspråk på att försöka gradera skadan. Vi gör inte heller anspråk på att på något sätt ersätta rättsväsendets processer som ska ställa anklagade till svars, vilket är skälet till årtalet 1980. Det handlar om en ekonomisk ersättning som kan sökas av alla som uppfyller kriterierna, oavsett bakgrund.

Det har varit en ceremoni, en offentlig och officiell ursäkt för det som många barn, i dag äldre, utsattes för när samhället skulle överta vårdnadsansvaret men i stället grovt brast i omhändertagande och tillsyn.

Fru talman! Med en upprättelse på plats återstår det svåraste och största, nämligen det politiska arbetet för att konkret förhindra att något liknande ska kunna hända igen. Men det som också återstår är det långsiktiga politiska arbete som ska skapa förutsättningar för alla barn att leva goda, utvecklande och jämlika liv oavsett vem man är och var man kommer ifrån och vilken ryggsäck man bär med sig. Alla barn måste ha rätt att, som Hjalmar Branting en gång uttryckte sin vision, leva ut sina bästa stämningars längtan.

(Applåder)

Anf. 8 MARGARETA LARSSON (SD) replik:

Fru talman! Den lag som nu kommer att stiftas står helt utanför vårt rättssystem. Lagrådet har som bekant gett klartecken för att vi ska kunna ersätta de som har blivit misshandlade och utnyttjade och detta utan hänsyn till normala ersättningssystem och brottmålsprocessen.

Varför är man då så rädd att verkligen skapa ett system som faktiskt lindrar lidande för så många som möjligt genom att ge dem upprättelse? Det försvårar ju själva symbolhandlingen. Den graderade ersättningen medverkar till att fler kan få del av ersättningen. Som det är nu är det bara vissa som får och andra blir utan. Jag förstår inte detta riktigt. Hur tror du, Lena Hallengren, att det kommer att uppfattas av många som blir utan?

Anf. 9 LENA HALLENGREN (S) replik:

Fru talman! Margareta Larsson och jag har nog inte riktigt samma uppfattning och förhoppning om vad detta faktiskt kommer att leda till.

Jag menar att graderingen av ersättningen handlar om att vi politiskt, genom en nämnd, skulle sitta och bedöma hur allvarlig vanvården, misshandeln eller den kränkande behandlingen har varit. Att sitta och gradera vem som har varit med om värst saker utifrån det vi vet och har hört är en smått omöjlig uppgift.

Att inte försöka gradera utan just ge en upprättelse i form av en ersättning är den väg vi har valt och den väg jag tror är den enda framkomliga. Alternativet är nämligen att det blir så svårt och komplicerat att det hela egentligen inte kan äga rum. Då blir det ännu fler som inte bara blir utan en ersättning utan där hela processen blir omöjlig att genomföra. Det är svaret.

Anf. 10 MARGARETA LARSSON (SD) replik:

Fru talman! Man gör det faktiskt väldigt svårt för nämnden. Det är den som ska göra bedömningen av vad som är allvarligt och var gränsen

går. Jag tycker nästan att politiker gör det lite väl lätt för sig. Man fattar ett väldigt snabbt beslut, och sedan får andra verkställa det slarviga beslutet. Det är stor risk att de som sitter i nämnden får ta skiten av att kanske ha gjort en felbedömning. Det blir heller ingen överklagan för detta.

Jag vill inte sitta och läsa i Expressen någon dag att någon har hoppat framför ett tåg därför att man inte har uppfattat att nämnden har tagit en på allvar, Lena.

Anf. 11 LENA HALLENGREN (S) replik:

Fru talman! Tyvärr har vi redan nu varit med om tragiska omständigheter bland de människor som har varit med om vanvården och som inte hinner vara med om någon upprättelse.

Jag vill säga så här: Det har inte varit en lätt process i den meningen att vi har försökt förenkla frågan. Det har varit lätt i den meningen att vi när vi har suttit ned har varit väldigt överens om vad vi vill åstadkomma, nämligen en upprättelse för en grupp människor där samhället skulle överta ansvaret för både trygghet och fostran – och brast kapitalt.

Att politiskt bedöma och beskriva exakt vilka fall som skulle berättiga till vilken ersättning tror jag är en omöjlig uppgift. Jag är ledsen att säga att konsekvensen då nog skulle bli att propositionen inte blev framlagd och att vi inte skulle kunna fatta ett beslut som verkligen blev tydligt, enkelt och begripligt för den som ska söka. Lagrådet, som bekant består av jurister, har granskat detta noggrant och menar att det är fullt möjligt för en nämnd att agera utifrån det. Jag litar lika mycket på Lagrådet i detta fall som jag gör i andra sammanhang.

Anf. 12 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag tror att alla vi som sitter i kammaren i dag känner en oerhörd sorg över vad många barn och unga blev utsatta för mellan 1920 och 1980. Det var barn som av en eller annan anledning blev omhändertagna för samhällsvård, det vill säga placerades av sociala myndigheter.

Barn som i allra högsta var i behov av stöd, hjälp och omhändertagande möttes i stället av att tvingas gå hungriga, av slavliknande arbete, misshandel, hot och straff, sexuellt utnyttjande – ja, tyvärr kan listan göras lång. I de 400 intervjuer som genomfördes av Vanvårdsutredningen är vittnesmålen många gånger skrämmande.

Det ska också sägas att många vittnesmål kunde berätta om en kärleksfull barndom där människor som öppnat sitt hem och anställda inom barnavården och institutioner inte bara har gett kärlek utan också varit ett starkt stöd och visat stor omtanke. Detta förminskar dock inte lidandet för de barn som möttes av något helt annat.

I början av 2000-talet började berättelserna göra sig hörda. Tidigare placerade och utsatta barn bytte ut känslan av skam mot ilska. Deras berättelser är mer än viktiga, inte minst vad gäller utsatta barns rättigheter. Tack vare dessa berättelser tillkom Vanvårdsutredningen 2006, och den lämnade sedermera sin rapport 2010. För att nå fram till någon sorts upprättelse för dessa barn krävs det först att sanningen kommer fram och att det finns dokumenterat. Vanvårdsutredningen var ett viktigt första steg, bland annat för att få fram vad som egentligen hände. Jag tror också

att det är viktigt att man har fått möjlighet att berätta vad man har blivit utsatt för.

Utifrån Vanvårdsutredningen gav regeringen 2010 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på hur en upprättelseprocess skulle kunna se ut. Utredaren kunde lägga fram detta 2011. Utredningen och förslaget till upprättelse kallades *Barnet som samhället svek*. Utredningens förslag beträffande erkännande av det lidande de drabbade utsatts för och en ursäkt på alla ansvarigas vägnar genomfördes i en ceremoni i Stockholms stadshus, där företrädare för samtliga nivåer och partier var representerade.

Nästa steg i upprättelseprocessen behandlar vi i dag – en ekonomisk kompensation. Utredningen har tittat på olika tillvägagångssätt. Man har tittat på olika länders ersättningssystem och också lyssnat till enskilda organisationers förslag till utformning av ersättningen och dess nivåer. Vi sju partier som står bakom det i dag föreliggande förslaget har landat på utredningens förslag: en ersättning som ska ses som ett erkännande av samhällets svek mot den utsatte – inte ett försök att kompensera den skada som uppstått genom vården. Ersättningen är viktig då samhället har ett särskilt ansvar för barn som omhändertagits och placerats i samhällets vård.

Fru talman! Beloppets storlek kan naturligtvis också diskuteras. Det är 250 000 kronor, vilka kan erhållas av den som utsatts för förhållandevis svåra fall av vanvård som ger möjlighet till ersättning. Det går inte att rakt av jämföra med svensk rättspraxis då denna ersättning bygger på andra principer, men ser man på vilka ersättningsbelopp brottsoffer i Sverige erhåller är 100 000 kronor vanligt vad gäller grova våldsbrott, mordförsök, våldtäkt mot barn etcetera.

Då ersättningen är samma för alla kan jag tycka att avvägningen är så bra den kan bli, även om vissa barn blivit utsatta i betydligt högre grad än andra och under långa tider. Det är ett betydligt högre belopp jämfört med den ersättning som vanligtvis utgår vid kränkning på grund av brott. Utgångspunkten för ersättningens storlek har varit att ersättningen bör vara tillräckligt hög för att fylla sitt syfte som symbolisk, personlig upprättelse även för den som utsatts för mycket grova brott.

Ansökan om ersättning ska göras skriftligt och prövas av en särskild nämnd, där nämndens ordförande och dess avdelningar ska vara eller ha varit ordinarie domare – allt för att nämnden ska uppfylla de krav Europakonventionen ställer för att något ska anses vara en domstol i konventionens mening. En viktig aspekt i upprättelseprocessen är också att få ett avslut för de människor som drabbats. Därför finns en tidsgräns, satt till den 31 december 2014, då en ansökan senast ska ha inkommit till nämnden.

Vanvårdsutredningens kartläggning av övergrepp mot omhändertagna barn är berättelsen om Sveriges socialpolitiska misslyckande. Kartläggningen, ceremonin och, i dag, den ekonomiska ersättningen är vårt sätt att be om förlåtelse. Den ännu viktigare uppgiften har vi framför oss: att se till att detta inte sker igen. Att rusta oss med kunskaper, värderingar och kloka åtgärder är av yttersta vikt för att våra egna efterträdare ska slippa skämmas och framför allt för att våra barn ska färdas väl in i framtiden.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ersättning av staten
till personer som
utsatts för övergrepp
eller försummelser
i samhällsvården*

Mycket har hänt, och visst har omhändertagna barns situation förbättrats. Det finns dock mycket mer att göra. Ser man tillbaka i tiden ser man att stora förändringar har skett sedan socialtjänstreformen trädde i kraft den 1 januari 1982. Om bara några veckor står vi återigen i denna kammare och diskuterar ett ökat skydd för barn. Det täcker långt ifrån allt men är ett viktigt steg för att säkerställa barns rättmätiga skydd oavsett var i Sverige de bor.

Under alliansregeringen har flera reformer genomförts för att stärka barns och ungdomars skydd. Vi har bland annat infört registerkontroll för personal vid HVB-hem och rätt till information, vilket möjliggör deltagande och inflytande vid beslut som rör barn. Vi har Barnombudsmanens uppdrag att genomföra insatser för att sprida och kommunicera regeringens strategi för att stärka barns rättigheter. Det är det så kallade Pejlinguppdraget.

Det kanske viktigaste är det uppdrag den särskilda utredaren fått. Utredaren ska lägga fram förslag på åtgärdsprogram för trygg och säker vård för barn och unga i behov av stöd och hjälp från den sociala barn- och ungdomsvården. Det är ett program som ska leda till en långsiktig satsning i syfte att höja kvaliteten i den sociala barn- och ungdomsvården, med särskilt fokus på trygghet, säkerhet och tillgänglighet.

Stöder denna kammare regeringens förslag avsätts ca 100 miljoner per år under perioden 2013–2015 och ytterligare 60 miljoner 2016, allt för att vi inte ska upprepa de delar av historien som ingen vill ska upprepas.

(Applåder)

Anf. 13 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att säga ja till förslaget i betänkandet i sin helhet.

Oppositionen var inte nöjd med det besked som gavs från regeringen, nämligen att ingen skulle få någon som helst ersättning för den vanvård och försummelse man utsatts för i samhällets vård, bara en offentlig ursäkt av staten. Men regeringen lyssnade den här gången, och vi började en samverkan mellan Alliansen, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, en samverkan om ersättning och under vilka former ersättningen skulle ges.

Det här är en lika viktig som dyster proposition. Den är dyster för att den över huvud taget ska behöva diskuteras här. Ingen ersättning kan någonsin ge tillbaka de år under vilka barn och ungdomar utsattes för vanvård i samhällets vård. Har man en förstörd barndom blir även resten av livet påverkat i olika grad.

I Vanvårdsutredningen från 2011 fanns en uppskattning av hur många personer det kunde röra sig om, och man kom fram till att det var ungefär 250 000. Vi får komma ihåg att den här siffran omfattar allt ifrån dem som bara var där några dagar till att det handlade om år efter år. Man intervjuade i utredningen drygt 1 000 personer, och på så sätt fick man en bra bild över hur de här barnen och ungdomarna hade haft det i samhällets vård.

Man kan säga att propositionen till stora delar följer förslagen från Vanvårdsutredningen, och de flesta remissinstanser är i stora drag nöjda med propositionen. Ersättningssumman på 250 000 kronor får ses som *ett*

bevis på att samhället inte skött sitt uppdrag och ger därför en engångssumma som ersättning för de förlorade åren. Summans storlek har diskuterats, liksom om inte summan ska vara graderad. Att avgöra om en försummelse funnits är i sig en grannlags uppgift, att dessutom fastställa om försummelsen varit större mot person A än mot person B är i det närmaste omöjligt. De flesta remissinstanser anser att summan 250 000 är att betrakta som en god summa, inte en liten summa. Det är en stor summa med tanke på hur det brukar se ut i Sverige. Som jämförelse kan man ta den summa som gavs vid uppgörelsen om tvångssterilisering och som var på 175 000 kronor.

En annan fråga som kommit upp är den tid då försummelsen ska ha inträffat; man gör nämligen ett break vid 1980. Det kan man tycka verkar snävt, men anledningen till detta är att det inte handlar om ett brottmål. Det ska inte betraktas som så, det är inte det. Därför måste man vara helt säker på att allting är preskriberat. Det får inte bli en jämsides körning med civil- och straffrättsliga regler om skadestånd och ansvar för brott, det vill säga att tidsgränsen måste vara sådan att inga icke preskriberade brott omfattas av möjligheten till ersättning. När det gäller beviskrav finns det i betänkandet en skrivning på flera olika sätt att man vill ha en mycket bred och generös bedömning.

För att ändå på något sätt komma in i det som har hänt en del av de barn och ungdomar som var i samhällets vård ska jag ge en kort berättelse från Vanvårdsutredningen om Maria som är född 1964. Hon placerades i fosterfamiljen när hon var drygt två år. Hon vet inte varför hon blev omhändertagen och har knappt haft någon kontakt med sina biologiska föräldrar eller andra anhöriga. Fosterfamiljen hade tre biologiska barn nära Marias egen ålder. Maria berättar om en vardag fylld av slag, kränkande ord, hårt arbete, otillräckliga möjligheter att sköta sin hygien och ständig hunger. Maria uppger att hon ända fram till tonåren dagligen blev slagen av sin fostermor med olika tillhyggen. Under en period blev hon även slagen av fosterbröderna.

Maria berättar följande under intervjun: Hon satte blöjor på mig, och det räckte att blöjan var blöt för att jag skulle få stryk. Det var olika från gång till gång. Man kunde inte förutse vad hon skulle göra. Jag skulle gå in i städskrubben som stod framför köksbordet, där slog hon mig. Hela familjen kunde se när hon slog mig.

Maria uppskattar att hon var placerad i fosterhem i 16 år, förutom under en kortare period då hon bodde på behandlingshem för missbrukare. Hon var där för behandling på grund av sin sängvätning. Då var hon åtta år, säger Maria.

Maria minns att den sociala barnavården gjorde tillsynsbesök en gång om året, men att de blev mer sällsynta ju äldre hon blev. Hon blev hotad av fosterföräldrarna inför tillsynsbesöken. Därför vågade hon inte säga något när den sociala barnavården var på besök. Maria berättar att hennes fostermor försökte styra besöken till att ske när hon var i skolan.

Det är det här vi måste förhindra upprepas, och det är en del av betänkandet. Det innebär ett stort ansvar, och det ska skötas med största respekt för barnen och ungdomarna när de är i samhällets vård.

Försummelser ser säkert inte likadana ut i dag som tidigare, men varje gång ett barn blir kränkt, slaget eller inte lyssnat på är det en kränkning. Ja, det finns dess värre många olika sätt att göra barn illa, och ty-

värn görs det fortfarande. Det är allas vår plikt att förhindra det. Jag vill inte att nästa generation ska behöva be dagens barn och ungdomar om ursäkt för försummelser under 2000-talet. Jag hoppas att vi alla har lärt oss läxan. Barn som är omhändertagna av samhället ska aldrig utsättas för vanvård eller försummelse. Många barn och ungdomar tillhör dem som fått uppleva en vuxenvärld som de inte känner trygghet i. Den bristen på trygghet ska inte finnas och allra minst förstärkas i samhällets vård. Den ska minimeras med rätt bemötande och med rätt omhändertagande.

I detta anförande instämde Lena Hallengren (S).

Anf. 14 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att läsa upp något av innehållet ur ett brev som jag fick för en tid sedan: ”Jag har en trasig rygg som ständigt värker. Mina fosterföräldrar slog och pryglade mig så hårt. På båda fosterhemmen och barnhemmen fick jag väldigt mycket stryk. Både med påkar, knytnävar och käppar. Även med piska. Jag blev släpad i gödselrännan i ladugården. En stor förnedring för ett barn.”

Fru talman! Det här var en av många röster som berättat om sina upplevelser av utsatthet av vanvård när de varit placerade i fosterhem eller på institution. Deras upplevelser av övergrepp, utnyttjande och kränkningar skakade om oss alla. Krav på en offentlig ursäkt och en ekonomisk kompensation framfördes.

I och med att diskussionen kom i gång och de här berättelserna kom väcktes naturligtvis frågor om samhällets ansvar för barn som omhändertagits för samhällsvård.

Fru talman! Vanvårdsutredningen tillsattes 2006. I den första delrapporten som lämnades i juni 2010 fick vi ta del av 400 människöden, människor som i intervjuer vittnade om den utsatthet som de upplevt i samband med sin placering. De vittnade om hunger, hårt arbete, bestraffningar, hot och sexuellt utnyttjande – för att nämna något. De vittnade om sin övergivenhet.

Med utgångspunkt från denna rapport utsåg regeringen en utredare som skulle föreslå hur en upprättelseprocess skulle kunna utformas. Det utredningen föreslog som upprättelse var först ett erkännande av det svek som de drabbade hade utsatts för och en ursäkt. Utredningen föreslog också en ekonomisk ersättning och naturligtvis åtgärder för att detta inte ska upprepas.

Fru talman! Barn placerades alltså för att skyddas och få hjälp och stöd genom en trygg vård och omsorg och en trygg uppväxt, men i stället blev barn utsatta för svåra saker. Det var ett stort svek från samhällets sida.

Nu har en ceremoni hållits i Stockholms stadshus där ca 1 300 personer deltog, och en offentlig ursäkt har lämnats. Till min och Folkpartiets stora glädje går vi i dag vidare i den här upprättelseprocessen genom det här betänkandet som föreslår en ny lag om ersättning från staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga.

För att kunna ansöka om den här ersättningen på 250 000 kronor ska övergreppen eller försummelserna vara av allvarlig art och ha skett i

samband med vård när personer har varit placerade av sociala myndigheter under perioden den 1 januari 1920 till den 31 december 1980.

Fru talman! Det är också mycket tillfredsställande att den här propositionen bygger på en överenskommelse från september 2011 mellan regeringspartierna, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Ett av kriterierna för att få ersättning är att man ska ha varit omhändertagen för samhällsvård, det vill säga heldygnsvård, i fosterhem eller på institution. Det gäller både tvångsplacering och frivillig placering. Prövningen av ersättningen ska utgå från individens upplevelser av vården, och i det här fallet handlar det om vanvård.

Fru talman! Det känns mycket tillfredsställande att det talas om ett lägre beviskrav i betänkandet. Det innebär att man har rätt till ersättning om det kan antas att man har utsatts för övergrepp eller försummelser av allvarlig art i samband med vården. Vi får inte glömma bort att det handlar om placeringar som i många fall ägde rum för mycket länge sedan, och det kan i vissa fall vara svårt att finna bevis. Det blir den särskilda nämndens uppgift att handlägga och besluta om ersättningar till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser av allvarlig art.

Den ekonomiska ersättningen ska ses som ett erkännande av den enskildes utsatthet i samband med samhällsvården. Samhället har ett ansvar för barn som omhändertagits mot föräldrarnas vilja, men samhället har också ett ansvar i de fall där föräldrarna har gett samhället förtroendet att ge barnen en god vård och omsorg.

Vi vet att det i dag finns barn och unga som omhändertagits och som i vissa fall utsätts för kränkningar. Regeringen vill på alla sätt stärka barns och ungas rättigheter. Det pågår också insatser för att stärka den sociala barn- och ungdomsvården och för att förhindra övergrepp och försummelser i framtiden.

Fru talman! Min vädjan till politiker på alla nivåer är: Prioritera de barn och unga som lever i utsatthet! Stötta föräldrar i deras viktiga roll och se till att barnen får trygghet och kärlek vid placeringar! Låt barnen och unga vara delaktiga i de beslut som samhället fattar om deras livssituation! Se till att de får en värdig skolgång och en hälso- och sjukvård värd namnet! Följ upp, utvärdera och stötta era familjehem ute i kommunerna! Ombesörj att barnärenden handläggs av socionomer med specifik kompetens kring barn och unga!

Fru talman! Samhället får inte misslyckas igen. Här har vi alla ett mycket stort ansvar.
(Applåder)

Anf. 15 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! En god vän berättade en gång om en händelse i barndomen som har påverkat henne mycket. Hon växte upp på en mindre ort mitt i Sverige. De händelser hon berättade om ägde rum någon gång på 80-talet. Hon gick på lågstadiet, och jag tror till och med att det var under den här årstiden som den här händelsen ägde rum.

Alla vet hur rykten kan spridas utan att det egentligen behöver finnas någon som helst grund. Det är väl ingen som vet hur det här gick till, men ett rykte spreds. En skolkamrat hade kanske sagt någonting. Ett missförstånd ledde kanske till ett annat.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ersättning av staten
till personer som
utsatts för övergrepp
eller försummelser
i samhällsvården*

Hur som helst bar det sig inte bättre än att det knackade på dörren en dag. Där stod samhällets och den förmodade välviljans representanter, och de var där för att hämta min vän. De hade fått information om att hon for illa hos sin mamma och pappa. Exakt hur hon ansågs fara illa vet jag inte, men på något sätt ansågs misstankarna så allvarliga att hon omhändertogs.

Nu gick det här förhållandevis bra. Man kunde konstatera att inga missförhållanden rådde, och efter ett par veckor fick min vän komma hem igen. Det finns ingenting i hennes berättelse som vittnar om sådana hemskheter som vi tyvärr hört om alltför ofta i sådana här sammanhang. Men att bli uppryckt från sitt hem, få sina föräldrar ifrågasatta, få sin egen trovärdighet ifrågasatt och sin trygghet stukad sätter djupa spår i ett barns liv. Det kunde, har det visat sig, ha blivit så mycket värre. I det här läget är en människa som mest sårbar. Det handlar om ett barn i händerna på vuxna som hon inte känner. Bland dessa vuxna finns det faktiskt en och annan som inte alls vill väl.

Några av de svåraste frågorna politiken har att ta ställning till är just medborgarens förhållande till staten, individens förhållande till kollektivet. När ska samhället gripa in? Hur ska bedömningarna göras? Hur ska det följas upp?

Viljan att ingripa när människor far illa, i synnerhet barn, är naturlig hos oss alla, men ibland blir det fel. Och det har blivit väldigt fel alldeles för många gånger genom historien. Barn har så lätt att ta på sig skuld och känna skam även för sådant som andra utsatt dem för. Det är en normal reaktion att sluta sådant inom sig. Kanske är det därför detta kunde pågå under så lång tid utan att den breda allmänheten förstod allvaret. Till slut började människor berätta. Man började prata om det. Det blev allt tydligare att detta var någonting allvarligt, långvarigt och systemiskt.

Behovet av någon form av upprättelseprocess blev allt tydligare, och i juni 2006 tillsattes Vanvårdsutredningen. I januari 2010 lämnade utredningen sin rapport om vad som hade kommit fram i de många intervjuer som hade genomförts med drabbade. Resultatet var nog värre än vad de flesta hade kunnat föreställa sig.

Fru talman! Vilhelm Moberg lär en gång ha sagt att staten är ett odjur utan moral och utan sinne för lyrik. Man bör kanske beakta de orden när man betraktar den mörka del av vår myndighetshistoria som Vanvårdsutredningen blottlägger. Kanske ligger en del av förklaringen i att ansvaret skjutits från enskilda människor till anonyma myndigheter. Kanske fick individens verklighet stå tillbaka till förmån för systemets dröm. Det saknar egentligen betydelse. Det viktiga är att vi nu markerar ett slut på en tid av missförhållanden och ser mot framtiden.

Det finns flera viktiga komponenter i en upprättelseprocess. Först och främst måste sanningen fram. En god och trovärdig dokumentation av vad som har skett och i vilken omfattning det har skett ska upprättas. Samhället måste erkänna de fel som har begåtts och en uppriktig ursäkt riktas till de drabbade. Åtgärder ska vidtas för att säkerställa att de fel som har begåtts inte upprepas. Dessutom är det rimligt att vanvårdens offer kompenseras på något sätt.

Det är glädjande att en sådan bred majoritet i Sveriges riksdag ställer sig bakom förslaget om ersättning till personer som utsatts för övergrepp och försummelser i samhällsvården. Det finns skador som en ekonomisk

kompensation aldrig kan reparera. Själsliga sår låter sig sällan omplåstras av pengar, men en märkbar ersättning sätter kraft bakom samhällets vädjan om förlåtelse och bekräftar det allvar med vilket man ser på de här händelserna.

Låt oss gemensamt kämpa för att något liknande inte ska hända igen! Låt oss inspirera varandra till att fatta kloka beslut och stifta lagar som minimerar risken för att barn far illa! Låt oss också påminna varandra om vilket ansvar vi har att se till att våra myndigheter sköter sina uppgifter på ett korrekt sätt och att viktiga myndighetsbeslut med stora konsekvenser för människors liv fattas på goda grunder och följs upp noggrant!

Det finns inte några garantier för att misstag inte kommer att begås även framöver, men förhoppningsvis kan det ljus som nu tänds över historiens misstag göra framtiden mer upplyst.
(Applåder)

Anf. 16 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Främst vill jag rikta mitt inlägg i den här debatten till er som sitter på läktaren eller tittar på tv eller webben, till er som blev omhändertagna av samhället och skulle skyddas och hjälpas men som i alldeles för många fall i stället blev svikna. Det handlar om er som blev placerade på Vidkärrs barnhem i min hemstad Göteborg, på Nybodahemmet i Stockholm och på Skärsbo pojkhem i Alingsås – tre institutioner som särskilt lyfts fram i Vanvårdsutredningen, eftersom många barn och unga utsatts för försummelser och övergrepp där. Ni placerades i fosterhem, ofta i flera olika sådana, där ni kränktes. Ni kallades alltifrån tattarunge, horunge och oäkting till ungdjävel och mycket annat. Ni fick stryk med ris, livrem, mattpiska, käpp, sopkvast och hundkoppel – uppfinningsrikedom hos dem som slog var stor. Ni fick långt ifrån alltid mat så att ni blev mätta. Ni fick gå i begagnade, utslitna kläder. Ni låstes in eller ut som straff. Ni berövades kontakt med syskon och föräldrar, och presenter från dem togs ifrån er. Ni utsattes för sexuella övergrepp, från tafsande till genomförda våldtäkter, och ni blev ofta särbehandlade i förhållande till andra barn.

Det hände långt ifrån alla de 250 000 barn och ungdomar som var placerade på barnhem och i fosterhem under perioden 1920–1995, men det hände i alldeles för många fall. Det hände tusentals barn och ungdomar. Den summa som har budgeterats för ersättning till vanvårdade räcker till 5 000 personer. Det säger något om vilket antal vi pratar om, och vi vet att många inte kommer att ansöka om ersättningen.

Upptakten till att utredningen *Vanvård i social barnavård* tillsattes 2006 var ett tv-program där sex medelålders modiga män berättade om hur de som barn hade haft det på Skärsbo pojkhem i Alingsås. De hade blivit utsatta för kränkningar, våld och övergrepp. Det här drog i gång kravet på en utredning, och den arbetade i fem år och lämnade en delrapport 2009 och sin slutrapport i september 2011. Man hade kontakt med 2 000 personer och intervjuade 866 personer som hade blivit utsatta för försummelse och vanvård i barnavården.

Jag kommer ihåg när utredaren Göran Johansson var i socialutskottet. Han sade att han aldrig hade kunnat föreställa sig det som kvinnorna och männen berättade för Vanvårdsutredningen. Det var långt värre än han någonsin hade kunnat tro.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ersättning av staten
till personer som
utsatts för övergrepp
eller försummelser
i samhällsvården*

Jag vet att det har varit jobbigt att minnas och ta fram allt det som hände i barndomen för många som har intervjuats av Vanvårdsutredningen. Man har tryckt ned och velat glömma det som hänt för att få sitt vuxenliv att fungera. Men att ni har berättat och synliggjort allt detta som har hänt har varit oerhört viktigt. Ni ska ha stort tack för det!

Jag vet också att många inte har orkat ta tag i den här processen, och jag har stor respekt för det.

Medan Vanvårdsutredningen pågick och alla intervjuerna tog tid växte kravet på att beslutet om upprättelse inte skulle dröja ända tills utredningen var klar. Många av dem som utsatts för vanvården är äldre, och de skulle få vara med om upprättelsen under sin livstid. Efter delrapporten var det tydligt att det var allvarliga övergrepp som hade skett, och därför tillsattes i februari 2010 Upprättelseutredningen, som lämnade betänkandet *Barnen som samhället svek*. Utredningen skulle komma med förslag på vad som skulle vara innehållet i en allvarligt menad upprättelse.

En viktig del var sanningssökande och dokumentation, och det har Vanvårdsutredningen jobbat med. En annan del var att man ska få ett ordentligt erkännande och en ursäkt från högsta möjliga politiska nivå. En tredje del var kompensation till dem som drabbats, ekonomisk sådan eller på något annat sätt. Den fjärde delen var att det behövs förslag för att förhindra att vanvård och övergrepp fortsätter.

Det har ibland sagts att det här är något som hör till vår historia. Men något av det viktigaste som Upprättelseutredningen lyfte fram var att man frågade socialtjänsten hur många fall de misstänkte eller kände till där barn och ungdomar i samhällsvård utsatts för övergrepp och vanvård under åren 2008–2009, alltså i nutid. Det visade sig att det handlade om 246 barn, alltså 1 procent av dem som var i samhällsvård under perioden. Då kan ni nog alla tänka er att det var långt ifrån alla utsatta barn som socialtjänsten kände till.

Därför är det oerhört viktigt att Barnskyddsutredningens förslag nu kommer hit till riksdagen och tas beslut om. Det har vi väntat på länge. Det oroar mig mycket att jag får signaler från socialsekreterare runt om i landet som bryter tystnaden och berättar om orimliga arbetsvillkor, att de inte kan leva upp till socialtjänstlagen, att de som arbetat längst på enheten på ett socialkontor som arbetar med barn som far illa arbetat i två år och att det är så stor personalomsättning att man inte hinner få någon introduktion. Detta borgar inte för att man jobbar bra med de barn som är utsatta och far illa.

Det finns tillfällen man särskilt kommer ihåg i politiken. För mig var ett sådant tillfälle lördagen den 10 september 2011 när jag hörde statsrådet Maria Larsson säga på nyheterna att det inte skulle bli någon ersättning till dem som utsatts för vanvård och försummelse i den sociala barnvården. Det är en av de gånger under min riksdagsperiod på sex år som jag har blivit som mest upprörd över ett politiskt besked. Jag slängde mig på telefonen, och Vänsterpartiet agerade snabbt genom vår dåvarande ordförande Lars Ohly som sade: Vi kräver att det ska vara en ersättning!

Det blev en proteststorm, och alla ni som deltog bidrog till att vi faktiskt kan fatta ett beslut senare i dag. Regeringen ändrade sig och bjöd in Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet till överläggningar. Utgångspunkten var Upprättelseutredningens förslag.

Från den 1 januari 2013 och två år framåt kan kvinnor och män som mellan 1920 och 1980 var omhändertagna av den sociala barnvården och under den tid de var placerade på institution eller i fosterhem utsattes för allvarlig vanvård eller försummelse ansöka om och efter prövning och beslut i den inrättade Ersättningsnämnden få 250 000 kronor i ersättning.

För Vänsterpartiet var det viktigt att slåss för att ersättningen skulle bli verklighet så snart som möjligt. Jag vet att många av er väntade på besked, och jag vet att det är viktigt att många av er som är äldre får denna del av upprättelsen medan ni fortfarande lever.

Jag vet att många av er upplevde att upprättelseceremonin i Stockholms stadshus, där vår talman Per Westerberg bad om ursäkt och förlåtelse å hela det svenska samhällets vägnar, inte hade känts allvarligt menad om regering och riksdag sagt nej till en ekonomisk kompensation.

Ersättningen kan naturligtvis aldrig ersätta det lidande ni utsattes för och som ni burit med er i resten av ert liv. Men den är en viktig del i erkännandet av samhällets ansvar för er förstörda barndom.

Jag vill också säga något om gränsen för ersättningen som sattes vid 1980 trots att vanvård, försummelse och övergrepp naturligtvis inte upphörde då utan kontinuerligt har skett och sker också i dag. Den möjlighet vi såg att bli överens om en ekonomisk ersättning i rimlig tid var att bygga på det förslag som Upprättelseutredningen arbetat fram, som har varit ute på remiss och som många har haft möjlighet att tycka till om. I sina ramar från regeringen hade Upprättelseutredningen fått anvisningar om att titta på just ersättning mellan 1920 och 1980. Därför problematiserades eller motiverades aldrig detta.

Vänsterpartiet står bakom den uppgörelse vi har gjort, men vi var tydliga vid överläggningarna med att vi framöver kommer att arbeta för att också de som drabbats efter 1980 ska få möjlighet till den upprättelse som ersättningen innebär.

Jag vet att ansökan för många av er kommer att vara en jobbig resa att göra. Därför är det viktigt att de som behöver kan få psykologiskt stöd, att informationen som ges når ut till alla och är lätt att förstå och att man får god hjälp att söka efter handlingar och annat som kan behövas.

Jag vet att det allra viktigaste för många av er är att det som hände er inte ska hända andra barn, att de inte ska bli bestulna på sin barndom. Därför är det beslut som utifrån Barnskyddsutredningen kommer att tas om några veckor så viktigt. Men det räcker inte. Det pågår en ytterligare utredning – den är tillsatt – som ska titta på familjehemmen. Den måste komma fram och besluten måste tas. Kommuner och socialnämnder måste högprioritera uppföljningen så att placerade barn inte får illa, och socialtjänsten måste få förutsättningar att verkligen kunna göra sitt jobb. Det har den inte överallt i dag.

Till sist vill jag nämna att när de som intervjuades fick frågan vad de upplevt som allra värst var det många som svarade att det var att aldrig bli sedd, att aldrig få ömhet, att aldrig få kärlek, att aldrig få en kram. För mig säger det mycket om vad alla barn har rätt till och vad som är en god barndom. Det säger också mycket om vad en god social barnvård måste innehålla.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ersättning av staten
till personer som
utsatts för övergrepp
eller försummelser
i samhällsvården*

Anf. 17 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

I dag tar vi upp betänkandet SoU3 *Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården*. Betänkandet bygger på en ramöverenskommelse mellan sju partier i vår riksdag i september 2011.

Jag har träffat och jag har lyssnat på personer. Jag har samtalat med dem som utsatts för övergrepp och försummelser. Jag har mött dem som varit illa under den period som det handlar om, alltså 1920–1980. Jag har också berörts av det som jag har hört. Jag tycker att jag genom de flesta berättelserna upplever att det finns ett betydande drag av sorg, en smärtsam upplevelse av sorg över att ha förlorat något viktigt i livet. Det kanske allra viktigaste har varit förlusten av sin barndom, uppväxt, förverkade möjligheter att utvecklas som person, att utbilda sig, att uppleva känslan av sammanhang, att bli sedd och bekräftad. Allt det togs ifrån dessa personer som utsattes för övergrepp eller försummelser av allvarlig art.

Dem vi i dag talar om är de personer som omhändertogs för samhällsvård och placerades på institutioner och fosterhem mellan 1920 och 1980. Många av dem kränktes som individer, friheten togs ifrån dem, liksom värdigheten. När föräldraansvaret sviktade tog samhället vid, men samhället svek. Dessa kvinnor och män upplevde kränkningar, hot, övergrepp. Det har satt spår även i vuxen ålder.

Talmannen Per Westerberg sade i sitt tal till de ca 1 300 personer som samlats i Stockholms stadshus för snart ett år sedan: ”Vi ber i dag om förlåtelse för samhällets svek. Ni placerades hos fosterföräldrar eller på ett barnhem. Ni skulle ges värme och trygghet; ni skulle ges en skyddad uppväxt. Men drömmen dog när de sociala myndigheterna placerat er. Ni möttes i stället av kyla och likgiltighet. Ni utsattes för våld och övergrepp, ni ignorerades och nekades tillräckligt med mat och kläder. Vi ber i dag om förlåtelse. Samhället hade ansvar för att säkerställa att ni gavs en god uppväxt. Men det var ingen ansvarig som besökte er, ingen som såg er, ingen som frågade er vad *ni* kände. Ni övergavs.”

Förutom ceremonin i Stadshuset innehöll Upprättelseutredningen ytterligare två delar, nämligen ekonomisk ersättning och åtgärder för att förhindra att vanvården upprepas. När det gäller den ekonomiska ersättningen är det en extraordinär ersättning som inte följer vanliga principer när det gäller det allmännas ansvar. Det handlar om en ersättning för att man utsatts för oförsvarligt lidande under en begränsad period i vår historia. Därför behövs det särskilda beslut som vi nu ska fatta i Sveriges riksdag när vi tillstyrker proposition 2011/12:160.

För att förhindra att det fortsätter har riksdagen antagit en strategi för att stärka barns rättigheter. Det gjorde vi 2010. Den strategin består av nio principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barnets rättigheter i Sverige. Låt mig nämna några.

- Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.

- Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.
- Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.

Det handlar om att man ska lyssna på barnen. De ska få göra sin röst hörd i de sammanhang som rör deras situation. Det kan ta lite tid för kommunerna att sätta det i verket, men Barnombudsmannen har i uppdrag att sprida strategin till Sveriges kommuner. Dessutom har Sveriges Kommuner och Landsting i en överenskommelse med regeringen tagit fram en handlingsplan som stärker implementeringen av barnkonventionen. Det har också vidtagits åtgärder när det gäller tillsyn av hem för vård eller boende, alltså HVB-hem, och även familjehem. Det var i huvudsak här som samhället brast. Tillsynen var helt otillräcklig under den aktuella perioden.

Fru talman! Det blev många berättelser från personer som utsattes för övergrepp och försummelser av allvarlig art mellan 1920 och 1980. Vår barn- och äldreminister Maria Larsson uttryckte det på följande sätt under upprättelseceremonin för ett år sedan:

”Det som särskilt har gripit tag i mig när jag har läst berättelserna, är att när man befann sig i denna utsatthet av våld, övergrepp och kränkningar, ja – då fanns det ingen som kramade och gav kärlek. Det fanns ingen som lyssnade. Och om några slutligen vågade berätta för en vuxen vad som hände, så blev man inte trodd. Det är en outhärdlig tanke att ett förtvivlat barn inte har någon enda kärleksfull person att luta sin axel mot.”

Det är bra, tycker vi i Kristdemokraterna, och vi är överens med de andra partierna förutom Sverigedemokraterna, att det blir en upprättelse för alla dem som lidit under vanvård och försummelser. Det ligger också en stor utmaning i att det inte får hända igen.

(Applåder)

Anf. 18 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Jag tänkte bli lite personlig och tala om en grupp som både vanvårdats och kränkts men också omhändertagits på ett positivt och många gånger mycket värdigt sätt. Men ibland skedde omhändertagandet på ett mycket negativt sätt.

Jag skulle vilja tala om en grupp som för många år sedan, under andra världskriget, i stora mängder blev sänd till Sverige. De kallades krigsbarn. Ungefär 70 000 krigsbarn sändes till Sverige från och med 1939 och åren därefter. Syftet var att rädda, stödja och ge hjälp till Finland för att så många barn som möjligt skulle överleva, att så många barn som möjligt skulle få chansen till ett värdigt och vettigt liv – trots krigets fasor och orättvisor. Jag vill prata om denna grupp av flera skäl, men nu tänker jag vara lite mer personlig.

Fru talman! Jag är barn till två krigsbarn. Mina föräldrar och jag satt och tittade på filmen *Den bästa av mödrar* för ett antal år sedan. Fram tills vi såg filmen hade jag trott att bara min mamma var krigsbarn. Hennes två syskon blev kvar i Sverige, men hon flyttade till Finland. Hennes familj splittrades. Vi hade fått en signal om att min pappa hade varit i

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ersättning av staten
till personer som
utsatts för övergrepp
eller försummelser
i samhällsvården*

Sverige ett par veckor under krigets slutskede. Men under filmen kom han till insikt om att han var här mycket längre, kanske två år. Han kom inte ihåg riktigt, eftersom han var väldigt liten. Nåväl! Han tog sig tillbaka till Finland tillsammans med sin bror och växte upp där. Sedermera flyttade min mor, min far och jag till Sverige. Vi blev invandrare.

Mina föräldrar vanvårdades inte på något sätt. Men det här beskrev en hel del av hurdan situationen var för många av de finska krigsbarn som rycktes upp från sina hem, hamnade i fosterhem i Sverige och togs om hand av välmående familjer som ville mycket och tänkte gott.

Många av de krigsbarn som blev kvar i Sverige, ca 15 000, hamnade dock i väldigt besvärliga situationer. De blev kränkta, vanvårdade, negativt särbehandlade och hånade för att de inte klarade av språket. De hade över huvud taget svårigheter att anpassa sig till det svenska samhället. Framför allt fick de flesta det bra. Men det var ett fåtal som fick det riktigt illa.

Fru talman! Mycket skedde under svenska statens överinseende. Regeringen fattade tillsammans med frivilligorganisationerna ett beslut om att stötta de finska familjer som släppte sina barn till Sverige. Med en lapp runt halsen kom de till Sverige, utan att kunna språket, många gånger ensamma, ibland med sina syskon, och hamnade i familjer där de trodde att de skulle få det bättre.

Och många fick det faktiskt bättre jämfört med den situation de befann sig i under kriget i Finland. Det var fattigt och tufft. Många föräldrar hade ingenstans att bo. Det var ont om mat. Många hade inga möjligheter att försörja sina barn och så vidare. Denna historia upprepas även i dag i många krigshärjade länder. Men den här situationen var helt unik. Ingenstans någonsin i hela världshistorien har lika många barn skickats till ett annat land under de här premisserna. Jag tror att traumat satte så djupa spår i många av dem som överlevt och fortfarande finns kvar i livet – många är pensionärer – att de fått ett slags dubbel bestraffning.

Jag hävdar inte att vanvårdade finska krigsbarn är mer eller mindre vanvårdade än andra fosterhemsbarn. Jag konstaterar bara att de hade det väldigt tufft när de kom hit. Det fanns en förhoppning om att man skulle få det bättre, men så kanske man hamnade i fel familj. Det fanns en förhoppning om att man kanske skulle få trygghet, men så kanske man blev kränkt, slagen eller mobbad under en lång tid. Detta har satt djupa spår i de krigsbarn som finns i livet i dag.

Därför, fru talman, tycker jag att det är bra att det just nu finns en partipolitisk överenskommelse. Det är, som allt annat inom politiken, en kompromiss som har diskuterats och debatterats. Vi har kommit fram till en lösning som är så funktionell som den kan vara i dag.

Jag hoppas att de finska krigsbarn som i dag känner att de har blivit kränkta, vanvårdade eller negativt behandlade på något sätt tar sig tid att skicka in sina ansökningar och pröva sin rätt till någon form av upprättelse. Jag vet inte om det blir lätt att få det. Men med det historiska perspektivet och med tanke på dåtidens välmening, som i många fall blev så otroligt fel, finns det en god grund för att konstatera att de krigsbarn som kom till Sverige hade en väldigt tuff ryggsäck med sig. Jag hoppas att det här är en början på något, men också en fortsättning på den upprättelseprocess som påbörjades under förra året.

Fru talman! Slutligen vill jag rekommendera ett tv-program som sänds 22.15 i kväll på SVT2, *Adresslapp okänd*. Det handlar om de finska krigsbarn som kom till Sverige under kriget.
(Applåder)

Prot. 2012/13:20
7 november

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

7 § Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2012/13:SoU2
Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011 (skr. 2011/12:145).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

8 § Interparlamentariska unionen (IPU)

*Interparlamentariska
unionen (IPU)*

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU5
Interparlamentariska unionen (IPU) (redog. 2011/12:RS5 delvis).

Anf. 19 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Jag vill tacka kammaren för att vi nu har fått förmånen att i kammaren föra en diskussion om vad IPU sysslar med. Det är första gången. Vad vi gör nu är att vi prövar oss lite fram och ser hur detta kommer att utvecklas i framtiden. Jag tror att alla kommer att kunna tjäna på att ta del av det här arbetet.

IPU har en lång historia. Så är det även med riksdagens förhållande till IPU. För dem som inte vet det kan jag säga att IPU skapades 1889. Det var en engelsman och en fransman som satte i gång arbetet. De gjorde det därför att de ville ha fred i världen. Jag brukar säga att IPU är föregångaren till FN.

Sverige har haft en mycket viktig roll under dessa år. Ett exempel är att det var en svensk riksdagsledamot vid namn Theodor Adelswärd som tillsammans med en norrmän räddade det arbete som bedrivits inom IPU under första världskriget och satte i gång arbetet igen efter första världskriget. Detta gjorde de på ett väldigt lyckosamt sätt. Vi har försökt fortsätta denna tradition. Jag tycker att den svenska delegationen på många sätt är framträdande i det arbete som IPU utför.

Mina kamrater och kolleger från vår fasta delegation kommer att gå upp och prata lite grann om vad vi håller på med. Jag har tänkt koncentrera mig på några saker som har sin utgångspunkt i det arbete som jag har ansvar för. Jag har förmånen att för närvarande vara en av ledamöterna i exekutivkommittén, som på samma sätt som i en kommun eller i

riksdagen är ett förberedande organ till den församling som ska fatta de avgörande besluten. Vad vi håller på med är att försöka se till att vi har den ekonomi som gör det möjligt att genomföra de saker som de olika medlemsländerna tycker att vi ska göra. Som i många andra organisationer finns det fler önskemål och större behov än vad det finns medel. Men även i det sammanhanget är Sverige det mest framträdande landet i sitt engagemang, både ekonomiskt och i förslag och idéer om IPU:s verksamhet.

Vi har som utgångspunkt för vårt arbete en strategi. I den strategin har vi pekat ut vad det är vi i första hand ska syssla med.

Vi jobbar utifrån parlamenten. IPU är parlamentens organ precis som man skulle kunna säga att FN är regeringarnas organ. Vi har pekat ut att vi vill jobba mot bättre fungerande parlament. Vi jobbar med jämställdhetsfrågor. Vi arbetar och samarbetar för de mänskliga rättigheterna. Vi har pekat ut olika internationella mål. Vi jobbar också i väldigt hög grad med fred.

Detta kan gå till på många olika sätt. Jag vill visa på ett par aktuella exempel som vi för närvarande är inblandade i som organisation. Vi är mig veterligen den enda organisationen som har ett organiserat samarbete med FN där vi försöker att se till att de parlamentariska dimensionerna finns med i FN:s arbete.

Vi kan tillsammans med FN utveckla de saker och de verksamheter som även FN sysslar med men som vi tycker att vi är bättre på. Jag kan ta ett par exempel. Det kan vara de aktiviteter som exempelvis förekommer i Tunisien, Libyen och Egypten i dag när det handlar om att utveckla deras parlamentarism utifrån att de gått från att tidigare ha varit enpartistater till att nu vara flerpartistater.

Det handlar om att hjälpa dem att skriva konstitutioner, bygga parlament och att bygga upp arbetet i parlamenten så att de parlamenten ska kunna fungera som demokratiska institutioner.

Man kan tycka att det inte kan vara så konstigt att bygga parlamentarism. Men det är en ganska svår uppgift om man till att börja med ska försöka övertyga dem som tidigare inte är vana vid att jobba med parlamentarism om vad parlamentarism egentligen står för.

Det kan också vara att man måste bygga upp olika organ inom ramen för parlamenten för att se till att medborgerliga och andra rättigheter som hänger ihop med demokrati också fungerar i praktiken. Det kan vara ett sådant exempel som vi nu ska starta. Vi ska hjälpa till att bygga upp parlamentet i Burma, Myanmar.

Vi ska i det här fallet med hjälp av svenska pengar från Sida kunna bygga upp ett bibliotek och en informationsverksamhet. Det gör inte IPU med sin egen personal. Det går till på det sättet att IPU har kunskapen och också kontaktnäten som gör att de vet vilka som skulle kunna utföra det rent praktiskt.

Det har i sin tur gjort att man har vänt sig till Sveriges riksdag för att fråga om Sveriges riksdag skulle kunna hjälpa till med detta. Man har också vänt sig till det danska folketinget. Den hjälpen har man redan utlovat på grund av att man har haft möjlighet att med relativt kort varsel svara på en sådan förfrågan.

Arbetet utförs i många fall av personer som är lämpade för den typen av arbetsuppgifter. IPU är den organisation som har kunskapen om var de olika kunskaperna finns och som kan samordna arbetet.

Jag vill till slut tacka för det vänliga utlåtandet som utrikesutskottet har skrivit i sitt betänkande. Jag vill ställa mig bakom det. Jag ser fram emot att vi ska kunna göra det interparlamentariska arbetet mera känt i riksdagen.

Jag ser också fram emot att vi får till en diskussion med dem som är ledamöter i Sveriges riksdag om vad de tycker att vi ska syssla med inom ramen för IPU.

Anf. 20 ANTI AVSAN (M):

Fru talman! Det känns mycket bra och dessutom roligt att kunna debattera den internationella verksamheten inom ramen för Interparlamentariska unionen här i kammaren i dag.

Från delegationen till Interparlamentariska unionen och från delegationen till den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet – förkortat IPU respektive PA-UfM – har vi gjort framställningar till riksdagsstyrelsen om att den årliga redogörelsen för delegationernas verksamhet borde lämnas i kammaren i stället för som hitintills enbart till riksdagsstyrelsen.

Eftersom det läggs ned tid, energi och för all del även pengar på dessa delar av det internationella arbetet har ett viktigt syfte varit att synliggöra verksamheten mer än vad som har varit möjligt tidigare. Jag vill påstå att betydelsen av olika former av internationellt samarbete ökar kontinuerligt, och detta gäller en mängd olika frågor.

I en alltmer globaliserad värld blir det allt viktigare vad som görs i andra länder, och det behövs också gemensamma förhållningssätt i ett antal frågor. Det krävs därutöver att länder och organisationer uppvisar goda exempel och är beredda att gå före i olika frågor.

Det krävs också en utökad dialog om vi ska kunna klara ett antal stora utmaningar som finns redan i dag och som i vissa delar ligger framför oss. Det handlar exempelvis om klimatet och hur vi ska kunna uppnå en långsiktigt hållbar utveckling över hela jorden.

Det handlar om världshandel och hur resurser fördelas mellan länder och regioner och hur man motverkar intolerans, inskränkthet och bristande respekt för mänskliga rättigheter. Det finns helt enkelt väldigt många viktiga frågor som behöver diskuteras och lösas i brett samförstånd.

Fru talman! Att vi har möjlighet att föra denna debatt i dag – och förhoppningsvis även i fortsättningen – kan bidra till att ytterligare öka det internationella engagemanget och att integrera det än mer i riksdagens arbete. Det skapas på detta sätt också möjligheter att sprida kunskap och information mellan ledamöter och även i någon utsträckning till allmänheten.

Eftersom det är första gången vi har denna debatt i kammaren finns det anledning att säga lite mer om IPU. Nu nämnde min delegationskollega Krister Örnfjäder en del av detta, men jag kommer kanske att upprepa något lite av det.

IPU är en global organisation som grundades 1889 som forum för multilaterala förhandlingar och i syfte att arbeta för fred och mellanfolkligt samarbete. Under årens lopp har inte mindre än åtta Nobels fredspris delats ut till personer som verkat inom IPU.

Man startade arbetet för fred och konfliktlösning genom internationella skiljeförfaranden i multilaterala organ. Man drev också uppfattningen att motsvarande organ borde finnas på mellanstatlig nivå. Det sistnämnda förverkligades många år senare genom Förenta nationernas tillkomst.

Man kan säga att IPU var föregångare till FN och Nationernas förbund. IPU:s arbete låg också till grund för inrättandet av det som i dag är den permanenta skiljedomstolen i Haag.

De ursprungliga avsikterna med det som är EU i dag har tagit sikte på samma mål som tillkomsten av IPU. Det handlar om att människor ska komma närmare varandra – och specifikt för EU – för att det aldrig mer ska bli ett krig i Europa.

I det fallet handlade det om att efter andra världskriget skapa kontroll över krigsviktig industri, kol- och stålunionen, öppna gränserna och ge människor möjlighet att röra sig mer fritt, Romfördraget, och slutligen att kontrollera farliga krafter, Euratom. I allt väsentligt handlade det om samma mål.

Det unika med IPU är att organisationen inte är traktatbunden. Det finns med andra ord inte något multilateralt avtal mellan stater som reglerar IPU. Organisationen har bestämt sitt eget regelverk genom ett direkt samarbete mellan olika staters parlament.

Just detta har framhållits som IPU:s styrka eftersom attityden är frispråkighet med en rak och ärlig kommunikation och direktkontakt mellan parlamentariker från olika länders parlament.

När stater inte har kunnat komma överens i multilaterala förhandlingar har knutar vid åtskilliga tillfällen lösts genom IPU. Ett exempel på detta i någorlunda modern tid är Helsingforsöverläggningarna under första halvan av 1970-talet, som bland annat syftade till att öppna upp relationerna mellan öst och väst och därutöver säkerställa ett större genomslag för mänskliga rättigheter i öststaterna. Ett annat exempel utgör den så kallade Barcelonaprocessen, som syftade till att de europeiska länderna skulle ta ett större ansvar för förhållandena i andra länder runt Medelhavet i syfte att motverka flyktingströmmar. Underlagen till slutdokumenten har förhandlats och i många fall till övervägande del utarbetats inom ramen för IPU.

Organisationen har, till skillnad från vad som står i betänkandet, för närvarande 162 nationella parlament som medlemmar. Därutöver finns det ett antal associerade parlament – i dag tio stycken – varav Europaparlamentet är ett. Bland IPU:s uppgifter ingår att verka för de parlamentariska institutionernas utveckling men också att främja kontakter mellan parlamentsledamöter i alla länder. Att hjälpa till med att bygga upp demokratiska funktioner och fungerande parlament är en ständigt växande del av IPU:s verksamhet.

Unionen kan inte fatta några för medlemsländerna eller parlamenten bindande beslut. Unionen verkar i stället genom att lägga fram konkreta förslag och anta resolutioner i de huvudämnen som debatteras vid varje församling. IPU har ända sedan FN bildades haft kontakter med FN på

generalsekreterarnivå. Under de senaste åren har IPU närmat sig FN ytterligare och har, precis som Krister Örnfjäder nämnde, sedan 2002 observatörsstatus i generalförsamlingen. För närvarande pågår diskussioner om hur samarbetet kan utvecklas ytterligare. En tilltagande och i omfattning ökande del av detta arbete är en omfattande biståndsverksamhet i frågor som gäller representativ demokrati, mänskliga rättigheter och, inte minst, jämställdhet och kvinnors deltagande i politiken. Man värnar även parlamentarikers mänskliga rättigheter och främjar internationell säkerhet och hållbar utveckling.

Det huvudsakliga arbetet inom IPU och för den svenska delegationen utförs under och i anslutning till IPU:s två årliga församlingsmöten. Arbetet i riksdagen sker i sin tur i stor omfattning i anslutning till så kallade delegationsmöten där substansfrågor och budget behandlas och där det sker förberedelser inför de två årliga församlingsmötena. Dessa förberedelser handlar om att remittera resolutionsförslag till relevanta delar av Regeringskansliet och till berörda fackutskott. Med utgångspunkt från inkomna svar och delegationsledamöternas egna kunskaper föreslås ofta ändringar i utkasten till resolutionstexter.

Delegationen har successivt höjt ambitionsnivån och arbetar på ett aktivt sätt både inför och under de årliga församlingsmötena. Vi tar initiativ till och driver olika frågor, och vi är aktiva i debatten som förs på församlingsmötena.

I arbetet här på hemmaplan ingår också att arrangera seminarier för att särskilt lyfta fram IPU-relaterade och Sverigerelevanta aktuella frågor. Under det verksamhetsår som denna redogörelse omfattar anordnades ett seminarium om Sveriges agerande vid internationella katastrofer och ett annat seminarium om IPU:s demokratistöd. Inbjuden som talare under det sistnämnda seminariet var bland andra en professor i statsvetenskap vid Stockholms universitet som inom ramen för flera projekt, eller om man kallar det program, har arbetat som konsult för IPU. Hennes arbete handlade senast om att skapa en ny och mer välfungerande konstitution i Tunisien.

Genom sina program för tekniskt bistånd ger IPU rådgivning, vägledning och många olika former av stöd till parlament. Det intressanta är att IPU är världens mest kvalificerade organisation när det gäller att utveckla parlamentarisk demokrati och fungerande parlament. Många projekt genomförs i dag i IPU:s regi men med medel från FN. Acceptansen för IPU är större i världens länder generellt än för FN och FN:s specialagencies. Detta förhållande och den samlade kompetens som finns tillgänglig inom IPU gör IPU till en mycket viktig aktör i övergångsfasen mellan krig och konflikt via försoning till fungerande parlamentarisk demokrati. Med detta avslutar jag min redovisning.

(Applåder)

Anf. 21 JULIA KRONLID (SD):

Fru talman! Som tidigare har nämnts behandlar vi i dagens debatt ett betänkande gällande verksamheten inom Interparlamentariska unionen och den svenska IPU-delegationens arbete under 2011.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Interparlamentariska
unionen (IPU)*

Eftersom vi än så länge är ett litet parti i riksdagen har vi inte någon representant i delegationen i IPU, så vi har inte samma insyn som de som deltar i debatten här i dag och som även sitter i delegationen. Jag tänker därför inte ha någon lång utläggning om själva verksamheten i IPU, men jag vill ändå säga några ord för att framföra vårt stöd till Sveriges deltagande i unionen.

I IPU ingår en stor del av världens länder. Utskottet är enigt om att en union verkligen innebär en unik möjlighet för parlamentariker från världens länder att mötas för viktiga utbyten. Här finns även en möjlighet till samarbete på mellanstatlig basis i viktiga internationella frågor. Några av IPU:s viktigaste uppgifter är att verka för demokrati och mänskliga rättigheter, att stärka parlamentets roll och att verka för fred och säkerhet samt för kvinnors deltagande i politiken.

Fru talman! I Interparlamentariska unionen finns både demokratiskt valda parlament och icke demokratiskt valda parlament. Det kan diskuteras om det borde finnas högre krav och villkor för att få vara med i denna union, men kanske måste just denna union vara öppen för att kunna få till stånd en dialog och möten mellan olika typer av länder med förhoppningen om att demokratiska länder ska kunna ha en positiv påverkan på mindre demokratiska länder.

Fru talman! Även om detta kanske faller lite utanför arbetet inom IPU skulle jag vilja dela med mig av några erfarenheter från mötet mellan riksdagsledamöter från Sverige och Moldavien när riksdagens grupp för internationellt utvecklingssamarbete nyligen besökte Moldavien. Det har ju ändå att göra med interparlamentariskt utbyte. Vi fick bland annat dela med oss av vilka möjligheter ledamöter i Sverige har att på olika sätt påverka och kontrollera regeringen. Det blev flera intressanta diskussioner i jämförelsen mellan våra parlament. Men jag tror att det starkaste minnet vi fick därifrån var när en av deras ledamöter närapå med tårar i ögonen uttryckte vilket starkt intryck det hade gjort på henne att vi från Sverige som representerade olika partier och olika åsikter ändå verkade hysa en stor respekt för varandra som personer. Vi kan hitta frågor där vi kan vara överens, och vi har en gemensam grund. Vi vill alla värna demokrati och parlamentets viktiga roll.

Jag säger inte att den demokratiska situationen vad gäller respekt för olika åsikter och partier i Sveriges riksdag är perfekt. Men denna erfarenhet visar på hur viktig just respekten för varandra och vårt demokratiska system är inte bara för oss själva utan för att vi ska kunna vara förebilder i utbytet med andra länder och andra parlament där respekten över partigränser och det demokratiska systemet kan ha stora brister och där det kan vara otänkbart att samverka i frågor över partigränser.

Fru talman! Jag hoppas att Sveriges deltagande i IPU på olika sätt fortsatt ska kunna påverka andra länder i en positiv riktning och att vi i utbytet med andra länders parlament också kan vara ödmjuka och ta lärdom av andra.

Jag yrkar därför bifall från Sverigedemokraterna till utskottets förslag.

Anf. 22 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Herr talman! Jag ville bara kommentera en av frågeställningarna som jag upplevde att Julia Kronlid gav uttryck för. Det handlade om att inte

alla, mycket riktigt, är valda på det sätt som vi är vana vid att en demokrati ska fungera på.

Vår utgångspunkt i IPU är att hellre inkludera parlament, även om de inte enligt vårt sätt att se det är demokratiskt valda, för att vi ska kunna ha en process och en dialog med dem om hur vi tycker att de kan utveckla sin demokrati.

Vi har alltså de utgångspunkterna att man ska ha ett parlament och man ska ha en lagstiftande församling. Detta utgör sedan en grund för att man ska kunna söka medlemskap.

Vi har också hela tiden en ganska levande diskussion om hur de olika parlamenten fungerar i praktiken. Det senaste exemplet är att vi vid två tillfällen har påtalat för Syrien att vi inte tycker att det syriska parlamentet utför sitt uppdrag gentemot sina medborgare när det gäller att försvara dem, deras rättigheter och deras liv. Det är alltså ett sätt för oss att ha en direkt ingång till personer som är verksamma i dessa länder.

Om vi tycker att man missköter sig har vi i dag egentligen bara två utgångspunkter för att inte ha kvar tidigare medlemmar som medlemmar. Det är om man inte bidrar med de avgifter som man är tvungen att betala eller om parlamentet upphör att fungera. Då utesluts man.

Anf. 23 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag är ledsen om det blev en missuppfattning kring mitt lilla inlägg. Det är inte så att jag inte tycker att man ska vara öppen för olika typer av länder, utan jag lyfte upp den här frågan just med tanke på den diskussion som har varit om Syrien, att det kanske kan väckas diskussioner inom IPU hur man ska ställa sig när länder begår grova brott mot mänskliga rättigheter eller när länder är icke-demokratiska.

Jag vill alltså lyfta upp frågan om att fundera över detta, men jag har ändå landat i slutsatsen att just IPU – det håller jag med Krister Örnfjäder om – nog måste vara öppen så att det ska finnas något forum där olika sorters länder kan mötas.

Vi hade faktiskt en diskussion i utrikesutskottet just om situationen med Syrien, och ett enigt utskott landade i att det nog inte är rätt väg att gå att utesluta Syrien eftersom vi då mister chansen att föra en dialog med dem, även om det gläder mig att man framför en kritik mot utvecklingen som är där.

Min avsikt var alltså inte att framföra att vi är emot att man är öppen mot olika länder utan att utifrån de diskussioner som varit väcka frågan för att fundera över hur man ska ställa sig. Men jag har som sagt landat i slutsatsen att det måste vara öppet för olika länder för att vi ska kunna ha en dialog.

Anf. 24 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Herr talman! Så uppfattade jag det också. Vad jag ville göra var bara att ta tillfället i akt så att de som lyssnar på den här diskussionen kan bli informerade om hur det fungerar i praktiken och om att vi har den ingången att så länge man kan föra en dialog så ska den föras. Inom ramen för IPU kan man alltså föra en sådan här dialog.

Sedan tycker jag att vi har ytterligare en positiv sak i IPU, och det är att inget land har någon vetorätt, utan diskussionen kan hela tiden föras

Prot. 2012/13:20
7 november

*Interparlamentariska
unionen (IPU)*

öppet. Det är högt i tak, ibland väldigt högt i tak, men det gör det ju bara mer intressant.

Anf. 25 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Då tackar jag Krister Örnfräder för att han begärde replik så att vi kunde få fram den här diskussionen lite mer. Det är en intressant diskussion, och det kan säkert vara personer utifrån som reagerar på att det är en så stor blandning av stater. Då är det ju bra att ta tillfället i akt att föra fram hur ni som sitter i delegationen ser på saken och hur diskussionen har gått i utskottet.

Jag önskar er som sitter i delegationen lycka till i påverkan i demokratisk riktning i andra länder.

Anf. 26 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Jag ville egentligen, precis som Krister Örnfräder, kommentera något om problematiken med länder som kan betecknas som odemokratiska.

Detta är en ständigt pågående diskussion. Olika typer av övergrepp mot människor tycker vi är väldigt irriterande, alldeles oavsett om det handlar om parlamentariker eller om människor som bor i ett land. Vi vill ju, och det är vår ambition i det här arbetet, ha en god demokratisk standard i hela världen. Vi vill gärna vara med och påverka och vara personer som kanske kan komma med goda råd i olika situationer när man ska föra utvecklingen framåt. Det finns en väldigt bred ambition i den riktningen inom ramen för IPU:s verksamhet.

Jag kan bara nämna några exempel för att påvisa specifikt vad vi har gjort från Sveriges sida i de här delarna. Jag kan till exempel nämna att vi reserverade oss i plenum mot en skrivelse som Venezuela fick igenom. Detta var under vårförsamlingen i Panama för 1 ½ år sedan lite drygt. Den skrivelse som Venezuela fick igenom kunde tolkas som en önskan att stänga ute internationella valövervakare, och vi fick då stöd av ytterligare 17 länder. Det är ett sätt att markera mot olika saker som vi inte tycker är acceptabla.

En annan sak är att vi ofta begär bilaterala möten med länder där vi tycker att det har inträffat olika saker som är särskilt upprörande eller där vi har möjlighet att påverka i rätt riktning. Vi väljer på förhand ut länder och har en ganska öppen dialog om det finns några länder som vi skulle vilja föra särskilda samtal med och påvisa saker som vi inte tycker är bra. Det gör vi inför varje församlingsmöte.

Anf. 27 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Eftersom unionen är uppbyggd som den är med en blandning av länder gläder det mig att höra att man arbetar med att väcka kritik mot icke-demokratiska strömningar som kan finnas i länder. Sedan är ju skiljelinjen mellan vad som är ett demokratiskt land och ett icke-demokratiskt land inte alltid svartvit, så det är inte helt enkelt.

Jag skulle vilja passa på att ställa en fråga. Vad gäller Syrien har FN haft stora svårigheter att komma överens i säkerhetsrådet. Vilka möjligheter tror Anti Avsan att ni har i IPU att faktiskt kunna påverka i en positiv riktning inom ramen för det parlamentariska arbetet? Finns det någon

Anf. 28 ANTI AVSAN (M) replik:

Herr talman! Naturligtvis finns det möjlighet att inom ramen för IPU driva på i rätt riktning. Det finns väldigt många goda exempel från nordafrikanska länder där personer vågar ställa sig upp och säga sin mening när det gäller grundläggande fri- och rättigheter och vilken syn man har på demokratiska funktioner och demokratiska funktioners sätt att arbeta.

Det är väldigt positivt, men frågan hanteras inom FN-systemet, och möjligheten att göra någonting, om det då ytterst skulle kunna handla om en humanitär intervention, är någonting som säkerhetsrådet förfogar över. Det systemet har vi, och det kan vi inte göra så mycket åt.

Det förs dock även diskussioner på individnivå. Nu är kanske Syrien ett särskilt svårt land av flera olika skäl, men det är ett land som, om det finns någon lämplig person att diskutera med på motsidan, vi skulle kunna ha ett bilateralt möte med.

Den typen av möten har vi haft med Vitryssland när vi fick omfattande rapporter om vad som hade förekommit under rättsprocesser i Vitryssland, det som då var ett ganska omfattande våld under en valnatt för en tid sedan, mediernas roll och annat.

Med Afghanistan har vi diskuterat flickors och kvinnors rättigheter, hur man ska hantera mödradödlighet och hur man ska hantera återvändande flyktingar och korruption.

När det gäller Etiopien förde vi samtal om de två fångslade svenska journalisterna och gjorde vad vi kunde för att påverka i rätt riktning där.

När det gäller Iran har vi fört bilaterala samtal med företrädare för Iran om Urmiasjön. Sjön håller på att torka ut, och det sprids salt över stora områden.

Detta är några exempel på att det finns många olika sätt att arbeta med dessa frågor.

Anf. 29 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag får tacka för redogörelsen för detta och att man fortsatt kan få påverka de länder som är med. Demokratin och styret kanske inte alltid fungerar på det sätt som vi önskar. Jag hoppas att mötet mellan parlamentariker ska kunna påverka länder i en positiv riktning.

Det positiva är att det här är ett helt mellanstatligt utbyte mellan länder och inte har någon överstatlig funktion. Det tycker jag är någonting väldigt positivt med IPU. Efter min erfarenhet av att möta parlamentariker från bland annat Moldavien upplever jag att just mötet mellan parlamentariker och parlamentariker är väldigt positivt. Vi får hoppas att vi fortsatt kan påverka länder i demokratisk riktning.

Anf. 30 ABIR AL-SAHLANI (C):

Herr talman! Som det står skrivet också i betänkandet bildades IPU redan 1889 i syfte att just arbeta för fred och mellanfolkligt samarbete. I dag har IPU 162 medlemsparlament. Med andra ord har vi som svenska parlamentariker 161 nationella parlament att mötas med runt om i världen under det paraply som heter IPU.

Herr talman! FN beskrivs ofta som den viktigaste internationella organisationen, som *the actor in the international arena*. Det är helt rätt, och Sverige kommer förhoppningsvis att göra allt för att FN ska bibehålla den positionen. Men det vi inte ska glömma är att FN fortsatt är regeringars organisation. Det är inte de folkvaldas organisation. Det är på det sättet inte folkens organisation direkt utan det är indirekt, medan IPU är de folkvaldas organisation. Vi som medborgare har alltså genom hur vi röstar, genom våra riksdagsledamöter en direkt inverkan på denna organisation, vilket gör IPU till en unik organisation. Det ger också IPU ett stort mervärde för det mellanfolkliga utbytet.

I en globaliserad värld där gränser mellan de rika länderna och de fattiga länderna minskar alltmer, i en värld där nya demokratier knackar på vår dörr, där migration är en naturlig del av ens livsutveckling, där gränser mellan etniska, religiösa och språkliga barriärer försvinner är en arena för dialog oerhört viktig. För att vi tillsammans ska kunna måla tavlan av vår gemensamma framtid på denna jord behövs organisationer som IPU där direktvalda representanter kan samtala och föra en dialog.

Herr talman! Om man ser det från ett egoistiskt perspektiv, som riksdagsledamot från det svenska hållet, är just IPU en väldigt viktig organisation för att till exempel se hur de svenska skattemedlen kanaliseras via bistånd till de olika länderna och få höra från de egna nationella politikerna hur våra biståndspengar kan ha hjälpt till med en utveckling i respektive land. Det är en oerhört viktig kanal för att vi som folkvalda ska höra direkt från människor på plats hur våra skattepengar har bidragit till en utveckling.

Det finns ett värde i samtal, ett samtal mellan partner, mellan jämlika i det faktum att vara folkvalda, oavsett vilket land eller vilken kontinent man må komma ifrån, hur fattigt eller rikt landet är. Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 31 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna ställer sig bakom utrikesutskottets betänkande om Interparlamentariska unionens och den svenska IPU-delegationens arbete under år 2011.

Vi delar utredningen om riksdagens internationella verksamhets slutsats att det internationella engagemanget i högre grad bör integreras med riksdagens övriga verksamhet.

Genom debatter som denna om IPU ges vi ledamöter tillfälle till ett öppet informationsutbyte om internationell verksamhet och globala skeenden. Det är ett öppet informationsutbyte som kommer allmänheten till godo och därmed underlättar för människor att skapa sig en bättre bild av riksdagspartiernas åsikter i olika internationella frågor.

Herr talman! Sedan 1889 har IPU verkat för global fred, säkerhet och hållbar utveckling, detta framför allt genom att stärka samarbetet mellan världens parlamentariska församlingar. Till dess uppgifter hör också att främja parlamentsledamöters personliga kontaktnät samt bistå i uppbyggandet av demokratiska funktioner och fungerande parlament, inte minst åt de medlemmar som saknar demokratiskt tillsatta parlament.

Interparlamentariska unionen är ett värdefullt forum för att påverka internationella skeenden. Genom sin omfattande biståndsverksamhet främjar IPU dagligen demokratisk utveckling, mänskliga fri- och rättig-

heter och jämställdhet världen över. För oss kristdemokrater är detta arbete av särskild stor vikt då främjandet av demokrati och de mänskliga fri- och rättigheterna för oss utgör den självklara utgångspunkten, tillika målsättningen för Sveriges utrikespolitiska agenda.

Där människor tillåts rösta och kandidera i fria och öppna val, där de tillåts tala fritt, där det fria ordet vunnit allmän giltighet, där människor inte diskrimineras på grund av kön, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, med mera ökar också möjligheterna till effektiv fattigdomsbekämpning och en globalt hållbar utveckling.

I tillägg till sina utvecklingsfrämjande insatser har IPU också mandat att genom åtgärdsförslag och resolutioner ta ställning i aktuella internationella frågor. På sitt höstmöte den 26 oktober i år antog IPU bland annat en resolution om den humanitära krisen i Mali, en resolution där vikten av de demokratiska institutionernas upprätthållande betonades.

Även om IPU inte har mandat att fatta några för de 162 medlemsländerna bindande beslut, är IPU:s observatörsstatus i och närmande till FN under de senaste åren ett tydligt tecken på unionens alltmer prominenta roll i arbetet för global fred och säkerhet.

Herr talman! Vi kristdemokrater delar utrikesutskottets uppfattning om det mervärde som den svenska delegationen skapar genom sitt aktiva engagemang i IPU. Sveriges roll inom och bidrag till IPU väger tungt. Genom riksdagen och Sidas frivilliga bidrag bidrar vi mest av alla medlemsstater till unionens verksamhet. De omfattande ekonomiska bidragen i kombination med den svenska delegationens aktiva engagemang gör att riksdagen står mycket väl rustad för ett fortsatt tungt och positivt inflytande över IPU:s verksamhet.

Sverige är i många avseenden alltför betraktat som ett föregångsland internationellt, inte minst vad gäller de demokratiska frågorna, främjandet av de mänskliga fri- och rättigheterna, kvinnors rättigheter och en hållbar utveckling globalt.

Genom IPU har Sverige goda möjligheter att skapa opinion och vinna ökat globalt gehör för vår syn och våra förslag till åtgärder på dessa områden. Den svenska delegationen till IPU bör därför fortsätta sina lov- värda ansträngningar för att lyfta och driva dessa frågor inom ramen för unionens arbete.

Herr talman! Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 32 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det är roligt att utrikesutskottet uppskattar vårt arbete i IPU-gruppen och att utrikesutskottet tycker att vi är aktiva. Det är vi verkligen. Vi driver frågorna framåt, och vi är helt övertygade om att det går att förändra världen. Vi flyttar fram positionerna.

Presidiet som sitter här i dag har också varit delaktigt i IPU:s arbete. Det är roligt att vi i Sveriges riksdag engagerar oss på många olika sätt i IPU. Som många redan har påpekat finns 162 länder och ett tiotal associerade länder med i församlingen. Det betyder att det finns både demokratiska länder, skurkstater och andra stater närvarande. Vi har möjlighet att träffa dem och diskutera med dem bilateralt och därmed flytta fram positionerna.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Interparlamentariska
unionen (IPU)*

Vi har drivit frågor om till exempel flickors och kvinnors möjligheter och rättigheter i respektive länder. Det kan gälla rättigheten att gå i skolan. Vi har drivit abortfrågan, som Ulrika Karlsson i Uppsala säkert kommer att gå in på senare. Det har Ulrika Karlsson gjort mycket bra. Vi har också drivit frågan om mödradödlighet.

Vi driver frågan om jämställdhet. IPU har en sådan konstitution att ett land måste vara representerat av båda könen för att över huvud taget få full rösträtt. Det är fantastiskt bra. Ändå finns vissa länder som väljer att delta med enbart män. Det är förvånande att de väljer att avstå från att ha full rösträtt bara för att de inte vill ta med kvinnorna. Här finns mycket att göra eftersom Sverige är ett föregångsland när det gäller jämställdhet.

När jag ändå är inne på ordet jämställdhet vill jag ta tillfället i akt att tala om de särskilda kvinnomöten som IPU har haft. Vid ett av dessa tillfällen i Uganda tog jag med mig *Makthandboken* som S-kvinnorna har tagit fram. Den finns på engelska och på andra språk. Jag kunde delge mina kolleger hur man kan flytta fram positionerna som kvinna i ett land och se på makten som något naturligt och något som inte bara män ska ha av tradition. När man pratar om kvotering, varannan herrarnas eller varannan damernas, finns det folk som än i dag säger: Så förskräckligt! Tänk om någon kvinna skulle bli invald bara för att hon är kvinna! Ja, så är det faktiskt även i dagens läge. Men det är lätt att slå hål på den myten eftersom män i alla tider har blivit invalda för att de är män, inte av någon annan anledning.

Jag tycker att människor ska väljas och representera för den kompetens de har. Det finns kompetens hos både män och kvinnor. Där har vi mycket att göra från Sveriges sida, att visa de andra länderna att det går.

Vi får frågor om förskola i riksdagen. Vi kan berätta att det finns en förskola. Men det är inte det enda som gör det möjligt för män och kvinnor, småbarnsföräldrar, att vara politiker. Det måste finnas en bra välfärd i resten av samhället också. Det räcker inte bara med ett dagis här utan det måste finnas en allmän förskola i hela landet för att man ska kunna engagera sig politiskt. Det är sådant som vi kan berätta om på IPU-mötena. Det är roligt att få delge övriga detta.

Jag vill ta upp två saker till. Den ena saken gäller en fråga som jag drev på det första IPU-möte jag deltog i och där jag fick med en skrivning, nämligen om rösträtt för bostadslösa. Det fanns inga sådana skrivingar tidigare. Jag är stolt och nöjd över att det numera finns en skrivning där IPU rekommenderar att alla i ett land ska ha rösträtt. Vi som har varit uppe i natt och hejat på Obama vet att i bland annat USA finns inte den möjligheten. Där finns inte möjlighet för alla i landet att rösta. Det finns grader i demokratin. Nu är inte USA medlem i IPU och landet behöver inte lyssna på detta. Men vi kan ändå driva frågan om att även bostadslösa ska ha rösträtt, och alla andra också för den delen.

En annan fråga vi har drivit är att det ska vara tillåtet att vara homosexuell i ett land. Där har vi på olika sätt flyttat fram positionerna och haft särskilda seminarier i frågan.

Jag vill till slut nämna att den regionala gruppen som består av länder från Europa, Nordamerika och Australien – det är 48 länder i den geografiska grupp som Sverige tillhör – har utsett olika representanter. Jag har blivit utsedd av denna geografiska grupp att vara representant i Mellanösternkommittén. Det är ett mycket intressant uppdrag. Jag har engage-

rat mig i uppdraget, och jag kommer att göra det även i fortsättningen. Vi kommer att försöka dra vårt strå till stacken när det gäller freden i Mellanöstern. I nästa vecka ska jag åka till Gaza på ett uppdrag för kommittén. (Applåder)

Prot. 2012/13:20
7 november

*Interparlamentariska
unionen (IPU)*

Anf. 33 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för de positiva ord som vi har fått höra från utrikesutskottet om det arbete som den svenska IPU-delegationen gör. Jag vill också tacka, herr talman, talmansstaben och Sveriges riksdag för att vi över huvud taget håller denna debatt om det arbete vi gör. Det är oerhört viktigt att vi får möjlighet att diskutera och återsrapportera från det arbete som pågår.

Jag är fruktansvärt stolt över att representera Sveriges riksdag och att ingå i den svenska riksdagens fasta delegation till IPU. Vi representerar olika partier och olika kön, men vi arbetar gemensamt. Gemensamt är vi starka, och gemensamt har vi inflytande på den internationella agendan.

Den fasta delegationen förstärks varje år i generalförsamlingen med sakkunniga riksdagsledamöter från olika utskott. Även talmannen var själv med i Uganda i de viktiga diskussionerna där, när vi bland annat behandlade resolutionen om Syrien.

Tillsammans är vi starka, och tillsammans påverkar vi. Vi förändrar världen. Det låter pretentiöst, men vi gör faktiskt det. Det är ovärderligt att samtala med de länder som ingår i IPU – demokratiska länder och icke-demokratiska länder. Jag ska nämna några exempel på vad vi gör i den svenska IPU-delegationen när vi deltar i mötena. Vi är oerhört aktiva. Anti Avsan nämnde tidigare de bilaterala samtal vi förbereder före en session.

Vi har haft samtal med Vitryssland. Vi har frågat vad som händer vid nästa Pridefestival i Minsk. Vi har haft samtal med Uganda och frågat vad som händer med lagstiftningen om dödsstraff för homosexualitet. Vi har haft samtal med Afghanistan och frågat vad de gör för att komma till rätta med att 38 procent av alla elvaåriga flickor är bortgifta mot sin vilja. Vad gör de i Afghanistan för att förändra situationen i fråga om att de har världens högsta mödradödlighet?

Vi har också haft samtal med oppositionella, till exempel oppositionen i Venezuela. Hur kan vi samarbeta gemensamt för att stärka deras möjligheter? I de samtal jag hade med Venezuelas opposition träffade jag socialdemokrater. Vi arbetar gränsöverskridande för demokrati och parlamentarism i den svenska delegationen.

Vi har behandlat olika resolutioner. De är inte bindande för staterna, men de är viktiga.

I många länder har IPU högre status än FN, framför allt i mindre demokratiska stater. Vi ser att mindre demokratiska stater använder IPU och IPU:s resolutioner. Anti Avsan var tidigare inne på det.

Iran, Venezuela och de andra, som Monica Green nämnde, skurkstaterna, gaddade ihop sig när vi behandlade en resolution om val. I denna resolution ville de bland annat ta bort rätten till fria och rättvisa val. Jag hade förmånen att sitta i det utskott som behandlade den resolutionen, och vi agerade kraftfullt gemensamt. Jag lyckades faktiskt vinna fajten mot Venezuela och Iran, och det står kvar i resolutionen att vi har rätt till fria och rättvisa val i världens länder.

Men jag misslyckades med att vinna fajten om international involvement in national elections som de ville ta bort. Det betyder att det finns mindre förutsättningar för demokratistöd, mindre förutsättningar för valövervakning och mindre förutsättningar för det sociala nätet eller de sociala medierna att fungera, som till exempel Twitter och Facebook. Men vi lade, som Anti Avsan sade, en reservation i plenum som stöddes av väldigt många länder, och vi markerade. Efter det kom företrädare för oppositionen i Venezuela med tårar i ögonen och tackade oss i den svenska delegationen för vårt stöd.

En annan resolution som jag och flera med mig arbetat intensivt med under ett års tid handlar om kvinnors och barns hälsa. Det var oerhört viktigt att få in det. Det handlar om mänskliga rättigheter. Det handlar om att få bukt med mödradödligheten, att det inte är okej att 370 000 kvinnor årligen dör för att de inte får vård, att de inte har rätt till abort, att de inte har rätt till preventivmedel med mera.

Vi lyckades få igenom att det handlar om mänskliga rättigheter, att varje parlamentariker ska arbeta mot könsstympningar, mot barnäktenskap och för fler barnmorskor i världen. Vi fick igenom preventivmedel och rätt till sexualundervisning. Framför allt fick vi igenom rätt till aborter och rätt till eftervård. Sverige var ensamt om att driva det. I förhandlingarna fick jag med argument igenom det, med stöd från hela den svenska delegationen, ivrigt påhejad.

Efter den resolutionen rapporterar man nu om de förändringar som sker i världen. Uruguay rapporterar att man för bara någon vecka sedan beslutade att avkriminalisera abort.

Sverige och den svenska riksdagsdelegationen gör skillnad, och jag är väldigt stolt över att få vara med i det arbetet.

Tack för att vi har denna debatt!
(Applåder)

Anf. 34 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Ett huvudmål för Interparlamentariska unionen är att bygga upp demokratiska funktioner och fungerande parlament. Som vi har hört arbetar IPU med ett antal kommittéer och arbetsgrupper som arbetar fram olika resolutioner, med inte minst demokratimålet för ögonen. Trots att inga bindande beslut fattas är det naturligtvis av stort värde att parlamentariker från olika politiska system diskuterar grundläggande frågor – demokrati, yttrandefrihet, jämställdhet och så vidare. Det innebär också att resolutionerna blir ett moraliskt ställningstagande som förpliktar. Det väger naturligtvis tungt att kunna säga att en stor majoritet i IPU skrivit på till exempel en resolution om yttrandefrihet och att det ska respekteras. Då blir det en ökad moralisk press på ett land som bryter mot detta trots att dess parlamentariker stått bakom deklarationen.

Jag tänkte i dag särskilt ta upp IPU-kommittén för parlamentarikers mänskliga rättigheter. Jag blev invald i den kommittén i våras och har under året varit med och arbetat även mellan de stora kongresserna, och jag har insett vilket intressant och viktigt arbete kommittén gör.

Under 2011 liksom tidigare antog IPU en resolution från denna kommitté med en omfattande lista med en detaljerad beskrivning av enskilda fall med parlamentsledamöter i världen som på ett eller annat sätt trakasserats eller hindrats i sitt arbete. En förnyad lista har kommit

även i år och antagits av en stor majoritet i plenum. I sammanställningen beskrivs sammanlagt omkring hundra enskilda parlamentariker som behandlats på ett rättsvidrigt och inhumant sätt. Här beskrivs enskilda övergrepp, fängslanden och även mord som inte har blivit tillfredsställande utredda av rådande regim.

Vi ledamöter i kommittén gör tillsammans med IPU-tjänstemän utredande besök i länder som inte kan lämna rimliga förklaringar till övergrepp. Sammanställningen överlämnas till olika människorättsorgan och till FN. Länderna som pekas ut har alla möjligheter att själva uppvakta och förklara sig för kommittén, till exempel vid de stora IPU-kongresserna. Eftersom alla länder numera åtminstone kallar sig demokratiska är det naturligtvis pinsamt att bli omnämnd och pekas ut på listan – det ska också vara pinsamt.

Sammanställningen av övergrepp mot folkvalda är skrämmande, herr talman, och det säger en del om bristande demokrati på olika håll. Om jag berättar för en svensk i största allmänhet som inte känner till IPU att jag är med i en kommitté som bevakar riksdagsledamöters mänskliga rättigheter riskerar jag kanske att man skämtar om att vi ska hitta nya förmåner för riksdagsledamöter. Men det är ingenting att skämta om. I verkligheten är det naturligtvis så att om inte de folkvalda får arbeta fritt politiskt har inte heller folket några rättigheter och friheter. Om en parlamentariker kan fängslas utan rättegång förstår man vad som kan hända en journalist eller en strejkande arbetare.

I denna sammanställning, som jag har varit med om att arbeta fram i år, kan man bland hundra fall läsa om till exempel Kongo som på oklara grunder de senaste åren hindrat 30 folkvalda ledamöter att inta sina platser i parlamentet. Bland annat har en parlamentsledamot som är född i och har bott hela sitt liv i Kongo blivit fråntagen sitt medborgarskap och fängslats. I Turkiet har nio oppositionella ledamöter som valdes förra året fängslats utan rättegång och hindrats att inträda i parlamentet. Ett tredje exempel är en ledamot i Malaysia som har fängslats och åtalats, bland annat med motiveringen att han haft en onormal relation, det vill säga en homosexuell relation.

Herr talman! Detta är några enskilda exempel, men det finns som sagt ett hundratal, som tydligt redovisas i denna resolution.

Antalet demokratier har vuxit i världen, men i många, många länder finns det fortfarande inte någon fungerande folkrepresentation, och i många länder fängslas människor för sina åsikter och sin tro. Därför har Sveriges riksdag en viktig uppgift att tillsammans med andra länder i IPU stödja utvecklingen av demokrati, bygga upp personliga relationer och stärka de folkvaldas roll. Jag är tacksam att riksdagen och talmannen ställer sig bakom det arbetet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

Prot. 2012/13:20

7 november

*Interparlamentariska
unionen (IPU)*

9 § Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)

Anf. 35 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Jag tror att vi alla i denna kammare kan vara eniga om att riksdagen varje vecka debatterar många både intressanta och viktiga frågor. Vissa frågor måste emellertid ändå, enligt min mening, få anses vara långsiktigt viktigare än andra, såtillvida att de får mer långtgående och svårförändrade konsekvenser.

Till dessa extra viktiga frågor hör inte minst nästan allt som rör Sveriges medlemskap i Europeiska unionen och allt som beslutas på EU-nivå, just därför att så många beslut tas eller kommer – med den ständigt utökade maktöverföringen från Sverige till EU – att tas långt ifrån de svenska väljarnas reella påverkan över besluten.

Inte heller det här EU-betänkandet eller den aktuella redogörelsen, som rör Unionen för Medelhavet, lindrar den utvecklingen. Då är det naturligtvis inte intentionen eller viljan i betänkandet att bidra till fred och demokrati i världen som jag åsyftar.

Tvärtemot måste själva utgångspunkten i all politik vara att bidra till ett ökat engagemang och makt till folken i världen.

Därför är också den ena utgångspunkten i vår motion att begära att Sverige – så länge Sverige kvarstår som medlem i Unionen för Medelhavet – arbetar för att de ingående länderna i Medelhavsunionen inte ska knytas närmare EU. Vi har alla sett följderna av den arabiska våren och frånvaron ur demokratisk synvinkel av en förnyad och förbättrad tillvaro för den övervägande delen av människorna i de här länderna.

Därför begär vi också att den parlamentariska gruppen verkar för en skarp konditionalitet i förhållande till dessa länder vad gäller mänskliga rättigheter, demokrati, fungerande rättsstat och antikorrruption.

Den andra utgångspunkten är att vi avser att motverka en utveckling där länderna i regionen på många sätt får samma rättigheter som ett EU-medlemskap innebär.

EU behöver inte fler blivande kandidat- eller medlemsländer som inte lever upp till samma ekonomiska standard som EU-länderna, som står långt ifrån Europa kulturellt, som lever i eller omkring konfliktområden eller som inte innehar erforderliga möjligheter att upprätthålla korrupsionsbefriade statsapparater med tillhörande gränskontroller.

Knyter vi – tvärtemot Sverigedemokraternas inställning – an dessa typer av stater till EU ökar Sveriges EU-avgift, och Sveriges militära åtaganden i omvärlden ökar, samtidigt som den fria rörligheten bidrar till att ytterligare försvåra de problem som den redan mycket höga nivån på invandringen medför och har medfört.

Som politiker ska vi inte ägna oss åt att göra annat än att ta ett verkligt ansvar för att skapa trygghet för medborgarna och vara varsamma med skattebetalarnas pengar.

Att en integrering av Medelhavsunionens länder dessutom sker till priset av att Sveriges inflytande i EU minskar gör förstås inte Sverigedemokraternas skeptiska inställning till unionen mindre.

Mot den bakgrunden kräver vi att den parlamentariska gruppen verkar för att Medelhavsunionen återgår till vad den var innan, det vill säga ett mellanstatligt samarbete mellan de berörda länderna utan EU-inblandning.

Den intentionen är vi emellertid uppenbarligen helt ensamma om i Sveriges riksdag, då inget annat parti vare sig lyft fram den frågan eller för den delen valt att stödja detta yrkande. Det måste i synnerhet understrykas att Vänsterpartiets påstådda EU-skepsis även i det här fallet lyser med sin frånvaro.

Därmed motverkas en utveckling där EU uppmuntrar rena, frivilliga och öppna bilaterala samarbetsavtal med Medelhavsunionen i stora och avgörande frågor, för att i stället tvärtom väva in dessa länder i Europeiska unionen. Men det faktumet hindrar naturligtvis inte oss sverigedemokrater att driva på för att förmå Sverige att vi ska lämna detta projekt bakom oss, då projektet innehåller så många uppenbara brister.

Den mest uppenbara och grundläggande bristen handlar förstås om att Medelhavsunionen tilläts frånga ett från EU fristående samarbetsprojekt med syftet att stärka handeln. Det i sig öppnade för att EU – med fred som det stora, huvudsakliga ledordet, som vanligt vad gäller sådana här typer av ärenden – skulle lägga sig i vad som redan från den så kallade uppgraderade Medelhavspolitiken lade grund för den så kallade Barcelonaprocessens direkta EU-inverkan.

Med en organisation bestående av två ledare och 43 regeringschefer, varav flera med en direkt och öppen fientlig inställning gentemot varandra, ligger det förstås närmare till hands att Unionen för Medelhavet går mot en tydligare integrering med EU än mot en tillbakagång till ett frivilligt samarbete.

Med tydliga federalistiska inslag blir det förstås enklare att överbrygga konflikterna och bristen på konsensus i Medelhavsunionen. De diskussioner som har förts om en omstöpning av grunden för Unionen för Medelhavet till att omfatta mer politiska reformer, vilket refereras i redogörelsen, är ett av flera tecken på detta. Utvecklingen inom EU gällande den södra grannskapspolitiken – mot bland annat ekonomisk integration och fri rörlighet till Europa, samtidigt som det finns stora brister vad gäller konditionalitet i fråga om demokrati och mänskliga rättigheter – är ett annat.

Inte att förglömma tvingades i praktiken dessutom samtliga EU-länder att vara med i detta projekt. Att Barcelonaprocessen för några år sedan därtill återigen uppgraderades – så att Medelhavsunionen, som i det här betänkandet kallas Unionen för Medelhavet och som i och med det efterkommande Lissabonfördraget deklarerar att Europeiska utrikes-tjänsten, EEAS, ska föra talan inte bara för EU-länderna utan även för länderna inom Medelhavsunionen – kan rimligen inte ses som något annat än som att utvecklingen inte alls har gått mot att stärka det icke-överstatliga samarbetet.

Även från riksdagens och regeringens sida har vi fått höra inte bara utrikesministrarnas ambition om att unionens grannar i både öst och syd ska utvecklas till stabila och öppna demokratier med fungerande marknader och rättssystem, utan vi har också fått höra utrikesministern bekänna att unionens strategiska intresse går mycket längre än så, då dessa

Prot. 2012/13:20
7 november

*Den parlamentariska
församlingen för
Unionen för
Medelhavet (PA-UfM)*

länder, om den här riksdagen får bestämma, så småningom även bör erbjudas att bli en del av den inre marknaden, med dess fyra friheter.

Regeringen hoppas alltså att Unionen för Medelhavet ska skapa bättre förutsättningar för samarbete mellan Europeiska unionen och Medelhavsunionens medlemsstater. Vad detta samarbete troligast, om denna utveckling får fortsätta, kommer att innebära – förutom att de fyra friheterna innebär att varor, tjänster, människor och kapital får röra sig fritt över gränserna mellan EU, Afrika och Mellanöstern – kan vi nog alla som var gamla nog att minnas folkomröstningen om EU 1994 gissa oss fram till.

För den som inte minns: Det lovades inte minst ett gott europeiskt samarbete, en bättre ekonomi och lägre arbetslöshet för oss alla, det samma som för övrigt nu lovas med Kroatians EU-anslutning.

Resultatet känner ni till genom den verklighet vi lever i – fast kanske inte ni som sitter i den här kammaren. Arbetslösheten ligger fortfarande, i både internationella och svenska mått, på mycket höga nivåer, och ekonomin i Europa hackar betänkligt, vilket också påverkar och framför allt kommer att påverka Sveriges ekonomi även framgent.

Vad samarbetet beträffar påverkas redan 60 procent av landstingsfullmäktiges, 50 procent för landets fullmäktigeförsamlingars och minst en tredjedel av riksdagens beslut av EU.

De fyra friheterna, fristående från den överstatlighet EU representerar, tjänar EU:s medlemsländer så länge medlemsskaran hålls inom rimliga gränser och det är väl avvägda medlemskrav. Ett rent samarbete och den inre marknaden är värden som också vi sverigedemokrater värderar högt.

Men ett EU som sträcker sig långt österut – och som i framtiden riskerar att sträcka sig ända till norra Afrika – kommer oundvikligen att drastiskt förändra alla förutsättningar för såväl Europeiska unionen som Sverige.

Detta är något som vi måste våga tala om och som faktiskt också måste lyftas upp tydligare i debatten. Särskilt bör denna diskussion lyftas upp med anledning av EU:s vilja att genomföra den integrationsprocess som även regeringen och utrikesministern stöder, speciellt med anledning av att EU, i sin iver att snabba på processen, välkomnade några av Nordafrikas auktoritära regimer och inte minst erbjöd Libyen observatörsstatus innan kriget utbröt och till och med lät den dåvarande diktatorn i Egypten få ordförandeposten.

Att EU dessutom redan har tecknat omfattande associeringsavtal om politiskt och ekonomiskt samarbete med totalitära regimer, med några av Medelhavsunionens medlemsländer, gör förstås inte saken mindre allvarlig.

I den här frågan går det inte att gömma sig bakom ord som fred, frihet och demokrati utan att också underbygga denna i sig mycket goda ambition i handling. Vad gäller detta har både riksdagen och EU misslyckats fatalt. I stället väljer man att köra huvudet i väggen, inte minst genom att driva på för att ytterligare försvaga den svenska demokratin och hänsynen till de svenska skattebetalarna.

Mot den bakgrunden, herr talman, yrkar jag bifall till SD:s samtliga tre yrkanden och reservationen.

Herr talman! Det betänkande vi just nu har börjat debattera behandlar verksamheten i den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet, PA-UfM, och den svenska delegationens verksamhet 2011. Det känns extra högtidligt för oss i delegationen i dag eftersom vår verksamhet tidigare bara har redovisats i en skrivelse som det inte har funnits möjlighet att ta upp i kammaren. Tack, alltså, för denna nya möjlighet!

Vi i PA-UfM-gruppen är besjälade av vårt uppdrag och vill gärna sprida kunskap om verksamheten och om de länder som finns med i samarbetet. Det kommer ni säkert att bli uppmärksammade på när mina kolleger i delegationen får ordet.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag och avslag på den motion som finns i ärendet.

Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet är sedan 2003 en mötesplats för parlamentariker från EU-länderna och de så kallade partnerländerna. Totalt ingår 43 länder i samarbetet.

Vi är den parlamentariska motsvarigheten till det samarbete som sker på regeringssidan inom UfM. Målet är att skapa ett område runt Medelhavet med fred och stabilitet, delat välstånd och förstärkt samarbete i sociala och kulturella frågor. Euromedsamarbetet är för närvarande det enda forum förutom FN där israeler och araber möts på ministernivå.

I snart två år har kampen för demokrati, frihet och mänskliga rättigheter böljat över Nordafrika och delar av Mellanöstern. Tusentals människor har förlorat livet, och hundratals människor har gått ut på gator och torg för att kräva sin rätt. I flera länder har vägen mot demokratiska val inletts och val har hållits. Men omvandlingen från diktatur till demokrati kommer att kantas av många problem och bakslag och kommer att ta tid.

Det finns mycket att glädjas över, men det finns också anledning att vara självkritisk mot den roll som EU har spelat. Kortsiktiga politiska och ekonomiska intressen får inte fortsätta att styra. EU kan bidra med mycket när det gäller institutionsbyggande, polis, rättsväsen, mänskliga rättigheter med mera.

Vi menar att de olika samarbetsavtal som EU har med länderna i regionen måste innebära en tydlig koppling till demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter.

Utöver politiska reformer i de nordafrikanska länderna är samtidigt ekonomisk och social utveckling avgörande för möjligheten att skapa en övergång till hållbar demokrati. Framtidshopp är avgörande för en stor, ung arbetslös befolkning.

Herr talman! Vi menar också att EU bör lägga stor vikt vid att underlätta för kontakter och utbyte mellan människor, exempelvis genom ökat studentutbyte. Detta är frågor som bland annat Euromedsamarbetet och PA-UfM kan bli ännu bättre på.

Vårt arbete i delegationen bedrivs i en årlig församlingssession samt i fem ständiga utskott – politiska utskottet, ekonomiska utskottet, energiutskottet, kulturutskottet samt utskottet för kvinnors rättigheter. Arbetet i utskotten tar sin utgångspunkt i Euromedsamarbetet med inriktning på bland annat ett renare medelhav, alternativ energi, högre utbildning och forskning samt stimulans till små och medelstora företag. Det är frågor där Sverige har mycket att bidra med.

När det gäller dialogen mellan kulturer spelar Anna Lindh Foundation en stor roll i samarbete med Svenska institutet i Alexandria. Stiftelsen verkar för att involvera det civila samhället i syfte att förbättra förståelsen för varandras kulturer och religioner med betoning på mänskliga rättigheter och demokrati.

Den arabiska våren har inneburit ett händelserikt verksamhetsår för den svenska delegationen. I fokus har stått inte minst kunskapsinhämtning och kunskapsöverföring om de skeenden som radikalt förändrat Mellanöstern och Nordafrika. Vi har arrangerat seminarier om till exempel utvecklingen i Tunisien och Egypten. Vi har haft ett större seminarium med biståndsminister Gunilla Carlsson som huvudtalare för att analysera händelseutvecklingen ur olika aspekter. Vi har träffat politiker från olika länder och inte minst genomfört en breitt upplagd workshop i riksdagen om ungdomar i politiken i samarbete med Svenska institutet i Alexandria.

Ja, listan kan göras mycket längre. Vi har också knutit kontakter och haft en rad möten med olika ambassadörer här i Stockholm. Delegationen har naturligtvis också upprätthållit en nära kontakt med UD:s enhet för Mellanöstern och Nordafrika.

Naturligtvis har utskottsarbetet påverkats av händelserna i samband med den arabiska våren, då några nyckelpersoner har fått andra uppdrag och prioriteringar, men den svenska delegationen har deltagit i de flesta utskottsmöten.

Jag ska inte gå in på dagordningarna i de respektive utskotten då min talartid är begränsad och det finns att läsa i vår redogörelse. Men frågan om demokrati och mänskliga rättigheter, kvinnors roll i politiken och i de framväxande demokratierna är något som den svenska delegationen gärna framhåller.

Detta framkom inte minst under den årliga sejouren i mars, där den svenska delegationen fick gehör för sina ståndpunkter i de relevanta resolutionerna, bland annat gällande att demokrati bör stå i paritet med skrivningar om stabilitet och fred. Vidare antogs det svenska förslaget om ambitionen att avskaffa visumrestriktioner för studenter och strävan efter en breddning av finansieringsformer bortom mikrolån. Rekommendationen om att upprätta en Medelhavsbank föranledde emellertid en reservation på svenskt initiativ, vilken understöddes av de holländska, tyska och litauiska delegationerna. Självklart är vi också mycket aktiva i utformningen av resolutioner när det gäller kvinnors rättigheter.

Även om vi nu återrapporterar vad som gjorts är det naturligtvis framtiden och det pågående verksamhetsåret som vi är fullt sysselsatta med.

Regionen har kommit i ett helt nytt fokus. I linje med detta, jämte strategin för riksdagens internationella kontaktverksamhet och därmed det värdefulla stöd som vi får av tjänstemän på RIK, avser den svenska PA-UfM-delegationen att fortsätta hålla en hög ambitionsnivå. Det gäller såväl engagemanget i själva det interparlamentariska samarbetet som deltagandet i inkommande besök från regionen och anordnandet av seminarier och liknande evenemang på relevanta teman i riksdagen.

Vi vill naturligtvis sprida kunskap, och vi är övertygade om att alla riksdagsledamöter, oavsett vilket utskott de arbetar i, berörs av vad som händer i vår omvärld och i den ökade globaliseringen.

Sveriges aktiva agerande inom PA-UfM har uppmärksammats också internationellt, och det har framställts underhandsförfrågningar om vårt intresse av att som ordförande för ett fackutskott axla en större roll inom samarbetet. Mot denna bakgrund har delegationen åtagit sig att under nästa vår arrangera ett energi- och miljöutskottsmöte här i Stockholm.

Herr talman! Det finns väldigt mycket som de europeiska länderna kan bidra med när det gäller demokratibyggnad. Självklart har vi också mycket att lära av varandra. Att ha goda och välmående grannar gynnar alla länder både på det demokratiska planet och i fråga om handelsutbyte.

Jag delar dock utskottets uppfattning att EU:s grannskapspolitik måste ha ett tydligt samband mellan överenskommelser och konkret handling och resultatuppföljning. Vi i delegationen ska göra vad på oss ankommer för att påverka samarbetet i PA-UfM i denna riktning. För mig som socialdemokrat finns ingen annan väg att bygga en bättre och mer demokratisk värld än att människor möts och utbyter erfarenheter. Att mötas i PA-UfM:s regi är en möjlighet. Men olika former av ungdoms- och studentutbyte ska uppmuntras. De olika projekt som genomförs med stöd av Medelhavssamarbetet kanske mår bäst om de hålls på en nivå där individer möts i ett lokalt och småskaligt fruktsamt samarbete. Jag är övertygad om att det bygger långsiktiga demokratier.

Anf. 37 ULRİK NILSSON (M):

Herr talman! Vi diskuterar nu PA-UfM, denna hopplösa förkortning för ett viktigt område, nämligen en arena för samtal mellan parlamenten i Europa och i Medelhavsområdet. Det är en arena för utbyte av åsikter både om utvecklingen och om de tankar som vi står för. Det är naturligtvis en arena för diskussion om organisationens innehåll, hur man arbetar med praktiska frågor i organisationen, men också en arena för att driva på nya projekt.

Herr talman! Jag tänker i dag fokusera på några reflektioner över vad det här arbetet har givit mig och några av de kunskaper som jag tar med mig från de möten vi har haft. Vi kan möjligen göra lite olika värderingar, men jag tror ändå att det är just som kunskaps- och kontaktskapande arena som PA-UfM spelar sin absolut största roll.

För drygt ett år sedan fokuserade vi mycket på den arabiska våren. Naturligtvis började vi här i Sverige ganska snart att se den ur ett svenskt perspektiv. Vi hade diskussioner om vem som var mest nära de gamla regimerna eller vem som var först med att säga att vi inte ville samarbeta med dem.

Herr talman! Efterkloshet är en exakt vetenskap, och det är klart att i det läget är det lätt att säga att så här borde vi ha gjort. Det är väsentligt svårare att förutse när det går framåt.

När vi nu har kommit en bit fram, när vi har sett det som inträffat i Tunisien, Egypten och Libyen och det står och brinner i Syrien och så vidare, är vi möjligen mer hjälpta av att vi analyserar de drivkrafter som har fört fram förändringen i Nordafrika. När man gör det tror jag att man kan säga att handel, informationsteknik och kontakter har spelat en betydande roll. Se bara på bloggar, twitter och andra sociala nätverks betydelse för utvecklingen! Men naturligtvis har arbetslöshet, hopplöshet och bristen på möjligheter i de gamla regimerna spelat en roll.

Alltihop kokar kanske ned till grönsakshandlaren Mohammed Bou-azizi, som egentligen är utbildad ingenjör och som inför hopplösheten att inte få jobb fattar ett drastiskt beslut och då får många följare i de sociala medierna som känner igen sig i rollen. Har man skaffat en utbildning och försökt driva på utvecklingen och inte känner att samhället svarar mot önskemålen måste man göra någonting, antingen i hopplöshet eller möjligen – och så blev det också så småningom för de andra – i framtids-
anda.

Men, herr talman, vad vi bör göra är att i det inrikespolitiska sammanhanget fundera på vad vi kan lära oss av det här. Hur kan vi öka kunskaperna om de här processerna och dra slutsatser om vad vi ska göra? Vi måste ju snarare än att gå bakåt och ägna oss åt efterklokhet ägna oss åt att diskutera framåt, vad vi gör nu, hur vi kommer vidare och hur vi för våra saker vidare. Då behövs denna arena.

Herr talman! Min andra reflektion gäller islamism. När de stod där på Bushibaavenyn i Tunis eller på Tahrirtorget i Kairo var alla enade mot ett mål, men relativt snart ser man att det inte är givet att min fiendes fiende är min vän. Det är naturligtvis så att när man väl har lyckats med detta kortsiktiga mål, att tippa en regim över ända, spänner sig ett nytt politiskt spektrum. Vi trodde väl inte att människor var annorlunda i de här länderna än vad de är i våra länder, och eftersom vi har ett politiskt spektrum borde vi också förvänta oss att de skulle ha det.

Tyvärr tenderar vi väldigt snabbt att sätta inhemska etiketter på denna politiska spännvidd. De som tydligast har framträtt visade sig vara vad vi kallar islamister. Men islamister är inte en enhetlig grupp. Där finns alltifrån moderata – då menar jag inte i den svenska meningen utan mer balanserade, medelmåttiga – islamister som önskar hitta nya vägar för att gå vidare och kan ha en tro men ändå ett sekulärt samhälle, hela vägen till andra stater stödda av selafisterna och wahhabiterna som är väldigt radikalt och islamistiskt inriktade.

Vi måste se hela denna spännvidd. Vi måste kritisera dem som gör fel. Vi måste stödja de krafter som vi tycker för åt rätt håll. Men vi kan aldrig acceptera att extremisterna på den ena sidan ger stöd åt extremisterna på den andra sidan. När en usel film produceras i USA är det aldrig accepterat. Det blir en ursäkt för en attack mot konsulat i Libyen. Å andra sidan måste vi också hålla rent här internt mellan dessa grupper.

Vi vet vad som kan hända när en liten välutbildad, välorganiserad och resursstark grupp tar över en revolution. Det hände 1917 i Ryssland, och det kostade östra Europa 70 år av utveckling. Låt inte detta inträffa i den arabiska världen nu!

Därför tror jag som så många bedömare, och som en bedömare vi träffade när vi var på besök i Barcelona, att en av de viktigaste frågorna just nu är hur väl den så kallade islamistiska gruppen förmår att hålla rent mot de radikala extrema selafisterna. Om uttrycket tillåts, herr talman, skulle man kunna säga att den stora utmaningen i arabvärlden just nu är att skaka lössen ur den gröna fanan – den röda fanan sades det en gång i tiden när det var strider här i våra länder.

Därför var det både glädjande och oroande att tala med de unga egyptier som hälsade på mig för en och en halv månad sedan. De sade: That film is no big deal for ordinary Egyptians. Det finns väl ingen som bryr sig om en usel film i USA. Vi vill ha utveckling, vi vill ha demokrati, vi

vill ha mänskliga rättigheter och vi vill flytta fram positionerna mot ett civiliserat samhälle. Det är en liten grupp som utnyttjar filmen.

Det är glädjande att de markerade att det finns en balanserad syn. Det är naturligtvis oroande att de inte ser faran i att extremisterna utnyttjar den typen av handtag, ivrigt påhejade av extremister på vår sida av världen som pekar på islamister som det stora hotet. Så, herr talman, erfarenheter och lärdomar kommer att göra oss starkare.

Min tredje reflektion gäller organisationen som sådan. Unionen för Medelhavsområdet är ett samarbete mellan stater, ett diplomatiskt initiativ som i första hand ägnar sig åt att egentligen försöka selektera fram lämpliga samarbetsprojekt. Man har ett ganska begränsat mandat. Man får arbeta inom sex områden. Vi kan tycka att det är alldeles för begränsat, för mycket av det som vi vill åstadkomma ligger inte i de här mandaten. Till exempel kan det bara handla om konkreta projekt. Vi kan inte diskutera institutionsbyggen, enligt den överenskommelse som finns. Det är klart att vi skulle vilja gå vidare.

PA-UfM, den parlamentariska delen, är mötesplatsen för alla parlamentariker. Både Israel och Palestina är med. Egentligen är hela gänget där, och vi kan prata politiker till politiker om utvecklingen. Det innebär naturligtvis att våra möten ibland blir lätt barocka. De börjar med ett antal deklarationer av karaktären att det som måste ske är att man löser Israel–Palestina-konflikten, för innan dess blir det ingen utveckling. När man har hållit på med det en stund tar någon upp Cypern och Turkiet, och när vi har hållit på med det kommer någon med ytterligare något område. När alla sedan har gjort sina inrikespolitiskt färgade deklarationer kan vi börja föra lite mer konkreta resonemang om utvecklingen i området.

Jag tror ändå att det är viktigt att vi har den här arenan för att göra de här deklarationerna, därför att någonstans där börjar det. Positionerna förändras mellan mötena, inte under mötena.

Så sent som i måndags var jag utanför Ankara på ett möte i den ekonomiska kommittén. Det är alldeles påtagligt att man mer och mer börjar se att det nu inte bara handlar om att kräva finansiering; det handlar också om att diskutera institutionsbygganden och hur man skapar investeringsklimat i de egna länderna.

Jag tror att det är för att treenigheten, att vi ska arbeta med hur man utvecklar infrastrukturen och tillgångssidan tillsammans med institutionerna och tillsammans för att stärka individerna, är nyckeln för att komma till en lösning och utveckling i detta område.

Herr talman! Vi träffade generalsekreteraren för Unionen för Medelhavet som var en karriärdiplomat från Marocko. Han var tydlig med att det var jobbigt att ha ett så begränsat mandat. Han sade dock att den enda framkomliga vägen om alla ska vara med på vagnen är att vi tänjer gränsen lite steg för steg och närmast gränsen, det vill säga tar nästa naturliga steg och nästa naturliga steg. Jobbar man med utbildning kan man tala om kvinnors rättigheter. Talar man om kvinnors rättigheter kan man lägga in det mot institutioner och mot de saker vi vill åstadkomma.

Herr talman! Arabvärlden är en del av vårt grannskap. Vi måste engagera oss. Vi har saker att tillföra. Vi måste stå upp för våra värden, och vi måste vara med i denna process. PA-UfM är en del av det och Union-

Prot. 2012/13:20
7 november

*Den parlamentariska
församlingen för
Unionen för
Medelhavet (PA-UfM)*

en för Medelhavet är en del i det. Mest av allt är det ett sätt för oss att sprida demokrati till fler länder.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utrikesutskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 38 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Jag lyssnade tidigare till Moderaternas Christian Holm under debatten om Kroatiens anslutning till EU. Nu har jag lyssnat på Ulrik Nilsson som anfört Moderaternas syn på Medelhavsunionen. Jag tror att båda är samstämmiga, och något annat hade väl förvånat vem som helst i denna kammare.

Alla talar om ett fredsprojekt och om mångfald, öppenhet och demokrati. Dessa goda värden står givetvis också Sverigedemokraterna bakom, men vi delar inte synen på hur man når fram till det.

Moderaternas syn är att vi ska stärka samarbetet med Medelhavsunionen. Det är något som utrikesministern har talat om i kammaren. Nu talar Ulrik Nilsson också om det, fast i lite andra ordalag.

Jag skulle vilja få ett och annat klargjort. Hur ser Ulrik Nilsson på de fyra friheterna som utrikesministern tidigare har talat om att man vill införa för dessa länder i Medelhavsunionen? Jag tänker främst på de Nordafrikanska länderna och Mellanöstern. Står Moderaterna fortfarande fast vid att man vill införa de fyra friheterna och knyta dessa länder ännu närmare till EU? Är det vad man menar när man talar om att tänja gränserna steg för steg eller hur ska man tolka det? På vilket sätt innebär i så fall närmandet av dessa Medelhavsländer en spridning av demokratin?

Anf. 39 ULRIK NILSSON (M) replik:

Herr talman! Öppenhet är svårt. I kammaren har jag två gånger citerat min morfar som lärde mig att om jag knyter min näve riskerar jag aldrig att tappa något ur den, men jag får heller aldrig något nytt i den.

Med andra ord: Sluter jag mig om mig själv och inte vågar öppna mig utåt, ta in nya intryck och släppa till de fyra friheterna kan jag möjligen sluta mig kring det jag har, men jag vinner inget nytt och inget av den skönhet och styrka som finns i att samarbeta med andra människor.

Här skiljer vi oss åt alldeles påtagligt. Vi moderater vill vara en del i en växande värld. Vi moderater vill ha kontakter. Vi moderater vill få intryck. Vi moderater vill samspela med andra länder. Det står utrikesministern för, och det står jag för.

För bara några timmar sedan träffade vi i utrikesutskottet Kroatiens talman som var här med anledning av det betänkande som diskuterades tidigare i dag. Han var tydlig med att de förväntningar som Kroatien har på ett medlemskap i EU är just att få dela den mycket starka värdegrund som ligger i demokrati, mänskliga rättigheter och rättssamhälle och att också få vara en del i de samarbeten, de marknader och den handel som gör länderna starkare.

Man delar våra värden, och vi tror att våra värden är så starka att om vi bjuder in arabvärlden kommer den på sikt att ta till sig dessa värden. Därför sprider vi demokrati på detta sätt. Därför säger vi nej till slutenhet och ja till öppenhet.

Anf. 40 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Det är ingen i kammaren som talar om att vi ska sluta oss själva. Det är något som vi påprackas som försvar för den oförsvarliga hållning regeringen har i dessa frågor.

På vilket sätt stärker vi demokratin genom att ta in ännu fler länder till Europa från Nordafrika och Mellanöstern? I vissa fall har vi fortfarande möjlighet att lägga in veto, men i andra fall kan en majoritet av EU-länder köra över andra länder. Det innebär att vi sätter demokratin ur spel. De värden man lyfter fram här och som vi ska värna är precis de värden som kommer att raseras.

Demokrati bygger på att folket har makten i respektive nation. Så ser jag på saken. Demokrati för Moderaterna, regeringen och de flesta partierna i riksdagen går ut på något helt annat. Det går ut på en teknokratisk eller federalistisk dröm. EU-ministern talar om att vara för att federalisera Europa. Man är för att flytta makten från Sverige till Europa. Nu vill man också väva in Nordafrika och Mellanöstern. Så tolkar jag det när man säger att man vill närma sig dessa länder ytterligare.

Så här har EU-samarbetet sett ut ända från början. Man har tagit steg för steg, precis som Ulrik Nilsson talade om.

Jag tackar för redogörelsen och för att regeringen åtminstone är renhårig och erkänner detta. Jag beklagar dock att det ser ut på det här sättet, för jag tror på att folket i Sverige ska bestämma över Sverige och inte andra nationers folk.

Anf. 41 ULRIK NILSSON (M) replik:

Herr talman! Demokrati bygger på starka människor och starka medborgare som har insikter och information och också kontakter på andra ställen och därigenom kan sätta sig själva i relation till världen. Just därför är öppenhet så viktigt för demokratiutvecklingen.

Johnny Skalin ger uttryck för ett underligt perspektiv i debatten när han undrar hur vi stärker demokratin genom att ge fler människor tillgång till demokrati. Han säger det inte så utan antyder att demokratin i EU skulle försämrats om vi tar in fler medlemmar.

För mig kan demokrati aldrig vara något som vi kan ha och det andra något som de andra får hålla på med. Ett demokratiskt samhälle välkomnar alltid människor med olika åsikter och välkomnar alltid debatt och diskussion. Det är, Johnny Skalin, ingen oförsvarlig hållning utan den enda rimliga hållningen att vi måste öppna oss för demokrati, intryck och synpunkter från olika länder. Det handlar inte om ekonomi och pengar, utan det handlar om människovärde och levnadsbetingelser långsiktigt.

Jag hör till dem som tror att framtiden tillhör rörligheten, kulturmötena och kontakten. Då kan man inte huka bakom en EU-gräns och säga att vi måste få mer inflytande här i Sverige och mer inflytande där. Nej, det är bara genom att möta andra åsikter som man stärker demokratin. Låt oss därför ta dessa steg tillsammans.

Jag vet att Johnny Skalin inte önskar göra riktigt detsamma, men det får stå för honom.

(Applåder)

Anf. 42 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Herr talman! Miljöproblem, ekonomiska kriser, arabisk vår, sommar, höst och nu vinterkyla, om man ser på Syrien, demokratiseringsprocesser, flyktingar över Medelhavet – listan kan göras lång på vad som behöver avhandlas, diskuteras och hittas lösningar på. Länder som Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel med flera finns alla med i flertalet riksdagsmotioner och debatter här i kammaren. Fler arenor och mötesplatser för dialog och samarbete bör ju rimligtvis vara bättre än färre.

Sedan PA-UfM – denna krångliga förkortning – startade för cirka åtta år sedan har viktiga steg tagits för att skapa dialog och finna lösningar på gemensamma problem.

Arbetsgrupper och möten i länder runt om Medelhavet arbetar med gemensamma projekt kring frågor som berör oss alla. EU:s närområde har alltid varit av stort intresse för oss. Om vi tror på att handel, ekonomiskt utbyte och samförståndslösningar skapar förutsättningar för välstånd är dialogarenor smörjmedlet. Om vi tror att fred och stabilitet främjas av att vi träffas och diskuterar våra problem och försöker hitta gemensamma lösningar, då har vi här en plattform. Om vi tror på att respekt för mänskliga rättigheter och demokrati gynnas av en ständig dialog kring frågorna, då är detta en möjlighet för bra för att försittas.

Om nu Sverigedemokraterna i sin reservation vill att Sverige går ur organisationen för att det finns andra arenor för frågorna undrar jag varför de, enligt samma reservation, tycker att det är så viktigt att Sverige under den tid man är kvar i nämnda organisation arbetar för att påverka utvecklingen i regionen. Det fanns ju andra arenor. Sanningen är ju att just för att det är en unik arena kan vi med dialog påverka.

Mellanöstern har diskuterats och debatterats mycket här i kammaren. I utrikesutskottet arbetar vi just nu med ett betänkande om MENA-regionen. Här har vi en möjlighet att med PA-UfM delta och påverka. Så stärker vi demokratin.

Enligt Vänsterpartiets särskilda yttrande anser man att det är viktigt att det finns mötesplatser och arenor för dialog som inkluderar företrädare för diktaturer och auktoritära stater. Enligt samma yttrande ifrågasätter man att stater som inte är demokratier deltar i Medelhavsunionen. Hur ska ni ha det? Är det inte viktigt att vi känner att vi har stater som på olika sätt kan delta i en dialog och påverkas?

Några medlemsländer i PA-UfM som tidigare var icke-demokratier är nu på väg att bli demokratier. Kan det vara så att just deltagandet i denna församling som till största delen består av demokratier kan påverka delegaterna från icke-demokratierna till ett friare tankesätt? Kan det vara så att idéer och tankar sår frön som sedan gro på hemmaplan?

Att skapa samarbete med andra länder och kulturer kräver kunskap, förståelse och framför allt engagemang och tålamod från alla håll. Bara en sådan sak som att vi nu här i kammaren debatterar berättelserna från IPU och PA-UfM ökar förståelsen för frågorna och synliggör vikten. Vi behöver fler arenor för möten och dialog, inte färre.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ismail Kamil (FP).

Anf. 43 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Christer Winbäck, Folkpartiet, undrar varför vi vill påverka genom att vara kvar i unionen. Det är ett av våra yrkanden. Om vi ska vara kvar i unionen vill vi fortsätta att föra dialogen och föra fram demokrati och mänskliga rättigheter i världen. Det är precis det vi vill så länge vi är kvar i unionen. Vi vill inte vara kvar i unionen, men om vi inte har förmåga att lämna unionen vill vi åtminstone använda den till det som den ska användas till, inte till att stärka makten för EU, inte till att utvidga unionen utan till att stärka dialogen. Vi har alltid varit för dialog med alla länder runt omkring oss i Europa, Nordafrika, Mellanöstern och naturligtvis hela världen. Vi är för ett samarbete med EU, men vi är emot överstatligheten. Det gäller också i det här fallet.

Om Christer Winbäck hade lyssnat på varför vi är kritiska till EU hade det varit lätt för Folkpartiet att förstå. Uppenbarligen har man inte lyssnat. Jag tror att det hänger ihop med att Folkpartiet bara ser den federalistiska drömmen; man ser ingenting annat. Man ser inte att det är en möjlighet att samarbeta med länder på mellanstatlig nivå där man är överens om frågor. Man ser bara en enda möjlighet, nämligen den federalistiska drömmen där majoriteten ska styra över minoriteten i Europa i en mängd deltagande länder – det kommer att bli 28 med Kroatien – i stället för att makten ska utgå från folket i respektive parlament.

Där har vi den grundläggande ideologiska skillnaden mellan Folkpartiet och Sverigedemokraterna. Där har vi också förklaringen till att Christer Winbäck inte förstår sig på vår argumentation.

Anf. 44 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Jag försöker ganska ofta lyssna på åsikter från olika håll här i kammaren. Jag tycker att det är viktigt att diskutera och debattera vad vi står för.

Som Johnny Skalin säger vill Sverigedemokraterna att vi går ur PA-UfM. Det vill inte vi. Johnny Skalin nämner också att man från sverigedemokratiskt håll avser att använda PA-UfM till det som den ska användas till. Det är det vi säger här i dag. Vi vill att den ska användas till att föra en dialog mellan parlamentariker om olika frågor. Jag räknade upp ett antal i början av mitt anförande. Jag tycker att det är viktigt att känna att när vi har en arena för att kunna påverka och diskutera olika saker ska vi göra det bästa av den arenan. Vi gör inte det bästa av den arenan genom att gå ur. Bara att säga att vi vill gå ur innebär att vi desavouerar vår möjlighet att föra en god dialog på arenan.

Jag och Folkpartiet står för att vi ska ha arenor där vi parlamentariskt valda på olika sätt kan föra en dialog, påverka och påverkas. Vi tar också till oss och lär oss av andra i möten med människor. Jag tycker att det är viktigt att vi ser till att stärka och utveckla sådana arenor på bästa möjliga sätt.

Anf. 45 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Christer Winbäck säger att vi vill gå ur, och det vill inte Christer Winbäck. Så är det. Vi vill lämna Medelhavsunionen. Den är inte vad den var från början. Det är inte ett samarbete mellan EU och Medelhavsländerna. Det har gått över till något mer långtgående. Man har utvidgat processen. Man kallade den för Barcelonaprocessen. Nu är

det Unionen för Medelhavet. Med varje sådant steg – steg för steg, pratade Moderaterna om – utvecklar man den politiska diskussionen. Det blir politik av det hela. Det blir inte samarbete. Det blir överstatlighet. Det är det som man vill att det ska handla om från Sveriges sida och kanske framför allt från Sarkozys och Frankrikes sida. Sarkozy är ju den som har varit mest pådrivande för att införliva Medelhavsländerna i Europeiska unionen.

Det leder inte till någon ökad demokrati för merparten av dessa länder utan minskad demokrati. Sverige får minskat inflytande på Europeiska unionen. Vi får därmed minskat inflytande över vår egen vardag. En stor del av de beslut som den här kammaren fattar, fattas under påverkan av EU. Det är något som Folkpartiet hyllar, och man hymlar inte ens med det. Det respekterar jag. Det är bättre att man är tydlig och berättar vad man står för än att man hymlar med det.

Det är skillnaden mellan Sverigedemokraterna och Folkpartiet och de övriga partierna i riksdagen. Vi tror på människan. Vi tror på demokratin. Vi tror att demokratin ska komma underifrån och upp från respektive nationalstat.

Anf. 46 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Det var en intressant anmärkning som Johnny Skalin gjorde att politik inte är att samarbeta. Jag tycker definitivt att politik till största delen handlar om samarbete. Det handlar mycket om att lyssna och lära av varandra och i dialog föra olika frågor framåt. Så länge man är med i en organisation kan man också påverka organisationen och åt vilket håll den ska gå.

Medelhavsunionen har utvecklats och förändrats. Om de är åt rätt eller fel håll kan vi ha olika åsikter om, men det är viktigt att konstatera att så länge man är med i en organisation kan man också vara med och påverka utvecklingen av den. Går man ur den har man mycket svårt att påverka just den organisationen.

En av de viktiga anledningarna till att vi finns med i organisationen är att vi ska kunna påverka inte bara organisationen i sig utan framför allt de frågor som den driver. Det har vi betydligt större möjligheter att göra om vi deltar i PA-UfM än om vi går ur.

Anf. 47 ABIR AL-SAHLANI (C):

Herr talman! Jag börjar mitt anförande med att yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande gällande PA-UfM.

När jag deltog på mitt första möte kändes det faktiskt lite lustigt med delegationen. Jag förstod inte mycket av strukturen, och jag kände ingen på plats, förutom mina svenska kolleger. Jag tyckte också att det var lite småkaotiskt organiserat. Men när vi sedan satte oss för lunch ägde det, enligt mig, intressanta samtalet rum. Detta samtal ägde rum innan den arabiska våren startade. Då vill jag lova att samtalet var ett helt annat än vad det kom att bli efter revolutionen i Mellanöstern.

Jag kunde bland annat samtala med mina marockanska kolleger om situationen i Västsahara. Det är ett rätt komplicerat och på många sätt känsligt ämne. Jag upplever det också som akut. Men genom unionens arena fick jag en möjlighet att framföra en åsikt och en syn på konflikten direkt till de folkvalda marockanska kollegerna. Det kanske inte ändrar

på utgången av denna konflikt eller löser den. Det är jag mycket medveten om och ödmjuk inför. Men jag är helt övertygad om att detta samtal gjorde lika stort intryck på mig som på mina marockanska kolleger. Och någonting måste de ha tagit med sig hem eftersom jag tog med mig någonting av deras åsikter hem.

Maikel Nabil är en egyptisk bloggare. Han var bland de första bloggarna redan under Mubaraks tid i Egypten som öppet bloggade om behovet av demokrati och frihet och krav på en omedelbar avgång för Mubarak. Ganska kort tid efter detta blev han fängslad av militärregimen i Egypten. Maikel fängslades och hölls fången i över ett år utan rättegång.

På en studieresa som delegationen gjorde till bland annat Egypten fick vi träffa personer på det egyptiska utrikesdepartementet och även deras ambassadör för de mänskliga rättigheterna på utrikesdepartementet. På plats i Kairo ifrågasatte jag den egyptiska regeringens agerande och bad om svar från ambassadören på hur Maikel Nabil i över ett år kunde sitta fängslad utan rättegång i det så kallade fria Egypten. Svaret jag fick var självklart luddigt.

Maikel är numera en fri man, och han bloggar för fullt om alla sina åsikter.

Jag menar återigen inte att mötet i Kairo med det egyptiska utrikesdepartementet var anledningen till att Maikel fick en rättegång och blev frikänd. Men det var en tydlig signal. Detta samtal handlade om att världen har ögonen på Egypten och att vi inte blundar när yttrandefriheten kränks. Individens rätt till åsikter och att forma och framföra dem får inte kränkas. Detta ser vi, och det vågar vi även framföra.

På samma studieresa kunde vi direkt se en demonstration slås sönder av militären på Kairos gator. Vi satt på andra sidan om Nilen och kunde se hur egyptier som demonstrerade och krävde sina rättigheter blev slagna till marken. Det var kopter och muslimer som gick hand i hand och krävde ändringar av lagen som handlar om att få bygglov för att få bygga kyrkor.

Att på plats uppleva detta var mycket starkt. Dessa uttryck skulle ingen tv-ruta, tidning eller radio kunna återge oss svenska ledamöter.

Herr talman! Jag skulle kunna göra en lång lista över delegationens värdefulla insatser under de olika möten som vi har deltagit i. Men dessa insatser finns återgivna i rapporten från delegationen.

Dialogen är självklart den bästa formen av samtal. Vi som riksdagsledamöter borde vara de största ivrarna av samtalet, eftersom ett samtal handlar om två jämlika parter där var och en med egna ord återger den verklighet som de upplever utan att de påtvingas en verklighetsuppfattning. Samtalet är, förutom att man ges möjlighet att tala och säga sin åsikt, en möjlighet att lyssna. Det kanske vi politiker borde bli ännu bättre på.

Herr talman! Detta må verka basalt, men Sverigedemokraternas reservation visar att det finns partier i Sverige som inte tror på samtalet länder emellan, parlamentariker emellan och helt enkelt människor emellan. Det är värt att stanna upp och fundera över vad Sverigedemokraterna anför i sin reservation, nämligen att Sverige bör verka för ett utträde ur unionen med tanke på det geografiska avståndet från Medelhavet samt verka för en skarp konditionalitet.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Den parlamentariska
församlingen för
Unionen för
Medelhavet (PA-UfM)*

Det som Sverigedemokraterna glömmer i sin reservation är det faktum att vi svenskar reser mycket till Medelhavsregionen, till stränderna på både den södra och den norra sidan, att vi svenskar handlar mycket med Medelhavsregionen och att en del svenskar faktiskt har sina rötter i Medelhavsregionen, på båda sidorna av Medelhavet. Detta gör att Medelhavsregionen är mycket nära och inte alls långt borta, som Sverigedemokraterna vill antyda i sin reservation.

Vi får inte heller glömma att länderna på den norra sidan av Medelhavet är de länder som tar emot flest flyktingar och migranter som första station. Sverige är i allra högsta grad en del av Europeiska unionen, och vi vill ta vårt ansvar för mottagandet av flyktingar. Vi vill också vara med och påverka på ett tidigt stadium. Därför blir detta samarbete mycket viktigt.

I en globaliserad värld är en avlägsen by i Afrikas djupaste skogar eller på Asiens högsta berg en del av vår vardag, kanske genom tv-rutan, kanske genom Twitter eller Facebook och kanske genom vår granne som kommer därifrån.

Herr talman! Det faktum att EU är en partner i Medelhavsunionen är mycket viktigt för länderna vid Medelhavets södra strand.

Algeriet är exempel på ett land som handlar mer med Frankrike än med sitt grannland Tunisien. Det råder visumkrav dessa länder emellan.

EU är en bra förebild på ett pågående fredsprojekt, demokratiseringsprojekt och ekonomiskt samarbete som bygger på jämlikhet mellan parterna och på gemensamma intressen. Det bygger på att man ska ta vara på varandras kunnande och intressen i stället för att gå långt bort för att få sina intressen tillgodosedda.

För att underlätta denna dialog länderna emellan kanske det är viktigt med infrastrukturutbyggnad, fri rörlighet eller en lösning av vattenkonflikten som är en konflikt som vi i vårt land tack och lov är skonade ifrån. Det kanske är dessa byggstenar som är viktiga för att gå framåt i dialogen. För att skapa stabilitet i regionen och för att skapa fred är EU en mycket viktig förebild, och Sverige är en mycket viktig aktör i EU.

Om vi ska behålla den svenska förmågan, vår förmåga, att påverka i vår omvärld kan vi inte stänga in oss i vår borg som vi kallar Sverige. För att Sverige som nation ska kunna behålla det stora förtroendekapitalet i utrikespolitiken är det vår uppgift att stödja dialog och vår skyldighet att delta och även leda.

Herr talman! Vårt ansvar är inte mindre än så.
(Applåder)

Anf. 48 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Abir Al-Sahlani – jag hoppas att jag uttalar det rätt, annars ber jag om ursäkt – säger att Sverigedemokraterna inte tror på samtal och att det är därför som vi vill lämna Medelhavsunionen. Det är en helt felaktig uppfattning. Vi tror på samtal, men vi tror inte på den överstatlighet som övriga partier här företräder och som förmodligen även ni i Centerpartiet företräder eftersom ni är en del av regeringen. Jag förutsätter att ni står för samma uppfattning som andra regeringspartier.

Hade detta handlat om ett handelssamarbete och en dialog mellan EU och Medelhavsländerna hade vi också varit för det. Det var precis så Medelhavsunionen såg ut från början, men det är precis så Medelhavsun-

ionen inte ser ut nu. Det är definitivt inte så ni från regeringens sida vill att den ska se ut i framtiden. I stället vill ni införa de fyra friheterna. Det är det stora steget mot ett EU-medlemskap; det tror jag att till och med Centerpartiet kan erkänna. Det innebär att varor, tjänster, personer och kapital fritt får röra sig över gränserna mellan Afrika, Mellanöstern och EU.

Det är detta vi vänder oss emot. Vi vänder oss inte på något sätt emot samarbete. Vi vill föra en dialog, och vi vill sprida demokrati och mänskliga rättigheter i omvärlden. För att lyckas med det tror vi dock att vi måste göra det på mellanstatlig nivå, inte genom att lyfta in dessa länder i den europeiska unionen – som i sig inte ens bygger på demokrati nästan alls. Den bygger i stället på teknokrati.

Detta är vår grundsyn, ingenting annat. Det har jag stått här och förklarat för två tidigare företrädare. Nu tvingas jag återigen stå här och förklara samma sak för Centerpartiet. Om man lyssnar på vad vi säger är vårt budskap väldigt tydligt: Vi tror på samarbete, men vi tror inte på överstatligheten.

I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 49 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Herr talman! Tack för din fråga och ditt förtydligande, Johnny Skalin.

Grejen är att jag, Centerpartiet och Alliansen inte uppfattar EU som bara en geografisk enhet. EU är en union som bygger på värderingar. Det är värderingar som demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna, yttrandefrihet och fri rörlighet. Hela denna begreppsapparat är vad vi tror är EU. Det är inte begränsat till att vara mellan ett visst hav och ett visst berg. Värderingarna sträcker sig mycket längre än så. Medborgare i länder som tycker att detta är bra värderingar och vill vara en del av det borde självklart vara välkomna.

Medelhavsunionen nu är dock långt ifrån detta. Det finns i dag inga diskussioner om att de ska bli medlemmar i EU. Det som behövs är i stället ett pågående samtal. EU måste föregå med gott exempel. Det kanske blir en Medelhavsunion liknande EU, där man har fri rörlighet, demokrati, frihet och mänskliga rättigheter. Det är det EU borde göra, inte stänga, gå ifrån och säga: Fixa ni, så kan vi prata när ni har fixat det själva.

Det är vårt ansvar att vara med och bidra till en positiv utveckling. Samtal innebär att man är med – man är närvarande, deltar och leder – och inte bara att ta sina händer ifrån det och säga: Kom när ni är färdiga så kan vi prata.

Centerpartiet tror inte att det är vägen framåt.

Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Jag noterar återigen att även Centerpartiet tycker att enda vägen till demokrati för dessa länder är att väva in dem i Europa, som inte ens bygger på demokrati.

Demokrati är för mig någonting som byggs från folket, underifrån. Vi har för närvarande 27 medlemsstater i EU. Alla bygger på demokrati underifrån men kontrolleras från EU – uppifrån. Det är det vi vänder oss emot. Vi tror inte på denna utveckling på något sätt. Man säger att EU

Prot. 2012/13:20
7 november

*Den parlamentariska
församlingen för
Unionen för
Medelhavet (PA-UfM)*

bygger på värderingarna om demokrati, mänskliga rättigheter och så vidare. Om värderingarna byggde på mänskliga rättigheter, demokrati och allt vad det heter, vilket vi håller med om men har en helt annan syn på hur man når fram till, skulle EU inte se ut på det sätt det gör i dag. Det skulle inte bygga på en överstatlighet där några länder kan bestämma över alla andra länder.

Det Abir Al-Sahlanı säger om att det kommer att leda till en union är också helt felaktigt. Det är inte riktigt korrekt om man utgår ifrån vad Moderaterna tidigare sade om att vi steg för steg ska utvidga den politiska diskussionen. Med politisk diskussion menar jag just det Centerpartiet, Kristdemokraterna, Moderaterna och Folkpartiet säger – att man ska föra en dialog inom unionen, där majoriteten ska bestämma.

Vi tycker att majoriteten ska utgöras nationellt. Det är svenska folket som ska avgöra vad som ska bestämmas i Sverige, inte EU och inte någon annan heller. Vår syn på hur man utvecklar demokrati skiljer sig alltså fundamentalt åt. Jag tror att vi kan vara eniga om att vi är oeniga om hur man utvecklar demokratin. Det är tråkigt att komma fram till den slutsatsen, men det är så det ser ut.

Återigen: Vi har ett samarbete och för en dialog för att genom alla bilaterala möjligheter utvidga demokratin och de mänskliga rättigheterna i omvärlden, men vi är inte beredda att göra det till priset av den överstatlighet som EU representerar.

I detta anförande instämde Julia Kronlid (SD).

Anf. 51 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Herr talman! Då skulle faktiskt federalism vara en bra lösning. Federalism innebär att man trycker ut makten från centrum, ut till periferin där människor finns. Det är vad Centerpartiet tror på. Tyvärr vill inte Sverigedemokraterna ha det så heller, utan man vill stänga in sig i en borg man kallar Sverige. Sedan säger man att det är så vi utvecklar demokratin.

Det är precis tvärtom, Johnny Skalin. Det är när vi öppnar våra gränser och låter människor delta i de politiska processerna som man kan bygga demokrati underifrån. Det handlar om att förenkla systemen och att tänka människor, inte system. Det är då man skapar demokrati underifrån. Det är också genom att delta i Europaparlamentsvalet som man skapar och förstärker demokratin. Det är därför vi har ett Europaparlament, som vi måste stärka ännu mer. Det sker inte genom att stänga våra gränser och inte genom att säga nej till multilateralt arbete.

Jag pratade en gång med en biståndsarbetare och frågade varför vi ska gå via EU-systemet. Kan inte Sverige pusha på detta i stället? Då sade han något väldigt klokt. Han sade: Tänk på att Sverige är en myra medan EU är en elefant. Vilken fart och styrka skulle du vilja att vi angriper problemet med – en myras styrka och fart eller en elefants?

Det finns värde i att samarbeta. Sarkozy lyckades stoppa Ryssland 40 kilometer utanför Tbilisi. Det lyckades han med, men det hade han inte kunnat göra som Frankrike. Han gjorde det för att han var EU. Det är det vi måste hitta. Att EU ibland gör fel betyder inte att det pågående freds- och demokratiprojektet är helt och hållet fel. Vi måste stärka, inte nedmontera.

Herr talman! Detta betänkande behandlar verksamheten i den parlamentariska unionen för Medelhavet under 2011. Vänsterpartiet är inte representerat i den parlamentariska församlingen, och därför kommer jag inte heller att gå in på detaljer i dess arbete. Det skulle vara lite förmåtet av mig att göra det.

Däremot tycker jag att det med anledning av denna debatt finns flera viktiga principiella frågor att lyfta fram när det kommer till våra och EU:s relationer till Nordafrika och Mellanöstern. Vi i Vänsterpartiet har också lyft våra principiella ståndpunkter i ett särskilt yttrande, som finns i betänkandet.

Det är nu snart två år sedan den unge tunisiern Mohammed Bouazizi gick ned till centrum i sin hemstad Sidi Bouzid och tände eld på sig själv, driven av ilska och frustration över de trakasserier och det förtryck som var en del av den tunisiska diktaturens vardag. Mohammed Bouazizi var knappast ensam om att bära på denna ilska eller bära på en längtan efter demokrati, mänskliga rättigheter och sociala rättvisor. Vi har de senaste två åren sett hur en hel ungdomsgeneration i Nordafrika och Mellanöstern delat inte bara hans drömmar och värderingar utan också hans ilska.

De folkliga revolutioner vi har kunnat se i Nordafrika och Mellanöstern har varit några av de mest överväldigande exemplen på mänskligt mod i modern tid, men också en påminnelse om att det inte finns någon starkare kraft än vanliga människor som går ihop för förändring. Jag tror att det när vi i framtiden blickar tillbaka mot den arabiska våren säkerligen kommer att finnas många olika lärdomar vi kan dra. Jag tycker dock att det finns åtminstone tre tydliga lärdomar vi redan nu kan dra.

För det första kan vi konstatera att Nordafrikas och Mellanösterns auktoritära regimer har saknat ett folkligt stöd. När människor har krävt reformer – det har handlat om grundläggande mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter, rätten att organisera sig i en fackförening som är fri och oberoende eller för den delen att kunna få ett arbete med en rimlig lön att leva på – har regimernas svar varit våld, trakasserier och övergrepp. Det har blivit uppenbart både för världen och för befolkningen i regionen att Ben Ali, Mubarak, Bashar al-Azhar, Ali Abdullah Saleh och alla de andra auktoritära ledarna inte har grundat sina styren på folkligt stöd utan på förtryck, våld, repression och rädsla.

För det andra kan vi konstatera att människor, unga män och kvinnor, i Nordafrika och Mellanöstern bär på samma drömmar och samma värderingar som vi som bor norr om Medelhavet. Några av de krav som de har ställt har varit att få leva under samma rättigheter som vi har kämpat för här i Sverige och som vi även i dag i stor utsträckning kämpar för.

Det här står i tydlig kontrast till den bild som ibland har utmålats av människor i Nordafrika och Mellanöstern i medier och i det politiska samtalet. Alltför ofta har människor från Nordafrika och Mellanöstern utmålats som de andra, som motsats till oss i Europa, där män och kvinnor i Nordafrika och Mellanöstern utmålats som känslomässigt styrda, som med diffusa lojaliteter till klan och religion, som människor som hellre velat ha starka ledare än demokrati i regionen. Det har aldrig varit sant, det har varit en felaktig bild som har spridits. Det har blivit tydligt med den utveckling som vi har sett i Nordafrika och Mellanöstern. En av

de största bedrifterna av männen och kvinnorna på Tahrirtorget var att de slog sönder många av de myter som har spridits av islamofober i Europa.

För det tredje kan vi konstatera, och det är en lärdom efter den arabiska våren, att man har synliggjort dubbelmoralen i EU:s, och för den delen även Sveriges, relationer till regionen. Man har i högtidstalen i Europa och också här i Sverige gärna talat om demokrati och mänskliga rättigheter, men i de konkreta relationerna till regimerna i Nordafrika och Mellanöstern har det alltför ofta, faktiskt nästan alltid, varit våra egna ekonomiska och politiska egenintressen som gång på gång vägt tyngst.

EU har under de gångna åren tecknat associeringsavtal och ingått fördjupade ekonomiska och politiska samarbeten med en lång rad av regionens auktoritära regimer. Vi har sett hur man inom det migrationspolitiska området har fördjupat samarbetet med en lång rad av de tidigare diktaturerna för att bygga allt högre murar runt Europa och för att förhindra att människor ska ta sig in i EU.

Vi har kunnat se hur det ekonomiska samarbetet har varit omfattande där inte minst Sverige, med handelsminister Ewa Björling i spetsen, gärna träffat företrädare för olika diktaturer för att kunna sälja svenska varor. Alltför ofta har handelspolitiken varit helt frikopplad från diskussioner om mänskliga rättigheter.

Vi har under det senaste decenniet inom ramen för det så kallade kriget mot terrorismen sett hur man gärna samarbetat med flera av regionens värsta auktoritära regimer. Men trots allt är kanske det tydligaste exemplet på EU:s dubbelmoral den omfattande vapenexporten. Under Muammar Gaddafis fem sista år vid makten exporterade olika EU-länder vapen till Libyen för 8 miljarder kronor. Sverige var som tur var inte ett av de länder som exporterade vapen till Libyen, men Sverige har de senaste åren exporterat till en lång rad länder runt Medelhavet som har varit auktoritära stater, till och med diktaturer. Sverige har sålt vapen till Algeriet, till Egypten, till Jordanien, till Tunisien.

Det finns i dag ett grundläggande behov av att genomföra reformer i samarbete både mellan Sverige som enskilt land och länderna i Nordafrika och Mellanöstern och mellan EU och det södra grannskapet. Det är hög tid att EU i sin grannskapspolitik sätter demokrati och mänskliga rättigheter högst upp på dagordningen, före EU:s säkerhetspolitiska och ekonomiska egenintressen.

Vi har uttryckt i vårt särskilda yttrande att Vänsterpartiet anser att det är viktigt att det finns arenor och mötesplatser för dialog, också ibland mötesplatser och arenor där vi möter företrädare för diktaturer och auktoritära stater. Vi har från Vänsterpartiet valt att inte stödja kravet på att Sverige ska lämna den parlamentariska församlingen Unionen för Medelhavet. Men vi menar samtidigt att om de här arenorna ska spela en roll, om de ska ha en funktion, måste de tydligt fyllas med innehåll. Det kräver att man sätter frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och folkrätt högst upp på dagordningen och att EU:s företrädare, eller för den delen även Sveriges företrädare, är oerhört konsekventa i de här frågorna. Även om vi har sett stora framsteg i Nordafrika och Mellanöstern under de senaste åren kan vi fortfarande konstatera att flera av medlemsstaterna i Unionen för Medelhavet är auktoritära stater, och vi har två medlemsstater som är ockupationsmakter, som alltså bedriver ockupationer i strid mot folkrätten.

Sammanfattningsvis kan vi från Vänsterpartiets sida konstatera att vi i ljuset av den arabiska våren ser enorma behov av att i grunden reformera grannskapspolitiken med Nordafrika och Mellanöstern och att öka fokuset på folkrätten, demokratin och mänskliga rättigheter. Det är utgångspunkten för oss i vår solidariska utrikespolitik.

Anf. 53 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! I dag är det första gången som vi debatterar ett betänkande som tar upp arbetet i den parlamentariska församlingen Unionen för Medelhavet som Sverige deltar i. Alla EU-länder har en delegation med vardera tre parlamentsledamöter som regelbundet träffar andra parlamentariker i länderna i Nordafrika, Mellanöstern och numera även Balkanländerna. Det är ett partnerskap som omfattar 43 länder. Partnerskapet började formas 1995 i den så kallade Barcelonaprocessen i syfte att vara ett forum för dialog, utbyte och samarbete som skulle garantera fred och stabilitet men också välbefinnande.

Efter många år av ifrågasättande av samarbetets värde tog Nicolas Sarkozy i sin valkampanj 2007 återigen upp förslaget om en Medelhavsunion, en union där statsöverhuvuden skulle delta, och han inbjöd till ett möte i juni 2008. Detta samarbete har till skillnad från det parlamentariska arbete som vi deltar i fungerat mindre bra. Men det kan komma att få ett mycket större värde framöver, tror jag, när vår dialog ökar.

PA-UfM:s, Parliamentary Assembly of the Union for the Mediterranean, roll har förmodligen aldrig varit viktigare än vad den är i dag. De pågående reformeringssträvandena i medlemsstater som Egypten, Tunisien och Marocko är viktiga att följa. Det synnerligen blodiga inbördeskriget i Syrien, som delvis håller på att spilla över till Turkiet, och de förnyade spänningarna mellan Israel och Hamas har med all tydlighet synliggjort behovet av fred, stabilitet och demokrati i den södra och östra Medelhavsregionen.

PA-UfM har i och med de senaste årens dramatiska händelseutveckling kommit att bli en av de viktigaste mötesplatserna för parlamentariker från EU:s medlemsstater och partnerländerna på Medelhavets strand. Församlingens arbete för fred och stabilitet, samarbete i sociala och kulturella frågor, för ökat ekonomiskt välbefinnande och rättsliga frågor fyller en aldrig tidigare så värdefull funktion nu när fungerande och starka institutioner är i färd med att skapas och grunderna för demokratiska styrelseskick håller på att läggas i flera av regionens länder. Om vi får en demokratisk och ekonomisk utveckling i vårt närområde är det naturligtvis välkommet. Därför ska vi försöka göra detta till ett vinn-vinn-projekt där alla tjänar på samarbete och öppenhet.

Medelhavsunionen, PA-UfM, är en mötesplats för Israel och Palestinska myndigheten. Det är en möjlighet men har hittills varit en prövning då de ofta kommer i öppen konflikt. Men i korridorerna talar de med varandra, och när man talar med deras representanter verkar de vilja få stöd i dialogen med varandra. Om Medelhavsunionen kan bidra på ett konstruktivt sätt är det välkomnande, även om vi nog alla inser att det krävs att även säkerhetsrådet och FN ställer krav på båda parter att komma fram till en fredlig lösning i form av en tvåstatslösning.

Den senaste tiden har vi mötts av oroväckande rapporter om pånyttfödda strider mellan Israel och Hamas. Från Gaza skjuts raketer in över

Prot. 2012/13:20
7 november

*Den parlamentariska
församlingen för
Unionen för
Medelhavet (PA-UfM)*

Israel, detta samtidigt som det olagliga byggandet av bosättningar på Västbanken fortsätter och Hamas liksom Netanyahu-regeringens förhållningssätt tycks svikta allt mer.

Inbördeskriget i Syrien förefaller delvis redan ha spilt över, som jag sade tidigare, till Turkiet och också till Libanon, någonting som kan bidra till att göra Israels redan utsatta situation i regionen än mer utsatt. Förhållningskanalerna är fåtaliga, och just därför har Medelhavsunionen, som ett av få forum för möten mellan Israel och dess arabiska grannar, en viktig funktion att fylla för att skapa dialog, dämpa misstänksamheten staterna emellan och utarbeta konstruktiva lösningar på synnerligen svårslösa problem.

Som ordinarie ledamot i riksdagens delegation till Medelhavsunionen PA-UfM har jag sedan 2010 varit delaktig i det interparlamentariska samarbetet i den här unionen. Det är ett uppdrag som också har lett till att vi har gjort en hel del resor och kunnat ta in olika kunskaper, men vi har också skapat dialoger med olika länder som vi har kunnat besöka, till exempel Egypten som nämndes här tidigare. Det var ett viktigt besök där vi fick framföra de synpunkter vi har på mänskliga rättigheter och en konstitution som respekterar alla minoriteters rättigheter.

Det interparlamentariska utbytetets betydelse för främjandet av demokrati och mänskliga fri- och rättigheter och stärkta parlament får inte underskattas. Sveriges höga internationella förtroendekapital gällande demokrati och mänskliga rättigheter gör att vi står väl förberedda att på ett trovärdigt sätt skapa opinion om demokratiska värden och mänskliga rättigheter också globalt, inklusive Nordafrikas och Mellanösterns stater.

Inte minst på jämställdhetsområdet finns stora förväntningar på Sveriges deltagande. Vi kristdemokrater vill betona den uppfattning som utrikesutskottet nämner i betänkandet om tillvaratagandet av kvinnors rättigheter och säkerställandet av kvinnors politiska deltagande som en förutsättning för att reformeringsprocesserna i flera av regionens länder nu inte stannar upp. För oss kristdemokrater är jämställdhet en förutsättning för en verkligt hållbar demokratisk och ekonomisk utveckling.

Demokratianspråken till trots förefaller tyvärr situationen för många av Nordafrikas och Mellanösterns kvinnor inte ha förbättrats under de senaste 18 månaderna. I vissa fall har den till och med försämrats. Regionens kvinnor är kraftigt underrepresenterade i politiken, i näringslivet och i samhället i övrigt. Rapporter om hur kvinnors fri- och rättigheter inskränks inkommer dagligen. Även om principen om jämlikhet mellan könen ryms inom Marockos nya konstitution återfinns endast en kvinna i dagens marockanska regering, vilket är sex kvinnliga ministrar färre än för bara några år sedan. I vårens presidentval i Egypten återfanns inte en enda kvinna bland de 13 slutgiltiga presidentkandidaterna.

Genom PA-UfM kan vi fortsätta att bidra till diskussionen om kvinnors fri- och rättigheter och politiska deltagande i partnerländerna så att de inte faller offer för bakåtskrävande krafter. Där tror jag att Sverige kan vara med och bidra i den här unionen i dialog med olika parlamentariker.

Herr talman! EU bör nu påskynda arbetet med att öka rörligheten mellan unionen och partnerländerna i Medelhavsområdet. Som utrikesutskottet påpekar i sitt betänkande bör EU verka för att bygga ut forsknings- och stipendieprogram riktade till unga och se över möjligheten till viseringsförenklingsavtal, allt för att underlätta utbildnings- och forsk-

ningsutbytet och stärka affärsförbindelserna till fördel för både EU och partnerländerna. EU skapades utifrån idén om fred genom frihandel och ömsesidigt handelsberoende. Det är en idé som har bäring även i dag.

Vår delegation tog vid ett av mötena i PA-UfM upp frågan om just viseringsförenklingar för studenter för att öka dialogen och utbytet. Det välkomnades starkt, framför allt av länderna i Nordafrika som har en stor ungdomsgeneration som behöver nya möjligheter.

Det är viktigt att vi i den här grannskapspolitiken med partnerländerna fortsätter att ställa krav. Det ska vara tydliga motkrav på reformer i de här länderna för att grannskapspolitiken ska utvecklas. Stödet får gärna öka i omfattning, enligt oss, men inte förbehållslöst.

Herr talman! PA-UfM utgör ett värdefullt parlamentariskt komplement till det arbete som UfM bedriver på regeringssidan. Församlingen har också ett vitt skilt mandat och en skild funktion från den europeiska utrikestjänsten, varför församlingens och EU-organets kompetens inte kan betraktas som överlappande såsom Sverigedemokraterna antyder i sin reservation. EU:s utrikestjänst kan inte ersätta möten mellan parlamentariker som representerar folket.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga att PA-UfM:s arbete för fred och stabilitet, samarbete i sociala och kulturella frågor och ökat välstånd i Medelhavsområdet aldrig har varit så betydelsefullt som det är i dag. I den arabiska vårens kölvatten finns ett aldrig sinande behov av kunskap och dialog för att säkerställa att demokratiska principer efterlevs, att funktionsdugliga parlament och institutioner finns på plats och att de mänskliga fri- och rättigheterna hörsammas och kommer regionens invånare, inte minst dess kvinnor, till godo.

Flera av partnerländerna i Medelhavet vill närma sig EU. Och mitt i den djupaste krisen har EU ingenting att tjäna på att ge dessa länder kalla handen. Protektionism har mer än en gång i historien visat sig vara en fördömande hållning. Medelhavsunionen utgör en god plattform för att genom interparlamentariska relationer stärka förtroendet och samarbetet mellan EU och partnerländerna till gagn för båda parter. I samarbetet har man noterat att Sverige nu tar mer plats i diskussionerna i PA-UfM. Vi håller tal vid möten och gör inlägg som uppskattas av många. Vi bör fortsätta att visa att vi i Sverige välkomnar ett ökat samarbete mellan våra länder på alla plan.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 54 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Låt mig uttrycka det på följande vis: Metaforens makt.

Metaforer och liknelser kan ibland vara oerhört effektiva för att vi ska kunna förstå svåra skeenden och händelser. Metaforerna hjälper till att skapa begripliga bilder, men ibland kan de också utöva ett slags makt över tanken.

Den arabiska våren är på många sätt en hoppingivande och bra beskrivning av det som hänt i Nordafrika och Mellanöstern de senaste åren. En vind av förändring svepte fram efter det att en grönsaks- och frukthandlare tagit sitt liv genom att sätta eld på sig själv i vanmakt över sina vardagsvillkor och den högsta ledningens korruption i Tunisien. Därefter följde Egypten. Det har hänt saker i Libyen, i Jemen, i Jordanien och i Marocko, för att nämna några länder.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Den parlamentariska
församlingen för
Unionen för
Medelhavet (PA-UfM)*

Men liknelsen vid en årstid kan verkligen leda fel. För det handlar egentligen om olika årstider samtidigt i den här delen av världen. Utvecklingen går nämligen åt olika håll. Den är på inget sätt enhetlig. Ibland kan det vara lika relevant att tala om en höst eller dess värre rent av om en vinter.

Just därför att det är mer komplicerat och komplext är det viktigt att öka kunskaperna och insikterna om det som sker i Nordafrika och Mellanöstern. Visst kan det på ett sätt synas vara långt till Medelhavsområdet från Sverige. Vad har vi där att göra? kan man undra. Och är inte vårt Östersjöperspektiv den självklara utgångspunkten för oss här uppe i Nordeuropa?

Verkligheten är ju den att allt hänger ihop. Vi påverkas av det som sker i Medelhavsområdet på samma sätt som den delen av världen också påverkas av vad som händer hos oss i Europa och i Östersjöregionen. En utveckling i rätt riktning innebär ökat utbyte ifråga om handel, tjänster och turism. Det innebär utbyte av människor som vill studera och arbeta. Det innebär ett flöde av idéer och tankar till nytta och glädje. En utveckling i fel riktning innebär det omvända, det vill säga stängda gränser, oro, rädsla och människor på flykt undan våld och övergrepp.

Herr talman! Av den anledningen är det välkommet att riksdagsstyrelsen till riksdagen beslutat överlämna verksamhetsberättelsen från den svenska delegationen till den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet. I likhet med mina kolleger har jag svårt att hålla ihop den långa raddan av bokstäver som bildar vår union, som dessutom förkortas, vilket inte är mycket enklare, som PA-UfM. Genom riksdagsstyrelsens överlämnande ges en möjlighet att i kammaren både berätta om vad som gjorts och också blicka framåt. Jag har sedan 2010 haft förmånen att verka som den svenska delegationens ordförande, och det går onekligen att, som mina kolleger sagt, se tillbaka på en händelserik tid.

Fru talman! Med påpekandet om metaforens makt kan den arabiska våren i vart fall sägas beskriva två viktiga känslor – hopp och värdighet. Förändringar såsom i Tunisien och Egypten har visat att det går att göra sig av med korrupta klåfingriga regimer. Människor har fått rösta och i stolthet arrangera val och för första gången i sina vuxna liv tillåtit tala politik utan rädsla. Det har tänt hopp. För dem som förnekats möjligheten att under sin livstid axla ansvar genom politiska val, för dem som sett hur det egna landets resurser slösats bort på en liten elits lyx och utsävningar, har den senaste tidens händelser handlat om att skapa självförtroende och en känsla av värdighet.

Men ibland finns det en otålighet såväl i de enskilda länderna som hos oss utomstående som följer det som sker i Medelhavsområdet. Vi önskar se demokrati etablerad omedelbart, och vi irriteras, rent av förfasas, av varje tillbakagång och tecken på misslyckande.

Fru talman! Jag tror att vi under lång tid måste finna oss i att notera det som är bra likaväl som det som är dåligt. Det kommer ingalunda att vara fråga om en rak utvecklingslinje. Den demokrati, öppenhet och fria ekonomi som vi säkrat i många av Europas länder har tagit decennier att bygga upp. Vad vi har behövt kanske hundra år på oss att bygga upp tycker vi ska ske på hundra dagar eller åtminstone på hundra veckor i Nordafrika och Mellanöstern. Jag tror, fru talman, att det tar längre tid än så. Av den anledningen är det viktigt att fokusera på det positiva, att

finna de goda exemplen, men också lyssna noga på de önskemål som framförs om hjälp i att forma nya goda institutioner.

Det handlar inte endast om möjligheten till allmänna och fria val, även om det är stort i sig. Det handlar om så mycket mer. Som svensk är jag stolt över att en hörnsten i vårt lands utrikespolitik är nätets frihet, en fråga som bär utrikesminister Carl Bildts signum. En drivande faktor bakom många av förändringarna har nämligen varit just människor som twittrat och bloggat. Nätets frihet är lika viktig som mediefrihet, som rättssamhället, rule of law, samt att alla inkluderas – kvinnor och alla religiösa grupper.

Som nämnts skrivs nya konstitutioner i både Tunisien och Egypten, och i Marocko har under kung Muhammed VI:s ledning gjorts grundlagsändringar som sedan godkänts i folkomröstning. Här är det viktigt att betona att i konstitutioner inte skriva ut någon grupp eller del av samhället, utan vara samlande. Möten mellan Nordeuropa och Medelhavsområdet i exempelvis PA-UfM:s regi är viktiga inte minst för just kunskapsöverföring.

Fru talman! Jag i likhet med mina kolleger, vill jag påstå, är övertygad om att kvinnornas ställning är lackmustestet på huruvida förändringarna går i rätt eller fel riktning. Utan konstitutionellt stöd, utan en lagstiftning som backar upp, utan kvinnor på ledande poster går utvecklingen bakåt i stället för framåt. Och det finns åtskilligt att göra. Jag har sett uppgifter om att 90 procent av alla kvinnor i Egypten är könsstympade. När den svenska delegationen besökte Egypten för ungefär ett år sedan fick vi information om att det i landet endast finns *en* kvinnojour.

Jag nämnde Carl Bildt. Låt mig även nämna Gunilla Carlssons svarsområden. Det går att vara stolt som svensk eftersom vi i fråga om bistånd, utvecklingsfrågor och stöd till FN och FN:s olika organ är en betydande nation. Vi är med nio miljoner invånare i en värld med sju miljarder ett litet land, men ekonomiskt när det gäller utvecklingspengar och stöd till FN är vi en stormakt! Det märks också i Medelhavsområdet.

Den nya tekniken, sociala medier som Facebook, Youtube, bloggar och twitter, har gjort det möjligt att i realtid följa det som händer i olika länder. Det kan vi fortsatt göra i dag. Med stor sorg kan dödandet och mordandet som sker i Syrien följas via de informationer modiga människor för ut ur landet. Dödandet sker just i den stund när vi samlas i kammaren för att diskutera detta betänkande. Arabförbundet har visat sig vara en allt viktigare regional aktör som är med och sätter press på Syrien. Tyvärr är världssamfundet oförmöget att följa upp dessa önskemål på grund av Rysslands och Kinas blockeringar i FN:s säkerhetsråd.

Fru talman! I politiken kan det ibland vara enkelt att säga: Vi lämnar, vi går ur, det här är inte bra. Det har i debatten hörts ord om att PA-UfM, såsom den är konstruerad i dag, skulle vara en organisation präglad av överstatlighet. Då har man inte besökt en session eller ett möte. Det är inte överstatligheten som är det mest framträdande. I stället ger det snarast, som Abir Al-Sahlani sade, en känsla av kakofoni. Det är många olika människor och många olika sorters röster. Och det är både styrkan och svagheten i dagens organisation, inte överstatligheten. Det är i själva verket bra att det finns många olika röster och många olika möten, som Abir påpekade, för då kan vi tala om det som är viktigt för oss, nämligen

Prot. 2012/13:20
7 november

*Den parlamentariska
församlingen för
Unionen för
Medelhavet (PA-UfM)*

demokrati, öppenhet, rättsstat, kvinnor, de religiösa minoriteterna, läs: kristnas och judars ställning i de olika länderna.

Det finns skäl till berättigad självkritik mot hur vårt gemensamma arbete organiseras i Medelhavsunionen, vilket Ulrik Nilsson var inne på. Alla erkänner att det finns en potential till förbättringar – en stor potential. Samtidigt finns en uttalad ambition att komma varandra närmare. Från olika håll har sagts, exempelvis av kommissionär Fühle i samband med politiska utskottets möte för knappt år sedan i Bryssel, att ifall UfM eller PA-UfM, det vill säga Medelhavsunionen för regeringarna respektive parlamentarikerna, inte hade funnits skulle man nog ha tvingats uppfinna något liknande. Det behövs nämligen ett politiskt och idéburet utbyte mellan den europeiska kontinenten, Nordafrika och Mellanöstern.

Fru talman! Det handlar också om ekonomi. Vid Medelhavsunionens senaste session i Rabat framkom några uppgifter. Regionen har 80 miljoner unga människor. I Marocko är analfabetismen ungefär 50 procent. Man behöver ungefär 40 miljoner jobb i framtiden för att kunna säkra tillvaron. Då behövs ekonomisk rörlighet. I debatten har framkommit att EU bara skulle ha problem och vara en belastning. I själva verket används EU i en del länder och kontinenter som det goda exemplet just när det gäller ekonomisk rörlighet. För människor i Marocko är det lättare att exportera till Sverige, ett antal länder bort, än att exportera till Egypten. När man väl kommit in i EU-området har man nämligen inte alla dessa tullar och blanketter. Att däremot frakta en vara från Marocko till Egypten kräver flera tullar, flera blanketter och innebär dessutom att man måste passera i dag stängda gränser.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag som ordförande i den svenska delegationen dels tacka för möjligheten att återrapportera till kammaren och hoppas att det med detta nu skapas en ny rutin, dels tacka den personal från riksdagens internationella kansli som varit delegationen behjälplig samt mina kolleger i delegationen Kerstin Engle, Désirée Pethrus, Ulrik Nilsson, Abir Al-Sahlani och Olle Thorell för ett väl utfört arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU3
Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering (prop. 2011/12:159).

Anf. 55 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Vi vet att åldersdiskriminering förekommer inom många olika områden i vårt samhälle och drabbar såväl unga som äldre oavsett om vi talar om bostäder eller om sjukvård.

Vi socialdemokrater välkomnar huvuddelen av propositionens förslag. Vi vill dock inte att man ska undanta krogar och restauranger från förbudet mot åldersdiskriminering. Vi anser att begränsningar av myndiga medborgares rättigheter ska ske efter moget övervägande genom demokratiska beslut, såsom vi som lagstiftare i riksdagen gjort. Vi har

lagstiftat om en åldersgräns när det gäller att köpa alkohol på Systembolaget, då ska vi vara 20 år, och för att få dricka alkohol på restaurang är åldersgränsen 18 år.

Vi vill inte låta enskilda krog- eller restaurangägare sätta sina egna åldersgränser som helt godtyckligt diskriminerar myndiga medborgare i Sverige.

Vi tycker det är djupt olyckligt att regeringen har låtit sig påverkas av branschens lobbyarbete. Det är inte acceptabelt med någon form av diskriminering i ett samhälle som bygger på alla människors lika värde.

Fru talman! Jag minns själv hur det kändes att bli diskriminerad av dessa åldersgränser när jag var ung och ville följa med mina vänner ut och dansa på dansrestauranger i Borås. Vid den tiden skulle man vara 24 år om man var kvinna, och om man var man skulle man vara 25 år för att få komma in för att äta och dansa när det var dansbandsmusik.

Det gällde trots att jag var myndig, hade rösträtt och kunde påverka vilken regering och riksdag som skulle styra Sveriges land, hade fått körkort och också fick köra bil, fick ha ansvar för mina två små barn, hade fått förtroende att ta ett stort banklån för att bygga nytt hus och till och med hade fått gifta mig.

Jag fick handla på Systembolaget och också dricka alkohol och mycket mer. Men jag fick inte gå in på dansrestaurangen och dansa, för jag hade inte rätt ålder. Jag hade inte fyllt 24 år.

Något som jag alltid har tyckt vara helt idiotiskt var att jag inte ens som myndig person kunde få gå ut och dansa på en dansrestaurang. Men jag fick ta så mycket annat ansvar för människor som var beroende av mig. Jag fick låna mycket pengar, eftersom banken litade på att jag skulle betala. Men krogägarna litade inte på att jag kunde sköta mig inne på dansrestaurangen. Det är helt oacceptabelt.

De åldersgränser som sätts upp för att få gå in på restauranger eller andra nöjeslokaler har kommersiella syften, men man hänvisar ofta till ordningsskäl och alkohollagstiftningen.

Vi socialdemokrater tycker inte att de krog- och restaurangägare som inte kan se till att de håller ordning på sin krog eller restaurang ska ha utskänkningstillstånd.

Vi ska inte glömma bort att det finns människor som vill besöka krogar och restauranger för att äta en god bit mat, umgås med vänner och dansa och kanske inte alls har för avsikt att dricka alkohol.

Vi menar att det finns andra sätt än att diskriminera myndiga personer att få de gäster eller de kunder till sin restaurang eller krog som man önskar genom att bland annat kanske ha olika val av till exempel musik, miljöer eller kvalitetsnivåer.

Åldern är absolut inte detsamma som om man kan sköta sig på till exempel en restaurang eller krog. Min erfarenhet kommer av att jag tyckte om att vara ute och dansa i unga år. Jag kan påstå att jag har besökt en hel del dansrestauranger, även om jag många gånger fick vänta fler år än vad jag tyckte att jag skulle ha behövt vänta.

Min erfarenhet var att män i 40–50-årsåldern ofta var väldigt berusade. När de på den tiden dansade på dansgolvet dansade de inte alltför sällan med både tända och glödande cigaretter i handen och munnen. Det var inte ovanligt att de även på andra otrevliga sätt både trakasserade kvinnor och inte kunde sköta sig. Men hör och häpna: De fick gå in, och

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

de fick också vara kvar. Det var ingen som sade: Du får gå ut, för du sköter dig inte. De var 40, 50 år och hade åldern inne.

Trots att det nu har gått mer än 30 år och vi har en ny lagstiftning på gång kommer regeringen att lägga fram ett förslag som kommer att göra det möjligt att myndiga människor fortfarande kommer att kunna lagligt diskrimineras och inte kunna komma in på en dansrestaurang.

Vi talar om att yngre och äldre människor ska ha samma rätt i samhället och samma möjligheter att kunna mötas. Varför kan vi då inte se att det kanske på dansstället finns en 20-åring likväl som en 75-åring som vill dansa till dansbandsmusik?

Det kanske finns en 40-åring och en 20-åring som vill dansa på en discorestaurang. Varför ska det vara fel bara för att några restaurangägare ska få möjlighet att diskriminera andra människor för att de inte har rätt ålder?

Vi delar det resonemang som finns i Statens offentliga utredning *Ett utökat skydd mot åldersdiskriminering*, och vi motsätter oss därmed regeringens undantag för åldersdiskriminering på krog och restauranger.

Därmed yrkar jag bifall till vår reservation nr 2.
(Applåder)

Anf. 56 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Först vill jag klargöra att vi Sverigedemokrater anser att negativ särbehandling på grund av ålder existerar och att den drabbar såväl äldre som unga. Denna negativa särbehandling kan också vara omotiverad och orättvis och därmed diskriminerande.

Åldersdiskriminering är i dag och bör även i framtiden vara en diskrimineringsgrund i svensk lagstiftning. Med det sagt vill jag också säga att dagens diskrimineringslagstiftning och tillämpningen av lagstiftningen inte uppfyller rättsstatens krav på likhet inför lagen och inte heller uppfyller rättsstatens eller Europakonventionens krav på att få sin sak rättvist prövad i rättegång.

Där innehåller detta betänkande inget nytt, utan det tillför bara mer av samma ofullständiga, rättsosäkra och i sig diskriminerande lagstiftning som vi redan har med dagens lagstiftning och i den tillämning av lagstiftningen som mer styrs av politiska visioner än juridiska överväganden.

Fru talman! Jag tänker nu gå igenom delar av utskottsmajoritetens yttrande med anledning av min följdmotion för att försöka påvisa just dessa brister i lagstiftningen och dess tillämpning.

Jag citerar från yttrandet: "Genom att förbudet mot åldersdiskriminering utvidgas till att omfatta ytterligare samhällsområden anser utskottet att diskrimineringslagen blir mer enhetligt utformad och sammanhållen, vilket kommer att underlätta såväl förståelsen för som tillämpningen av lagen." Det står alltså: "vilket kommer att underlätta såväl förståelsen för som tillämpningen av lagen".

Vi börjar med förståelsen för lagen. Ålder som diskrimineringsgrund föreslås att utökas till samhällsområdena varor, tjänster, bostäder, allmän sammankomst, offentlig tillställning, hälso- och sjukvård, socialtjänst, socialförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, statligt studiestöd och offentlig anställning.

På samtliga områden föreslås att förbudet inte ska hindra tillämpning av bestämmelser i lag som föreskriver viss ålder. Det kan väl vara rimligt att gällande lagar ska fortsätta att gälla. Men sen kommer det: På samtliga områden förutom offentlig anställning ska dessutom ett generellt undantag gälla för sådan särbehandling som har ett berättigat syfte om särbehandlingen är lämplig och nödvändig för att nå syftet.

Det lär ju öka förståelsen! Går man igenom listan på redan föreslagna undantag inser man snabbt den gränsdragningsproblematik som uppstår.

Det är en problematik som till viss del skulle ha kunnat lösas med prejudicerande domar i domstol. Men just bristen på prejudicerande domar i domstol är det största problemet med tillämpningen av den gamla lagstiftningen. Regeringen avser nu att ytterligare spä på den osäkerhet och den brist på förståelse av lagen som redan existerar.

När det kommer till tillämpningen av lagen blir det riktigt bedrövligt. I en rättsstat är likhet inför lagen en självklarhet. I en rättsstat är också rätten att få sin sak prövad i domstol en av grundbultarna. Inte minst finns detta fastslaget i flera av de konventioner som Sverige har förbundit sig att följa.

Tillämpningen av diskrimineringslagstiftningen har av staten till största delen lagts ut på myndigheten Diskrimineringsombudsmannen, DO. Det är en alltigenom politisk – inte juridisk – instans. Till DO har ett stort antal ärenden inkommit. De allra flesta, en övervägande majoritet av ärendena, har avskrivits utan åtgärd. På tre år slutbehandlade DO nästan 7 500 ärenden. Av dessa ärenden ledde bara 13 till fällande domar i domstol. 13 domar – 13 möjligheter till prejudicerande domar är alltså resultatet av nästan 7 500 anmälningar om diskriminering. Dessutom, och det här är allvarligt, har DO under samma tre år drivit 124 ärenden till förlikning utan domstolsprövning och utan möjlighet till prejudice-rande domar i domstol.

Med andra ord är DO alltså tio gånger så framgångsrik i förlikning än i domstol, och framgångarna i domstol motsvarar i sig bara en tredjedel av dem som uppnås i brottsmål som drivs av allmän åklagare. Siffrorna manar till eftertanke. Används DO som politisk snarare än juridisk instans?

Förlikning innebär till exempel att ett anmält företag i stället för att försvara sin sak i domstol har gått med på en förlikning och betalat ut ersättningar på upp till 200 000 kronor. Det är just förlikningen som är det stora problemet. Att en anmäld part i ett ärende går med på förlikning innebär ingenting i själva skuldfrågan. Den press som DO tillsammans med vissa högljudda intresseorganisationer har satt på till exempel näringsidkare via mediala utspel, via uttalanden i skuldfrågan och via en ovilja att få saken prövad i domstol har ofta fått enskilda näringsidkare att gå med på förlikning utan att rättvisa har skipats i själva skuldfrågan.

Företag har av ekonomiska skäl, för att rädda företagets anseende och för att rädda företagets affärsmöjligheter, gått med på att betala utan att för den sakens skull anse sig skyldiga. Jag har själv talat med företagare som beskriver processen just så. Man har använt uttryck som beskyddarverksamhet – en verksamhet som liknar den som kriminella mc-gäng ägnar sig åt. Med den nu föreslagna lagändringen vill regeringen ge den beskyddarverksamhet som DO utgör fler verktyg i verktygslådan.

Fru talman! Om vi fortsätter granska utskottsmajoritetens yttrande med anledning av min följdmotion ser vi att de skriver följande: "Utskottet delar inte heller motionärens syn på lagstiftningens ringa betydelse i fråga om attitydförändringar. Enligt utskottets mening har diskrimineringslagen stor betydelse."

Det är min och Sverigedemokraternas uppfattning att de lagar vi har att följa också ska spegla den allmänna rättsuppfattningen och inte användas som verktyg av ideologiska och politiska skäl. Jag är helt övertygad om att den allmänna rättsuppfattningen är att vi ska ha lagar som motverkar orättfärdig särbehandling och diskriminering. Där är vi överens. Jag är lika övertygad om att den allmänna rättsuppfattningen är att dagens lagstiftning inte följer den allmänna rättsuppfattningen, ej heller med de föreslagna förändringarna.

Det handlar om de många undantagen, den rättsosäkra situationen med en osäker lagstiftning utan prejudicerande domar och om att diskrimineringslagstiftningen och tillämpningen genom myndigheten DO:s närmast utpressningsliknande metoder urholkar allmänhetens förtroende för lagstiftningen.

Fru talman! Slutligen skriver utskottsmajoriteten följande i sitt svar: "Diskrimineringslagen syftar till att värna principen om alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Ytterst är lagstiftningen ett uttryck för det fria demokratiska samhället och de värderingar som ligger till grund för samhällsordningen."

Jag skulle i stället vilja påstå att dagens diskrimineringslagstiftning är baserad på politiska och ideologiska visioner om den samhällsordning som majoriteten vill uppnå. Den föreslagna förändringen ökar bara risken för att företagare känner sig tvingade att ingå förlikning utan att för den sakens skull anse sig ha gjort sig skyldiga till diskriminering.

Fru talman! Den svenska grundlagen, Europakonventionen och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna ger var och rätt till fri åsiktsbildning, rätt att tillhöra valfritt politiskt parti eller politisk organisation och rätt att slippa negativ särbehandling.

Men svensk lagstiftning, eller bristen på svensk lagstiftning, ger arbetsgivare rätt att diskriminera mig och andra just på grund av medlemskap i ett politiskt parti. Fri åsiktsbildning måste väl ändå vara själva grunden i ett demokratiskt samhälle, men trots det vidtar man inga som helst åtgärder för att stävja politisk diskriminering.

Det är viktigt att diskrimineringsgrunder är förankrade i den svenska rättsuppfattningen. Vi ställer upp på lagstiftning mot diskriminering, däribland åldersdiskriminering, men sådan lagstiftning ska vara funktionell och rättssäker. Med dagens situation, där tandlösa propositioner läggs fram för att ge DO ökad politisk makt, frångår man principen att lagstiftningen ska vara ett juridiskt och inte ett politiskt verktyg.

Fru talman! Jag vill avsluta med att yrka avslag på utskottets förslag i betänkandet och bifall till reservation 1.

Anf. 57 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Jag måste börja med att fundera lite på Sven-Olof Sällströms anförande. Varför har man i sin reservation skrivit att man ser allvarligt på åldersdiskriminering medan man inte vågar ta ställning antingen för andra förslag som motverkar diskriminering eller för att avslå

hela propositionen? Även om vi inte tycker att förslaget i helhet är bra finns det delar som är bra.

Vad jag förstår är Sverigedemokraterna för diskriminering, inte enbart utifrån var man kommer ifrån utan även när det gäller äldre människors möjligheter till lika hälsovård och sjukvård. Det gäller även diskriminering av myndiga yngre människors möjlighet att komma in på danskrogar och restauranger.

Ni skriver i er reservation att det handlar om att förändra attityder. Men om man vill förändra någonting kan man inte vänta i all oändlighet. Lagstiftningen har påvisat tidigare att det sker en förändring även om det kan ta lång tid. Att förändra attityder brukar gå sakta, men om vi får en lagstiftning blir det till slut också en förändring av attityder.

Jag är oerhört intresserad av att människor i olika åldrar ska ha samma förutsättningar. Jag tycker att det är viktigt att vi får en förbättrad diskrimineringslagstiftning utifrån att vi ofta diskriminerar både äldre och yngre människor.

Jag undrar varför Sverigedemokraterna inte vill göra någonting – åtminstone se till att lagstiftning drivs åt något håll.

Anf. 58 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Vår huvudsakliga invändning mot den föreslagna lagförändringen är att den tillämpning som vi har i dag av lagstiftningen inte är rättssäker. De resultat som vi uppnår i svenska domstolar med den lagstiftning vi har är inte tillfredsställande. Den lagstiftning vi har används som påtryckningsmedel för att i princip trycka på för att få till ett resultat i förlikning, vilket har varit vanligt förekommande hos DO, utan att man för den sakens skull får skuldfrågan klarlagd i domstol, vilket är en av grundbultarna i Europakonventionens artikel 6.

Jag håller med Ann-Christin Ahlberg om att det kan kännas diskriminerande som ung att inte få komma in på krogen. Jag har själv varit i den situationen. Men jag måste ändå försvara den fria företagsamheten och säga att det ändå måste vara upp till var och en som är företagare att själv välja vem man vänder sig till med sina produkter. Om jag inte kan ta mig in på den ena krogen för att de har en åldersgräns finns det alltid en annan som av konkurrensskäl vänder sig till min åldersgrupp. Det ser jag inte som ett stort problem.

Att det finns åldersskillnader i krogvärlden är, skulle jag vilja påstå, inte främst av alkoholpolitiska skäl utan mer av ekonomiska skäl. Det måste jag vara ärlig och säga, men samtidigt försvarar jag den fria företagsamheten och rätten för företag att själva välja sina kunder.

Jag förstår alltså Ann-Christin Ahlbergs synpunkter, men jag håller inte med fullt ut. Jag sätter den fria företagsamheten framför de ungas rätt att ta sig in på varje enskild krog. Det finns krogar också för dem.

Anf. 59 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Hur ska Sverigedemokraterna då komma till en lösning på den åldersdiskriminering som sker? Det gäller inte bara yngre utan också äldre. Ni ser allvarligt på det, skriver ni i er reservation.

Hur lång tid ska det ta att förändra attityder? Jag talade om att jag upplevde detta för mer än 30 år sedan, och det har som jag förstår inte hänt så mycket sedan dess. Vi sätter fortfarande likhetstecken mellan

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

ålder och intressen eller låter krog- och restaurangägare bestämma vem som ska få komma in. Jag kan försäkra Sven-Olof Sällström att jag vet att det finns väldigt många 20-åringar och 70-åringar som skulle vilja gå på precis samma ställe. Man har precis samma behov av att få roa sig på samma sätt, och man kan sköta sig på samma sätt.

Jag kommer ihåg och jag vet att krogägare också i dag hellre vill ha berusade män i en viss ålder, eftersom de ger höga inkomster och inte för att de kan sköta sig, vilket kanske den där 23-åringen kunde, utan för att det genererar pengar.

Ska då vi i Sveriges riksdag tillåta krog- och restaurangägare att diskriminera människor på grund av ålder i stället för att se till att krogägarna sköter sitt tillstånd och sina skyldigheter när det gäller att upprätthålla ordning på krogarna? Det blir ju helt fel signaler. Du kommer in på grund av ålder, inte på grund av att du kan sköta dig. Jag vet att det inte alltid är de yngre som sköter sig sämst ute på krogen. Det finns ganska många exempel på det.

Anf. 60 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! När det gäller diskrimineringslagstiftning i allmänhet och åldersdiskriminering i synnerhet har vi inte något problem med att ställa upp på den typen av lagstiftning om den drivs av professionella jurister och åklagare och på ett professionellt sätt behandlas i domstol, där vi får prejudicerande domslut i svenska domstolar som vi kan luta vår lagstiftning emot.

Så är inte fallet i dag. Vi har en situation där regeringen 2007 lade fram en proposition där man skriver att man bör sträva efter förlikning och uppgörelser utom rätta. Hur kan vi ha en sådan lagstiftning? Det är rättsosäkert. Vi måste ju sträva efter att få våra lagar prövade i domstol för att komma till rätta med dem. Då ställer jag upp på lagstiftning men inte som det fungerar i dag.

I dag är det många företagare som känner att de befinner sig i en utpressningssituation och som känner sig orättvist behandlade. När det gäller åldersdiskriminering är varken Ann-Christin Ahlberg eller jag bäst på att bedöma vad som är bäst för att en företagare ska kunna behålla sin verksamhet och utveckla den för att få lönsamhet i företaget och kunna behålla sina anställda. Det måste företagaren själv kunna fatta beslut om.

Jag håller med Ann-Christin Ahlberg om att alla måste ha möjlighet att få gå ut och roa sig när de uppnått en viss ålder, men på den svenska marknaden är det ändå så att det finns krogar för alla åldersgrupper. Det är inte bara begränsat till plus 25 år eller plus 30 år. Ska det absolut vara så att man måste kunna gå in på varje enskild krog?

Jag vet inte om det ska vara så. Jag tycker att den fria företagsamheten går före, och rätten för företagaren att själv få välja sina kunder går före. Företagarna har gjort stora investeringar och tagit risker, och de måste själva kunna bestämma hur de på bästa sätt ska förvalta sitt företag.

Därför kan jag inte fullt ut hålla med Ann-Christin Ahlberg. Jag ser ändå att det finns möjlighet för unga i dag att komma ut och dansa, och det behöver absolut inte vara just på en viss krog. Det finns andra krogar. Vi har fri konkurrens i Sverige, och det är också ett konkurrensmedel att

Anf. 61 GUSTAV NILSSON (M):

Fru talman! Dagens debatt utgår från arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU3 *Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering*. Det finns två motioner väckta med anledning av propositionen.

En ny lag mot diskriminering infördes den 1 januari 2009. Den förbjuder diskriminering på grund av ålder på de områden som omfattas av EU:s arbetslivsdirektiv vilka är arbetsliv, utbildning, arbetsmarknadspolitisk verksamhet, näringsverksamhet, yrkesutövning och medlemskap i vissa organisationer.

Den diskrimineringslagstiftning vi har bygger således till stor del på lagstiftning inom EU. Lagstiftningen är ett viktigt verktyg i arbetet för mänskliga rättigheter. Diskrimineringsskyddet i svensk lagstiftning utvecklas nu successivt till att omfatta fler områden. Vårt arbete påverkas i stor utsträckning av arbetet inom EU. EU talar också om ganska tydligt att vid genomförandet av politiken och verksamheten i medlemsländerna ska man också söka bekämpa all slags diskriminering på grund av ålder.

Det är mot den bakgrunden som vi föreslår ett stärkt skydd mot åldersdiskriminering. Vi får en mer heltäckande lagstiftning genom att skyddet mot diskriminering på grund av ålder utvidgas till fler samhällsområden: varor och tjänster, bostäder, allmän sammankomst, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, socialförsäkringssystemet, arbetslöshetsförsäkringen, studiestöd med mera.

Regeringen föreslår också vissa undantag från förbuden. Regeringen anser att förbudet mot åldersdiskriminering ska förenas med undantag så att inte berättigad särbehandling förhindras. På samtliga områden utom offentlig anställning föreslås att förbud inte ska hindra tillämpning av bestämmelser i lag som föreskriver viss ålder eller annan särbehandling på grund av ålder och, som det heter, ”om den har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet”.

Tillhandahållandet av försäkringstjänster undantas. För tillträde till ett serveringsställe för yrkesmässigt bedriven servering av alkoholhaltiga drycker för vilket näringsidkare har serveringstillstånd ska åldersgränser tillåtas.

Fru talman! Ålder är en av de vanligaste grunderna för upplevd diskriminering i Sverige. Diskrimineringsombudsmannen – DO – får många anmälda fall, och åldersdiskriminering förekommer nog tyvärr också utan att det anmälts till Diskrimineringsombudsmannen.

Därför är det viktigt att ett förbud mot åldersdiskriminering införs där det i dag saknas ett sådant skydd i diskrimineringslagen. Utgångspunkten måste alltid vara den att den enskilde ska bemötas med respekt utifrån sina förutsättningar, sina egenskaper och sin förmåga och inte utifrån sin ålder. Sverige har en åldrande befolkning, och då är det viktigt att också motarbeta åldersdiskriminering och bättre ta till vara de äldres kunskaper och erfarenheter i arbetslivet och inom andra samhällsområden.

Betänkandet som vi i dag tar ställning till har stor betydelse för att motverka åldersdiskriminering. Det kommer också, vilket är väldigt viktigt, att bidra till en förändrad attityd vad gäller äldre frågor och frågor som rör åldersdiskriminering. Åldersgränser kommer inte slentrianmäss-

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

igt med en ny lagstiftning att kunna läggas till grund för olika ställningstaganden på de berörda samhällsområdena.

Oberättigad särbehandling kommer att minska genom det nya förbudet. Den nya förbättrade lagen kommer att beröra både privata och offentliga aktörer som får avhålla sig från ett åldersdiskriminerande beteende mot såväl yngre som äldre.

Fru talman! Vi har inte råd med åldersdiskriminering i samhället. Det gäller att ta till vara de äldres kompetens i arbetslivet och i samhället i stort. Äldre personers deltagande i samhällslivet behöver stärkas.

Åldersdiskriminering är en form av diskriminering som inte alltid får så stor uppmärksamhet, men den finns där. Det finns en åldersfixering i Sverige där många människor anses ha gjort sitt på arbetsmarknaden vid 65–67 års ålder, ibland till och med tidigare. Vi måste ändra på det så att vi ser de äldres kraft och förmåga på ett bättre sätt i det svenska samhället.

På arbetsplatser och på flera samhällsarenor kan man i dag mötas av ifrågasättande enbart på grund av ålder. Det kan drabba människor på olika sätt. Det kan drabba olika yrkeskategorier. Vi har exempel på forskare som har fått lämna sin tjänst och fortsätta sitt arbete utomlands enbart på grund av att de har fyllt 67 år. Det finns styrelseledamöter som har fått lämna sina uppdrag. Det finns inom olika yrken människor som fortfarande har mycket att ge på arbetsmarknaden som inte kommer i fråga utan ställs vid sidan om. De blir pensionärer och flyttar utomlands för att fortsätta sitt arbete. Kompetens går förlorad. Det behövs förändringar.

Svenska företag och offentliga arbetsgivare måste bli bättre på att rekrytera och behålla äldre personer och basera detta på den kompetens som individen besitter, oavsett sin ålder. Äldre människor har en unik livserfarenhet som borde tas till vara mycket bättre än som sker i dag. Ålder ska rimligtvis inte vara ett hinder för att kunna inneha ett särskilt uppdrag, oavsett om det rör den reglerade arbetsmarknaden, ett förtroendeuppdrag eller andra uppgifter i samhället. Internationella jämförelser visar att vi ligger rätt dåligt till när det gäller att ta till vara de äldres kompetens. Det måste vi ändra på.

Utskottet delar regeringens uppfattning att en utvidgning av skyddet mot diskriminering på grund av ålder är viktig för att motverka fördomar och föreställningar som utgår från en människas ålder. Det handlar om att förändra attityder. Stärker vi skyddet mot åldersdiskriminering ger vi också uttryck för ett samhälle som slår vakt om alla människors lika värde och individers möjligheter oavsett ålder.

Socialdemokraterna välkomnar huvuddelen av propositionens förslag och konstaterar att åldersdiskriminering förekommer bland både yngre och äldre och att det är viktigt med en ny lagstiftning. Det är givetvis bra med stor enighet i de här frågorna, och vi kan säkert också nå längre i arbetet för att motverka diskriminering.

Socialdemokraterna vill dock inte, som framgår av reservationen, undanta krogar och restauranger från förbudet mot åldersdiskriminering i enlighet med utskottets förslag. Det skulle bland annat innebära att åldersgräns inte kan användas som instrument för att underlätta och i vissa fall till och med garantera en trygg och kontrollerad miljö på krogen. Det skulle ur ett folkhälsoperspektiv sänka tröskeln för tillträde till krogen

och möjligheten att därmed nyttja alkohol, samtidigt som Sveriges restauranger och krogar skulle förlora möjligheten att använda åldersgränser som ett naturligt instrument för att skapa den miljö som man vill se i det krogkoncept man har skapat. Det skulle vidare med allra största sannolikhet komplicera det regelverk krogarna måste hålla sig till i sin löpande verksamhet.

Vi menar att förbudet mot åldersdiskriminering inte ska hindra tillämpningen vid restaurang- och krogbesök. Näringsidkaren som med tillstånd driver sin verksamhet ska kunna vända sig till en viss ålderskategori. Här är det tydligt att det ändå är branschen som är mest kunnig att avgöra vilka åldersgränser som är mest lämpliga.

Den andra reservationen har Sverigedemokraterna lämnat. Sverigedemokraterna – det kan man uttyda av inläggen av Sven-Olof Sällström – står vid sidan av och vill egentligen inte medverka till några förändringar för människor som riskerar att diskrimineras på grund av ålder.

Fru talman! Vi har viktiga utmaningar framför oss. Vi välkomnar regeringens förslag till ändringar som innebär en förbättrad diskrimineringslag. Enligt utskottets mening ska skyddet mot diskriminering vara så lika som möjligt på alla samhällsområden oavsett diskrimineringsgrund.

Då skyddet mot diskriminering på övriga grunder är mer omfattande i dag behöver skyddet mot åldersdiskriminering utvidgas till att omfatta ytterligare områden. Genom alliansregeringens förslag förbättrar vi diskrimineringslagen och stärker skyddet mot åldersdiskriminering. Genom ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering blir diskrimineringslagen mer sammanhållen och enhetligt utformad. Genom en bättre lagstiftning och förändrade attityder i samhället tar vi ytterligare viktiga steg mot ett rättvisare samhälle där ingen ska bli diskriminerad på grund av sin ålder.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 62 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Gustav Nilsson. Om man har fått lov att servera alkohol på restauranger ska man ha kontroll på sina miljöer. Om man är 50 år och missköter sig ska man kanske inte ha möjlighet att vara i den lokalen. För dem som är yngre, men myndiga, tycker vi socialdemokrater att det ska vara samma regler.

Vi vet tydligt att det är både yngre och äldre människor som missköter sig på krogen, som inte tål alkohol eller inte borde vara där. Vi vet också att det finns väldigt många yngre och äldre som klarar av den miljön. Men restaurangägarna är, om de får servera alkohol, ytterst ansvariga för att också se till att kontrollera miljöerna. Bara för att man sätter en viss ålder innebär ju inte det att gästerna sköter sig eller inte sköter sig.

Varför vill regeringen diskriminera myndiga personer så att de inte får komma in som krog- eller restauranggäster utan faktiskt låter krog- och restaurangägarna bestämma en åldersgräns? Som myndiga personer har vi ju så mycket ansvar och får ta ansvar, alltifrån för barn till att påverka vår regering och riksdag, ta körkort och många andra saker som kan vara väl så farliga om de hamnar lite snett. Varför vill regeringen diskriminera myndiga personer?

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

Anf. 63 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att jag tycker att det är bra att vi i det stora hela är ganska överens. Ni ställer er ju bakom huvuddelen av propositionen. Ser vi ett problem ska vi också kunna lösa det tillsammans. Jag tror att det är en styrka.

När det däremot gäller undantag för krogar och restauranger från det här förbudet, som vi vill ha, menar vi att näringsidkaren i sin roll och i sitt ansvar måste kunna vända sig till en viss ålderskategori. I dag handlar det om 23 år eller 25 år. På vissa ställen kommer man in om man är 18 år. Men det är viktigt att komma ihåg att med att vara restaurangägare med serveringstillstånd följer också ett ansvar. Det ställs väldigt höga krav i dag på exempelvis god ordning. Den friheten bör man kunna ha.

Vad är alternativet? Utredaren föreslår att man skulle kunna ha andra urvalskriterier. Det handlar om musikstilar. Det handlar om klädkod. Jag vet inte om man är intresserad av att införa slipstvang igen för vissa ställen. Jag vet inte om det är mycket bättre. Sådana metoder tror jag är ganska verkningslösa i verkligheten. Det är bättre att en näringsidkare sätter gränsen. Man har den ju inte för skojs skull, utan det finns en motivering till att man har vissa åldersgränser. Man vänder sig till en viss publik, en viss kategori. Att tillåta tydliga åldersgränser är nog det bästa alternativ som vi kan ha i dag. Ett enkelt regelverk och bra konkurrensförhållanden mellan restaurangägarna gynnar ett aktivt arbete för att stävja stökighet på stan.

Det finns också en folkhälsoaspekt. Ser ni inga som helst risker eller några problem med en ökad alkoholkonsumtion bland yngre människor med ert förslag?

Sedan är det viktigt att lyssna på remissinstanserna och deras förslag. Jag tror att de kan det här allra bäst. De har sina affärsplaner. De vet vad de talar om. De är nog mest kapabla att avgöra vilka alternativ som är bäst när man diskuterar den här frågan.

Anf. 64 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Det blir väldigt tydligt att Gustav Nilsson, som företräder Moderaterna och regeringens förslag, tycker att det är helt okej att diskriminering ska ske för vissa personer och att det är vissa näringsidkare som får den rätten. Det är inte Sveriges riksdag som har den rätten, utan det är privata näringsidkare som får rätten att diskriminera människor rent lagligt. Hur kan ni 2012 ens lägga fram ett sådant förslag, Gustav Nilsson?

Hur kan man göra så? Regeringen har verkligen gjort platt fall inför restaurangägarnas lobbyverksamhet för rätten att få diskriminera. Om man inte har kontroll på sina miljöer, om man inte kan ändra sina miljöer så att man får den publik man vill ha, har man andra bekymmer som näringsidkare. Om man serverar ett "smörgåsbord", till exempel en viss typ av dansbandsmusik, kommer antagligen de som är intresserade – inte på grund av att de är i en viss ålder utan på grund av ett intresse.

Varför ska vi diskriminera människor som tycker lite olika på grund av deras ålder? Varför vill regeringen tillåta näringsidkarna att diskriminera myndiga personer?

Anf. 65 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! En princip om likabehandling är alltid en god och bra princip, men vad gäller vissa frågor i lagstiftning och annat regelverk kan det finnas undantag. Det sker en remissrunda för att ta till sig synpunkter. Annars vore det meningslöst. Där har företrädare för branschen själv sagt vad de tycker. Deras önskemål har vägts samman inför den slutliga bedömningen. Vi kan konstatera att det här är det bästa alternativet av de alternativ som finns. Det blir godtyckligt att kräva viss klädkod eller ha slipstvång för att få komma in. Det är kanske också lite kränkande att ställa den typen av krav. I dag fungerar det bra att sätta en åldersgräns vid 23, 25 eller även en 18-årsgräns beroende på vilket koncept eller vilken affärsplan som restaurang- eller krogägaren har. Man måste få tillåta undantag.

Det är viktigt att komma ihåg att vi inte behöver gå längre än vad EU kräver. Det finns ett system i dag som fungerar bra. Det är också viktigt att det ställs höga krav på dem som får tillstånd att bedriva den typen av verksamhet. Visst ska vi ställa höga krav på restaurangägare och krogägare. De måste hålla ordning, och det gör de säkert i de flesta fall. Om de inte gör det blir de av med sitt tillstånd. Det ställs höga krav.

Ann-Christin Ahlberg svarade inte på min fråga om folkhälsan. Det finns en svensk tradition att försöka fördröja alkoholdebuten snarare än att tidigarelägga den. Det här tillhör den svenska modellen. Vad säger Ann-Christin Ahlberg om detta? Finns det inte risk att drickandet ökar bland ungdomar?

Anf. 66 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Gustav Nilsson vill påskina att vi sverigedemokrater inte vill vara med om förändring. Tvärtom vill vi gå längre än ni vill i förändringsarbetet. Vi vill att diskrimineringslagen ska handhas av professionella jurister och åklagare. Vi vill att frågorna ska gå till domstolsförhandlingar så att det skapas prejudikat, att det blir avväganden som avgör gränsdragningsproblemen i lagstiftningen. Då kan vi vara med på banan.

Som det är nu ska frågorna avgöras genom att ingå förlikning. Av risk att förlora kunder på grund av massmedial uppmärksamhet i ett diskrimineringsärende väljer företagare att ingå förlikning utan att erkänna sig skyldiga. Det är rättsosäkert, Gustav. Det ställer vi inte upp på.

Till och med Riksrevisionen har i sin granskning kritiserat Diskrimineringsombudsmannen just för den vidlyftiga användningen av förlikning. Det vet Gustav mycket väl. Det är en användning av förlikningsvapnet som kommer direkt från regeringen. I proposition 2007/08:95 står det uttryckligen att man bör sträva efter förlikning och uppgörelse utom rätta.

Vad är det för rättssäkerhet, Gustav? Hur rimmar det med Europakonventionens artikel 6 om rätten att få sin sak prövad i en rättegång? Det går inte. Därför ställer vi inte upp på den lagstiftningen. Men om den förändras är vi med.

Jag har några frågor till Gustav. Är du beredd att försöka medverka till att förändra Alliansens och regeringens inställning när det gäller förlikningsvapnet och i stället driva att frågor på diskrimineringsområdet förs till domstol för avgörande och prejudikat?

Är Gustav Nilsson och Moderaterna beredda att medverka till att det mest grundläggande i ett demokratiskt samhälle, rätten till åsiktsbildning och medlemskap i ett politiskt parti, också blir en diskrimineringsgrund?

Anf. 67 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! Det finns i dag ett förbud mot åldersdiskriminering. Vi vill utvidga området till att omfatta fler områden för att få en bättre och mer heltäckande lagstiftning mot diskriminering. Det vill Sverigedemokraterna egentligen inte medverka till. Man säger nej till hela propositionen. Man vill inte ge pengar till Diskrimineringsombudsmannen och så vidare. Det är ett mycket märkligt resonemang.

Vi menar att vi behöver utvidga och förbättra lagstiftningen, betona alla människors lika värde och rätten att bli behandlad som individ på lika villkor i alla sammanhang. Det är tydligen svårt för Sverigedemokraterna, och man vill stå vid sidan om och inte förstärka eller förbättra lagen. Sverigedemokraterna tog upp i sin motion att man vill banta ned alla anslag som rör pengar till frågor om diskriminering, rasism och jämställdhet. Diskrimineringsombudsmannen ska inte få en enda krona. Jag förstår inte varför Sven-Olof Sällström här talar om bättre kontroll och att följa upp fall där det går snett.

Sven-Olof Sällström och Sverigedemokraterna har också skrivit att de tycker att allt detta är otydligt. De vill alltså inte förbättra lagstiftningen. Det är snarare så att ni inte vill delta i arbetet för en förbättrad lag mot åldersdiskriminering. Det vill vi andra.

Anf. 68 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Vi vill vara med, Gustav! Har du läst Riksrevisionens granskning? Har du läst den svidande kritiken mot Diskrimineringsombudsmannen? Den är förödande. Drar ni inga slutsatser av Riksrevisionens granskning?

I vår budget har vi dragit in stödet till Diskrimineringsombudsmannen. Vi vill lägga ned DO. Det är en politisk myndighet, inte en juridisk myndighet. Vi vill att professionella jurister och åklagare ska driva diskrimineringsärenden. Vi vill ställa upp på er lagstiftning, men vi vill se till att vi får en rättssäker lagstiftning och en rättssäker tillämpning av lagstiftningen. Det är inte ett problem, Gustav.

Är ni beredda från Alliansens sida, från Moderaternas sida och från regeringens sida – om du kan påverka dem – att förändra den skrivning som finns i propositionen från 2007? Ni säger uttryckligen till Diskrimineringsombudsmannen att ingå förlikning, som i sig själv är rättsosäkert.

Ställer Moderaterna och Gustav Nilsson upp på det mest grundläggande i en demokrati, nämligen att rätten till fri åsiktsbildning och att få vara medlem i ett politiskt parti ska vara en diskrimineringsgrund i svensk lagstiftning?

Anf. 69 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! Det är självklart att ska man ha rätt att delta i ett politiskt parti, vilket parti man så önskar i en demokrati. Det är en självklarhet som inte ens behöver debatteras.

Vi vill med detta förslag förbättra lagstiftningen. Det finns fördrag inom EU som vi måste förhålla oss till, nämligen att vi ska motverka diskriminering på olika sätt och på olika plan.

Sedan var det frågan om olika juridiska aspekter. Jag har faktiskt tittat i er budget. Slutsatsen är att ni vill ta bort alla anslag som går till Diskrimineringsombudsmannen, och ni vill inte att pengar ska gå till frågor om diskriminering, rasism och jämställdhetssatsningar. Den som känner sig orättvist behandlad kan få sin sak prövad i dag av DO, men den möjligheten försvinner om Sverigedemokraterna finge bestämma.

Jag konstaterar att ni inte medverkar i arbetet. Vi menar att arbetet för att motverka diskriminering måste fortsätta på olika sätt. Utskottsbetänkandet ger oss nya möjligheter och nya verktyg att bekämpa diskriminering. Det är på den vägen vi måste fortsätta.

Anf. 70 HANS BACKMAN (FP):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet om ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering.

Fru talman! Vi har haft en märklig syn på ålder i Sverige där vi alldeles för ofta har slarvat bort äldres kompetens. Det är därför glädjande att regeringen har lämnat förslaget om ett ökat skydd mot åldersdiskriminering. Det är en fråga som vi inom Folkpartiet länge har drivit. Vi är tack samma över detta.

Debatten om åldersdiskriminering har under senare år fått allt större uppmärksamhet. Resultaten från den nationella folkhälsoenkäten visar att ålder tillsammans med kön är de vanligaste grunderna för upplevd diskriminering i Sverige. Mot den bakgrunden är det viktigt att vi nu kan stärka diskrimineringsskyddet och på så sätt jämna ut orättvisor och ändra attityder kring ålder.

Regeringen föreslår att förbud mot åldersdiskriminering ska införas på de områden i samhället där det i dag saknas ett sådant skydd i diskrimineringslagen. Hittills har förbudet mot åldersdiskriminering endast gällt arbetslivs- och utbildningsområdet. Nu ska diskriminering på grund av ålder vara förbjuden även när det gäller varor, tjänster, bostäder, allmän sammankomst, offentlig tillställning, hälso- och sjukvård, socialtjänst, socialförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, statligt studiestöd och offentlig anställning.

Skyddet mot diskriminering ska vara så lika som möjligt på alla samhällsområden oavsett diskrimineringsgrund. Eftersom skyddet mot diskriminering på övriga grunder är mer omfattande i dag behöver skyddet mot åldersdiskriminering utvidgas till att omfatta ytterligare samhällsområden. Genom att förbudet mot åldersdiskriminering utvidgas blir diskrimineringslagen också mer enhetligt utformad och sammanhållen.

Fru talman! Som framgår av betänkandet är ålder en av de vanligaste grunderna för upplevd diskriminering i Sverige. Jag ska ge några exempel på upplevd diskriminering på grund av ålder som har förekommit ute i vårt samhälle.

- En 75-årig man nekas ha bensinkort trots att han varit kund i många år. Banken hänvisar till att de inte tillhandahåller kreditkort till kunder som är över 75 år.

- Ica erbjuder rabatter till studenter men begränsar erbjudandet till åldersgruppen 18–30 år. Detta har orsakat stora protester från studenter över 30 år.
- En 80-årig kvinna skulle teckna mobilabonnemang i telebutiken. När hon visade sin legitimation nekades hon att teckna abonnemang med hänvisning till att hon var för gammal.
- En 76-årig man nekas att komma in på krogen med hänvisning till att det mest är ett ställe för 18-åringar.
- Inom hälso- och sjukvården slutar många landsting att kalla till mammografi efter en viss ålder trots att bröstcancermortaliteten stiger drastiskt i åldrarna och förekomsten av bröstcancer hos äldre personer är hög.

Fru talman! Enligt en studie som gjorts på uppdrag av Diskrimineringsombudsmannen med titeln *Åldersdiskriminering i svenskt arbetsliv – Om ålderskodningar och myter som skapar ojämlikhet* finns det också föreställningar om hur personer i olika åldrar förväntas vara. Folkpartiet delar mot bakgrund av detta regeringens uppfattning att en utvidgning av skyddet mot diskriminering på grund av ålder är viktig för att motverka fördomar och stereotyper föreställningar som utgår från en människas ålder.

Ett starkare skydd mot åldersdiskriminering är ett uttryck för ett samhälle som slår vakt om alla människors lika värde och som ger alla möjlighet att utvecklas utifrån sina individuella egenskaper, förutsättningar och förmågor. Utgångspunkten bör vara att den enskilde ska bemötas utifrån sina särskilda förutsättningar och behov, inte utifrån sin ålder.

Fru talman! Förbudet mot åldersdiskriminering ska, som har nämnts här i talarstolen under denna debatt, gälla med vissa undantag. Exempelvis kommer det fortfarande att vara tillåtet att ha nedre åldersgränser på barer och restauranger som serverar alkohol samt för försäljning av tobak och på spel. Dessa åldersgränser har till syfte att skydda unga och deras hälsa och är därför rimliga.

Genom att förbudet mot åldersdiskriminering utvidgas till att omfatta ytterligare samhällsområden anser vi i Alliansen att diskrimineringslagen blir mer enhetligt utformad och sammanhållen samt lättare att tyda, vilket kommer att underlätta såväl förståelsen som tillämpningen av lagen.

Syftet med det nya förslaget är att stärka individers rättigheter och bidra till att människor som diskrimineras får upprättelse och ersättning för den kränkning som diskrimineringen har inneburit. Det ska också bidra till en förändrad attityd i samhället när det gäller åldersfrågor.

Som det står i betänkandet syftar diskrimineringslagen till att värna principen om alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Ytterst är lagstiftningen ett uttryck för det fria demokratiska samhället och de värderingar som ligger till grund för samhällsordningen.

Vi i Alliansen anser därmed att diskrimineringslagen har en stor betydelse. Jag anser att detta förslag också förbättrar diskrimineringslagen. (Applåder)

Anf. 71 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Jag blir väldigt förvånad när Hans Backman står här i talarstolen och som folkpartist medverkar till att ge näringsidkarna rätt att diskriminera myndiga människor. Hur kan man göra det som folkpartist?

Hans Backman nämner också att alla människors lika värde är viktigt. Men har alla människor lika värde när man som myndig person inte har möjlighet att gå in på vilken restaurang eller krog som helst?

Nu nämnde Hans Backman lite andra åldersförslag och sådant som vi redan lagt fram förslag om. Men det är inte någon annan än riksdagen som har lagt fram förslagen om åldersgrunderna. Det är inte restaurangägarna eller tobaksfabrikörerna som har gjort det. Det är vi här i Sveriges riksdag som har gjort det.

Det som förvånar mig är att man tycker att det är positivt att äldre människor inte ska diskrimineras men ändå tar fram en ny diskrimineringslagstiftning – som i stora drag är positiv – som gör att människor utsätts för diskriminering, inte utifrån att de kan missköta sig utan att näringsidkarna genom regeringen har fått möjlighet att lagligt diskriminera. Hur känns det? Och varför hjälper Folkpartiet till med att diskriminera människor?

Anf. 72 HANS BACKMAN (FP) replik:

Fru talman! Vi i Folkpartiet är, som är väl känt, mycket tydliga med att vi är emot diskriminering. När det gäller åldersgränser på krogar ser vi ändå att det finns en folkhälsoaspekt. Om man ökar antalet krogar där 18-åringar kommer in finns risken att alkoholkonsumtionen bland yngre ökar. Det är ett led i detta.

Vi har en åldersgräns på 20 år på Systembolaget, och jag vet inte om Socialdemokraterna och Ann-Christin Ahlberg skulle vilja sänka den till 18 år i konsekvensens namn, enligt det resonemang som Ann-Christin Ahlberg har fört här i talarstolen.

Jag vill påpeka att det också handlar om företagarnas frihet. Om en företagare väljer att gå ut med sina produkter och tjänster till en viss kundgrupp anser jag att det är företagarens rättighet att göra det. Även jag har varit 18 år och upplevt situationen att inte komma in på alla restauranger och krogar, men jag kan inte säga att jag har sett det som ett problem. Det finns alltid ett utbud av företagare som riktar in sig mot en yngre målgrupp.

Grunden är att jag tycker att det är bra att vi har en restriktiv alkoholpolitik i Sverige. Jag tycker också att det är rimligt att företagaren har en frihet att erbjuda sina produkter och tjänster till en viss kundgrupp om man så önskar.

Anf. 73 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Jag kan svara direkt på Hans Backmans fråga om att få köpa alkohol på Systembolaget. Vi har inte för avsikt att ändra åldersgränsen till 18 år, i alla fall inte nu. Skillnaden mot dagens debatt är att riksdagen har beslutat att det ska vara 20 år. Här ändrar vi en lagstiftning där privata näringsidkare ska få behandla myndiga människor olika och till och med diskriminera dem genom ny lagstiftning. Det är den stora skillnaden, Hans Backman.

Beträffande företagarnas rättigheter: Ja, företagen har ganska mycket rättigheter. Men att få rätt att diskriminera människor på grund av ålder tycker vi socialdemokrater är helt fel. Man kan göra en inriktning på sin restaurang eller pub på olika sätt, så att man drar till sig olika åldrar.

Om vi inte vill ha åldersdiskriminering och om vi tycker att alla människor ska få utöva sina intressen oavsett om man är 20 eller 80 år, då kan man inte utestänga människor genom en laglig rätt för företags möjlighet att diskriminera människor i fråga om att komma in.

Hans Backman kanske roade sig med att inta alkohol – jag vet inte. Det var kanske därför han inte tyckte att det var något bekymmer. Men jag tyckte att det var roligt att vara ute och kanske inte inta alkohol och kunna roa mig och dansa. Men då var det bara så att om man skulle dansa till en dansbandsorkester var man tvungen att vara 24 år.

Det är ganska stor skillnad, så jag frågar än en gång: Tycker Hans Backman att det är riktigt att vi gör en ny lagstiftning som ger företagare, alltså krog- och restaurangägare, rätt att diskriminera myndiga människor?

Anf. 74 HANS BACKMAN (FP) replik:

Fru talman! När man var 18 år fanns det ett utbud av pubar där man fick gå in och dricka alkohol, så det var väl inget problem på så vis. Det handlar inte heller om att man pekar ut dem som är yngre som misskötsamma, som jag tror att Ann-Christin Ahlberg talade om i ett tidigare anförande.

För mig är detta ett sätt att ge företagen en rättighet som jag tycker är rimlig, att de får erbjuda sina produkter och tjänster till en viss kundgrupp om de så önskar. Det finns också en folkhälsoaspekt, för om alla krogar var öppna för 18-åringar skulle det öka tillgängligheten för alkohol, och vi och Socialdemokraterna är överens om att vara positiva till att ha den typ av alkoholpolitik som vi har.

Men framför allt tycker jag att det är rimligt att företagen ska kunna bedöma detta och göra den här avvägningen. Vi har åldersgränser också inom andra områden. På nöjesfält får barn inte åka vissa karuseller eller bergochdalbanor på grund av ålder eller längd. Det är en gräns som man som företagare sätter av säkerhetsskäl.

Jag tycker att det finns vissa rimliga skäl för undantag när man skapar sådana här lagar. Men grunden är att vi har ökat möjligheterna att sätta fingret på åldersdiskriminering. Jag tycker att det är viktigt och bra att vi gör en lagstiftning som kan underlätta och göra det hela ännu tydligare, även om det alltid finns gränsdragningsproblem med sådana här lagstiftningar. Jag tycker att det är ett bra förslag i stort.

Anf. 75 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! Det här är min tredje debatt i dag, så jag känner mig hemma här i salen. Tyvärr är den lite tom i dag. Jag hade gärna haft lite publik, så att jag hade haft några andra än mina riksdagskolleger att prata inför.

Jag vill börja med att yrka bifall till arbetsmarknadsutskottets förslag om utvidgat skydd mot åldersdiskriminering.

I en perfekt värld, fru talman, skulle varje människa få vara den hon vill vara och bli tagen för vad hon är. I en perfekt värld hade inte ens födelseland, födelseår, kön, färg på håret eller huden, sexuell läggning eller ekonomisk bakgrund spelat någon roll.

Vi kan fortsätta att drömma om den perfekta världen, men vi måste hantera den verklighet som vi lever i och befinner oss i. Och verkligheten är långt ifrån perfekt, även om den i dag är mycket bättre än för ett år sedan.

I verkligheten diskrimineras människor på grund av sitt namn. Diskrimineringsombudsmannen gjorde en undersökning som visade att män med muslimskt klingande namn har en minskad chans att bli kallad till anställningsintervju med 50 procent. Alltså: Heter du Muhammed, Hassan, Abdullah, Ali eller Ahmad halveras din chans att bli kallad till anställningsintervju, och därmed halveras också din chans att få ett arbete.

Slutsatsen är: Vill du att din unge ska få ett jobb i Sverige, döp honom för Guds skull inte till Muhammed!

Kvinnor får mindre lön med 7 procent för samma jobb som män utför.

Fru talman! Romer får inte hyra bil. En 70-årig kvinna får inte teckna ett telefonabonnemang. I vårt Sverige är det dåligt att vara 62 år gammal och vilja byta jobb, att anta nya utmaningar i sitt yrke.

I vårt Sverige känner sig äldre ofta förbisedda vad gäller kompetensutveckling på jobbet. Det är som om du vill sluta lära dig nya saker och utvecklas på jobbet om du är född ett visst år.

I Sverige är våra ungdomar misskrediterade bara därför att de är unga. Våra ungdomar får ibland sämre lön just därför att de är unga.

Jag förstår att den som har mindre arbetslivserfarenhet kanske får lägre lön därför att den inte är lika produktiv som den som har längre arbetslivserfarenhet. Men i kopplingen mellan ålder och mängden arbetslivserfarenhet tycker Centerpartiet och Alliansen att det blir fruktansvärt fel.

Skälet till att vi behöver ett skydd mot åldersdiskriminering är just förekomsten av åldersdiskriminering.

Generellt om en antidiskrimineringslagstiftning och om behovet av en sådan skulle jag vilja säga tre saker.

Först och främst vill jag lyfta upp frågan till den allmänna debatten. Det är därför vi har en lagstiftning. Det finns en debatt innan som medvetandegör den här problematiken, vilket är en del av arbetet med attitydförändring.

För det andra handlar det om att med lagstiftningen vara proaktiv och ange normer för arbetstagare att ta skydd av och arbetsgivare att följa och tillämpa.

Det tredje, som kanske är det viktigaste av allt, är att få upprättelse när en medborgare har blivit diskriminerad.

Det utvidgade skyddet mot åldersdiskriminering gäller – här läser jag innantill, eftersom det är ganska många områden – ”varor, tjänster och bostäder samt allmän sammankomst och offentlig tillställning, hälso- och sjukvården samt socialtjänsten, socialförsäkringssystemet, arbetslöshetsförsäkringen och studiestöd samt offentlig anställning”.

Det finns dock – det har debatterats ganska mycket, och jag är säker på att jag snart kommer att få en fråga om det – ett undantag från skyddet

vad gäller näringsidkare, som kan få tillämpa nedre åldersgränser vid servering av alkoholdrycker.

Det utökade skyddet innebär vidare att även barn och ungdomar kommer att omfattas och därmed även bli delaktiga i definitionen av vad deras diskriminering består av.

Varför behövs lagen? Det kan man undra. Som centerpartist och liberal är mitt svar att kronologisk ålder inte är något bra mått på hur vi fungerar som människor. Vi är individer och ska bemötas och bedömas utifrån vad vi själva är och inte utifrån hur många år vi har levt.

Fru talman! Vi lever som sagt inte i en perfekt värld. Den föreslagna lagstiftningen är en direkt återspeglning av den bristfälliga verklighet som vi lever i. Det är vår plikt att som politiker lyfta upp denna typ av frågor för att få till en attitydförändring och föreslå konkreta åtgärder för att bemöta dessa kränkande behandlingar av våra medborgare.

Det ska vara dyrt och kännas i plånboken att diskriminera. I en demokrati diskrimineras ingen.

(Applåder)

Anf. 76 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Hörde jag rätt, Abir Al-Sahlani? Stämmer det att du anser att det är diskriminering att unga får lägre lön just för att de är unga? Jag tyckte att jag hörde det från talarstolen. Om jag inte är helt ute och cyklar har ju Centerpartiet föreslagit lägre ingångslöner för unga just för att det ska sänka trösklar. Det här går inte riktigt ihop för mig, Abir. Du får förklara detta.

Jag hörde också i ditt anförande – rätta mig om jag har fel – att det samma gällde människor med utländsk bakgrund, alltså att de får sämre lön för att de har utländsk bakgrund, vilket också är en diskrimineringsgrund. Men har inte ni i alliansregeringen och Centerpartiet nyligen presenterat förslag om att man ska sänka trösklarna även för dem för att de ska komma in på arbetsmarknaden?

Hur går det här ihop, Abir? Förklara för mig, för jag förstår det inte.

Anf. 77 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Fru talman! Tack, Sven-Olof Sällström, för dina frågor! Jag tar din andra fråga först.

Nej, jag sade inget sådant. Det jag sade var att man har gjort en undersökning som visar att män med muslimskt klingande namn har 50 procents mindre chans att bli kallade på arbetsintervju och därmed att få en anställning. Jag har inte sagt något om löneskillnader, men jag påpekade löneskillnader mellan män och kvinnor.

När det gäller unga sade jag att jag förstår att de yngre får en lägre ingångslön för att de har mindre arbetslivserfarenhet. Men det finns unga som har jobbat längre, och om de då får lägre löner eller färre semesterdagar är det diskriminering. Då kopplar man arbetslivserfarenheten till den unga människans ålder och tar inte hänsyn till den faktiska arbetslivserfarenheten. Det tycker jag är bekymmersamt. Det är en diskrimineringsgrund.

Anf. 78 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Fru talman! Då tackar jag för tillrättaläggandet. Det Abir sade i sitt anförande lät lite märkligt i mina öron och kanske i andras också.

Jag har en sista, avslutande fråga. När man som arbetsgivare anställer ska man självklart inte bry sig om ovidkommande saker som ursprung, etnisk tillhörighet, funktionshinder, kön och andra diskrimineringsgrunder. Man ska anställa den som är bäst för jobbet. Jag har själv under 14 år i detaljhandeln alltid gjort det. Jag har haft folk anställda från Afrika, Mellanöstern och Asien. Jag har haft funktionshindrade anställda. Jag har haft romer anställda i min butik. Jag har anställt folk med många typer av sådant som man skulle kunna se som diskrimineringsgrunder. Jag tror till och med att jag i större utsträckning än andra i detaljhandeln har anställt den typen av människor.

Jag tycker att det här är ett problem. Men jag vill fråga Centerpartiet som, tror jag, ändå vill att alla människor ska ha samma möjligheter. Vad tycker Centerpartiet om att medlemmar i mitt parti inte får jobb, eller får sparken, för att de är sverigedemokrater? Arbetsrätten handhas av arbetsgivare och fackföreningar tillsammans – staten har ju frånsagt sig ansvaret för stora delar av arbetsrätten. Det förekommer att fackföreningar utesluter sverigedemokrater och därmed inte tar strid för deras arbeten. Därför får de en väldigt rättsosäker situation på arbetsmarknaden, och det råder inte likhet inför lagen på just det arbetsrättsliga området. Hur ser en centerpartist på det förhållandet?

Anf. 79 ABIR AL-SAHLANI (C) replik:

Fru talman! Tack, Sven-Olof Sällström, för dina frågor! Jag kan tycka att det är fruktansvärt att människor ska förlora jobbet på grund av sina åsikter. Jag tycker att det är en helig rättighet att få bilda sig en åsikt och att få yttra den. Det är heligt. Det tycker jag som centerpartist och liberal. Personligen, oavsett vad jag har för hudfärg, tycker jag att alla människor har rätten att forma en åsikt. Jag tycker inte att det ska påverka deras arbetssituation. På jobbet är det en prestationsbaserad bedömning som ska göras. Det ska inte handla om hur bekväma eller obekväma åsikter man har.

Detta leder mig dock till en annan tanke. Hade det inte varit bättre om Sverigedemokraterna i sin budgetmotion försökte förstärka Diskrimineringsombudsmannen till att omfatta ännu fler politiska områden i stället för att, som i er budgetmotion, föreslå att helt och hållet avveckla Diskrimineringsombudsmannen? Jag hade tyckt att det hade varit ett bättre och lämpligare sätt att gå framåt. Då hade man kunnat få en instans som kan pröva dina partikamraters rättsfall, så att de ska kunna få rätt. Jag tycker att det är fruktansvärt att de blir av med jobbet på grund av sina åsikter.

Anf. 80 PENILLA GUNTHER (KD):

Fru talman! Åhörare! Åldersdiskriminering tror man inte skulle förekomma i Sverige år 2012, men vi har väldigt märkliga attityder till ålder i vårt land om man jämför med många andra länder. Det har framkommit många dåliga exempel på hur människor bemöts i olika situationer när det handlar om ålder. Ett exempel som jag själv kan tillföra gäller pensionärer som vill bygga om sina hus. De har huset som en tillgång och en försäkring men kan ändå inte belåna det för att göra reparationer och

renoveringar. Hur är det egentligen möjligt att man från bankernas sida ska kunna neka dem det?

Det förbud mot åldersdiskriminering som har funnits sedan 2009 var i sig bra. Det handlade om arbetslivet och utbildning. Men det som kommer nu är ännu viktigare, för det omfattar så många fler samhällsområden. Därför blir det extra intressant när Socialdemokraterna genom Ann-Christin Ahlberg endast framför sina bekymmer för detta med restaurangers och krogars möjligheter att sätta åldersgränser.

Man ser inte de problem som finns i till exempel hälso- och sjukvården. Är det något ställe där många har upplevt sig diskriminerade på grund av ålder är det just hälso- och sjukvården. Jag säger upplevt, för det kanske inte alla gånger faktiskt har varit fråga om diskriminering, men själva upplevelsen kan man inte ta ifrån människor. Genom att upplevelsen har funnits har det också blivit fler som upplever att de inte har fått den vård eller behandling de behöver för att de är gamla. Jag hoppas innerligt att det nya tillägget i lagstiftningen ska få ett bra genomslag, så att människor känner att när de är hos hälso- och sjukvården är det utifrån individen som de får den vård och behandling de behöver och att man inte ska tänka på deras ålder.

Det finns sedan tidigare ett riksdagsbeslut om en etisk plattform i hälso- och sjukvården. Det handlar om de tre etiska principerna: människovärdet, behovs- och solidaritetsprincipen samt kostnadseffektivitetsprincipen. Vi har en lagstiftning om att det är detta vi ska hålla oss till, och det måste föras ut till människor. Därmed ska människor inte heller kunna känna sig diskriminerade på ett så viktigt område.

Kristdemokraternas tidigare partiledare Alf Svensson har i många år drivit frågan om åldersdiskriminering. Han välkomnade den utredning som ligger till grund för propositionen. Han uttalade då att det har varit genant att Sverige har legat efter övriga EU-länder när det gäller att reagera på diskriminering av äldre: Valfrihet i all ära, men först av allt respekt och värdighet. Det är precis detta det handlar om. Människor ska känna att de blir behandlade med respekt och värdighet oavsett ålder.

Vi diskuterar många gånger barns rättigheter i den här kammaren. Det finns också med här. Det är inte meningen att barn ska diskrimineras heller, utan det handlar om att ha respekt för hela människan hela livet.

Trygghetsrådet kom med en skrift under året som var väldigt tydlig i sin rubrik, *Du har fel ålder*, om åldersnojan på arbetsmarknaden. Och det är som sagt det vanligaste som vi förknippar åldersdiskriminering med.

Det är faktiskt så att hälften, oavsett ålder, förknippar arbetsmarknadsfrågor med risken att bli diskriminerad på grund av ålder. Det innebär alltså att vi har en hel del kvar att jobba med. Men förutsättningarna för att komma vidare i det här arbetet ökar betydligt i och med att vi fattar beslutet i dag om ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering.
(Applåder)

Anf. 81 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! De första raderna i mitt anförande – jag vet inte om Penilla Gunther missade dem – löd så här, och jag läser dem igen: Vi vet att åldersdiskriminering förekommer inom många olika områden och drabbar både yngre och äldre. Vi vet att äldre bland annat missgynnas och diskrimineras i sjukvården och yngre till exempel när det gäller att kunna

få bostäder, och vi socialdemokrater välkomnar huvuddelen av propositionens förslag. Det började jag mitt anförande med därför att vi tycker att den är positiv i de stora ordalagen. Men vi tycker inte att man ska undanta krogar och restauranger från förbud mot åldersdiskriminering.

Vi har redan med våra första ord talat om att vi är nöjda med stora delar av propositionen och också välkomnar den. Men vi tycker att det är fel att ni har valt ut vissa näringsidkare att ha laglig rätt att diskriminera människor på grund av ålder, och då talar vi om myndiga människor. Det är det som vi socialdemokrater har reagerat på.

Vi har inte, som regeringen gjort, lagt oss platta för krog- och restaurangbranschens lobbyverksamhet. Vi tycker att om vi ska ha åldersgränser ska vi ta fram dem med demokratiska medel. Då ska vi göra det här i riksdagen, precis som när det gäller andra åldersgränser i samhället, och inte låta andra besluta.

Anf. 82 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Jag vill fortfarande påtala min förvåning över att Socialdemokraterna och du Ann-Christin Ahlberg inriktar era argument på detta med krogars och restaurangers åldersgränser för när i livet man ska ha rätt att gå och dansa till dansbandsmusik på krogen. Skulle det vara ett problem om åldersgränsen är 27, 24 eller 18 år? Jag tycker att det är en märklig prioritering i den här diskussionen.

Dessutom finns det, precis som min folktopartikollega sade här förut, faktiskt möjligheter för andra typer av företag att rikta sig till vissa målgrupper av kunder. Kunderna finns naturligtvis inom krogar och restauranger med olika inriktning på musikstilar och nöjesutbud.

Är det också fel om man vill rikta sig till en äldre publik, kanske rentav från 60 år och uppåt, med gammaldans? Har man då helt plötsligt nekat 18-åringar som vill gå dit? Jag frågar mig om det verkligen det viktigaste som Socialdemokraterna kan trycka på när det handlar om en debatt om åldersdiskriminering.

Anf. 83 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Jag ska vara väldigt tydlig om Penilla Gunther inte har hört mitt anförande tillräckligt, för om hon hade lyssnat på det hade hon säkert hört att det är flera saker som vi tycker är viktiga. Men just det som regeringen inte har gjort här är det som vi tar upp.

Vi tycker att inga människor över huvudet taget ska diskrimineras. Och i propositionen om åldersdiskriminering handlar det om åldersdiskriminering och att man gör undantag. Det är det som vi tycker är fel.

Sedan undrar jag om Penilla Gunther har varit på en gammaldanskurs eller någonstans där man dansar gammaldans. Det är inte bara 60-åringar som är där. Det är väldigt populärt till och med bland tonåringar att gå dit. Men tonåringarna får vänta med att gå dit eller på andra tillställningar om det serveras alkohol, eller så får de gå med föräldrarna.

Enligt oss är det som är fel i förslaget från regeringens sida att regeringen låter privata näringsidkare lagligt få diskriminera människor på grund av ålder, och det är just där ni har gjort undantag. Det är enbart därför vi talar om dessa två saker, för vi tycker att människor inte ska få diskrimineras. Om man har en riktad verksamhet eller målgrupp kommer ju de som är intresserade dit, oavsett om man är 20 år eller 60 år och

gillar gammaldans eller disco. Varför ska man då diskrimineras och inte få gå in där om man är myndig? Det är det vi motsätter oss.

Vi tycker att det är fel att regeringen ger privata näringsidkare laglig rätt att diskriminera människor på grund av ålder.

Anf. 84 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Vi har olika syn på vikten av detta. Jag anser inte att det är en diskrimineringsfråga om det handlar om att rikta sig till vissa kundgrupper och målgrupper med sin verksamhet, som olika nöjeskrogar och så vidare.

Det handlar om att se saker i sitt sammanhang, Ann-Christin Ahlberg. Det handlar också om att se folkhälsopolitiken och alkohopolitiken i sitt sammanhang. Om vi har alldeles för många unga på vissa typer av nöjesställen vet vi att det ökar den sociala problematiken i vissa kommuner. Det finns det belägg för hos många folkhälsosamordnare.

Om åldersgränserna skulle släppas helt skulle man få ett helt annat klientel med ett annat intag av alkohol och kanske också en ökning av andra droger, så det är klart att man måste se saker och ting i sitt sammanhang.

Men min förvåning kvarstår, Ann-Christin Ahlberg, över hur detta kan vara den viktigaste frågan när det handlar om åldersdiskriminering i vårt svenska samhälle. Man nämner inte ens vikten av borttagandet av åldersnojan när det gäller tjänster, varor, bostäder och hälso- och sjukvård, utan det viktigaste handlar om ifall man kommer in på krogen eller inte. Nej, jag kan inte dölja min förvåning över den prioriteringen.

Anf. 85 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag måste erkänna att jag inte kan dölja min förvåning över det som jag får höra i riksdagens kammare, och min förvåning kvarstår över de borgerliga ledamöternas argumentation här.

Penilla Gunther är förvånad över att vi vill diskutera det som ni har misslyckats med i propositionen. Det är klart, och det förstår väl jag också som oppositionspolitiker, att ni skulle vara väldigt mycket gladare om vi som opposition ägnade all vår talartid åt att diskutera allt det som ni har lyckats med i propositionen. Men jag förstår inte att det förvånar Penilla Gunther att vi inte gör det. Jag undrar om Penilla Gunther egentligen ägnar sig åt rätt värv i livet om hon har en så märklig uppfattning om hur politik går till. Här skulle vi alltså ägna hela vår talartid åt att diskutera allt som är bra i propositionen och inte uppmärksamma det uppenbara felet som utskottsmajoriteten lämnar till riksdagen i dag. Det, fru talman, förvånar mig mycket.

Vad hela den här debatten handlar om – några av er har varit inne på det, omedvetet eller medvetet vet jag inte – är att branschen vann striden om åldersgränserna.

Orsaken till att vi får höra så många märkliga argument från talarstolen är att de borgerliga ledamöterna argumenterar för en förlorad sak. Man vet att det man gör är fel, men man har vikt ned sig för en krogbransch som vill fortsätta diskriminera.

Eller låt mig uttrycka mig väldigt tydligt: Delar av krogbranschen vill fortsätta diskriminera. Det finns naturligtvis en majoritet seriösa krog-

och restaurangägare som inte vill diskriminera. Det är en ganska högljudd minoritet av oseriösa krogägare som har drivit igenom detta.

Ann-Christin Ahlberg har varit tydlig med att om man vill ha folkhälsoaspekter på tobak eller alkoholservering har vi möjlighet att lagstifta om det i denna kammare. Jag är absolut inte främmande för en debatt där man kan diskutera åldersgränser för servering på krogen och för att köpa ut på Systembolaget och om de på något sätt ska harmonieras, höjas eller sänkas.

En sådan debatt ska man ha, och man ska ha ett folkhälsoperspektiv på den debatten, Hans Backman. Det är dock fullständigt orimligt, Hans Backman, att man ska överlämna detta folkhälsoperspektiv till vakterna på krogarna kl. 02.00 en lördagsnatt. Tror Hans Backman att den genomsnittlige krogvakten har ett folkhälsoperspektiv på sitt uppdrag? Om Hans Backman tror det borde han ta sig en rejäl funderare.

Utredningen har som alla utredningar sina fel och brister. Den är dock i huvudsak bra, och därför tycker vi att det hade varit rimligt att stödja den. På samma sätt som KD:s före detta ledare tog vi också emot denna utredning med förväntan och tyckte att det var bra att den kom.

Diskriminering är något man ständigt får kämpa mot och hålla efter, och vi kommer troligen att behöva stifta nya lagar för att få ned diskriminering i olika former. Inget är hugget i sten, och det sista ordet är inte sagt.

Vad som är märkligt är att man när man tar detta steg och flyttar fram positionerna låter en högljudd och oseriös minoritet i en bransch ta över och bestämma vad myndiga svenskar ska göra eller inte göra. Det är en fullständigt orimlig ståndpunkt.

När det gäller motiven till varför man gör på detta sätt talar Moderaternas Gustav Nilsson om att det är rimligt att man som krogägare får skapa sig en miljö och ett koncept. I det rimliga med detta ingår också att man ska kunna diskriminera myndiga vuxna och att man ska kunna vända sig till en viss ålderskategori.

Gustav Nilsson säger vid flera tillfällen i sitt anförande att krogägare *måste* få vända sig till en viss ålderskategori. Jag förstår inte vad det är för naturlag eller elfte bud som säger att det måste vara krogägarens rättighet att få vända sig till en viss ålderskategori och därmed diskriminera. Detta kan Gustav Nilsson få svara på.

Gustav Nilsson har också en intressant argumentation som går ut på att vi inte behöver gå längre än EU kräver. Ja, det var ju ett tungt argument för att få diskriminera myndiga svenskar. Jag förstod nog inte riktigt den tankekurpan.

Fru talman! När man argumenterar för en förlorad sak blir argumentationens kvalitet därefter.

Hans Backman använder folkhälsoaspekten som ett tunt lager fernissa på en ihållig och fullständigt orimlig argumentation. Av någon anledning skulle krogägaren och inte lagstiftaren få ta folkhälsoansvaret och sätta åldersgränsen för servering. Hans Backman säger att det inte gör så mycket, för det finns alltid en pub runt hörnet där en 18-åring kan smita in och supa sig full. Vart tog folkhälsoaspekten vägen då, fru talman? Det är en mycket orimlig argumentation, och jag tror inte att ens Hans Backman tror på den.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

Sedan kommer dock det verkliga motivet fram, precis som hos Gustav Nilsson. Hans Backman säger: Det handlar egentligen om företagarnas frihet. Det är rimligt att man kan erbjuda sina tjänster till en viss grupp om man önskar.

Låt oss ta exemplet biluthyrare. Folkpartiet har ju närmat sig Sverigedemokraterna i många sammanhang. Man kanske inte vill hyra ut till en viss grupp, till exempel zigenare. Är det rimligt? Vilken grupp Hans Backman tycker att det ska vara rimligt för företagarna att välja får Hans Backman förklara.

Jag tycker inte, Hans Backman, att det i företagarnas frihet ligger att det är rimligt att de får välja att diskriminera någon grupp – inte ens unga vuxna.

Det blir som sagt märklig argumentation när man försvarar en förlorad sak.

Även Sverigedemokraternas Sven-Olof Sällström för fram en märklig argumentation. Det är kanske för att Sällström egentligen diskuterar något annat än det vi diskuterar här i dag, och jag fick lyssna länge innan jag förstod vad det var Sven-Olof Sällström ville ha sagt. Det vi diskuterar är ett utökat skydd mot åldersdiskriminering, och det var egentligen inte det Sällström var inne på utan någon sorts total nedrustning av allt skydd mot diskriminering. Då kommer man närmare det som är Sverigedemokraternas verkliga motiv i debatten, nämligen att man inte vill ha något skydd mot någon diskriminering över huvud taget. Det var klargörande.

Dessutom ställer sig givetvis Sverigedemokraterna, som det tydligt borgerliga parti man är, bakom den fria företagsamhetens heliga rätt att diskriminera fullt ut. Här kan man väl enas med Folkpartiet. Man har rätt att välja vilka grupper man vill erbjuda sina tjänster. Hans Backman och Sven-Olof Sällström går hand i hand.

Fru talman! Det borde ha funnits fler partier i kammaren under denna debatt. Det saknas ett par partier. Vänsterpartiet och Miljöpartiet finns inte här. De stöder också Alliansens förslag att ge vissa krogägare rätt att diskriminera vissa grupper i samhället. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Alliansen utgör en ohelig allians som stöder denna diskriminering. Det är anmärkningsvärt, fru talman.

Hur argumenterar Vänsterpartiet och Miljöpartiet för att rättfärdiga denna logiska kullerbytta? Jo, man är så intresserad av hur den nya lagstiftningen som ger krogägare möjlighet att diskriminera människor ska fungera att man kan tänka sig att faktiskt vilja utvärdera den. Det hade då varit lämpligt att ta kontakt med Ann-Christin Ahlberg som har 30 års erfarenhet av denna lagstiftning.

Det är inget nytt tillstånd som inträder i den svenska krogbranschen med anledning av detta betänkande. Vad som sker är att vi om vi går på förslaget i betänkandet går miste om en möjlighet att rätta till en omständighet som diskriminerat unga vuxna. Det är därför, Penilla Gunther, som vi socialdemokrater uppehåller oss vid denna punkt i betänkandet.

Spiller man på en ren skjorta syns fläcken. Den lyser. I betänkandet har ni missat möjligheten att rätta till ett gammalt fel som har tillåtit krogägare att av hävd och ohejdad vana diskriminera myndiga svenskar.

Utredningen har självfallet kommit till en annan slutsats när man har studerat saken. Det är viktigt att komma ihåg att frågan om åldersgränser

vid alkoholservering har utretts många gånger. Det framgår också tydligt om man bemödar sig om att läsa utredningen.

Herr talman! Vi socialdemokrater har inga problem att ännu en gång ta diskussionen om huruvida åldersgränserna är rätt eller fel satta. Vi vill diskutera folkhälsa. Vi vill minska drickandet bland yngre. Vi vill lagstifta om det här i kammaren. Vi vill inte lämna ansvaret till krogägarna att bestämma vid vilken ålder serveringen ska ske. Om man får serveringstillstånd innebär det att man följer lagen. Man får inte servera uppenbart berusade människor. Man måste hålla ordning på stället. Det finns en mängd föreskrifter. Jag tror att vi i Sverige är alldeles för dåliga på att se till att lagen följs. Jag tror att man borde stärka kontrollen på krogarna. Jag tror att det finns mycket som vi skulle kunna göra för att röja i träsket bland de oseriösa krogägarna. Det finns nog anledning att återkomma till det.

Jag yrkar bifall till reservation nr 2. Därmed vill jag uppmärksamma kammaren och åhörarna på att det finns åtminstone ett parti i denna kammare som vill motverka diskriminering i alla former.
(Applåder)

Anf. 86 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Om jag var förvånad tidigare, är jag det inte över ditt inlägg, Patrik Björck. Du liknade Alliansens ställningstagande när det gäller åldersgränser på krogen med att en fläck på en vit skjorta syns. Har man tillräckligt bra tvättmedel försvinner det mesta. Det verkar som om man inte har tagit till det riktiga tvättmedlet. Jag tror att det finns något som heter Vanish också för att ta bort fläckar. Fläckarna på Socialdemokraternas skjortor är ännu tydligare. Det finns en mängd frågor som vi skulle kunna diskutera som vore viktigare för ungdomar. Vi kan diskutera myndighetsåldern. Vi kan diskutera åldersgränsen för köp på Systemet. Vi kan prata om medlemskap i föreningar där man kräver en viss ålder. Vi kan prata om särskilda slag av boenden som finns för vissa åldersgrupper. Det finns en mängd frågor som borde vara viktigare för Socialdemokraterna och oss alla än åldersgränsen på krogarna.

Jag tycker att det är nonchalant att säga att man ska överlåta det till vakterna kl. 02.00. Som kommunpolitiker vet Patrik Björck mycket väl att det inte går till så. Det finns redan uttalat vilken åldersgräns det handlar om.

Anf. 87 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Om herr talmannen hade tillåtit det kunde jag ha pratat om vad som helst. Men nu handlar debatten om betänkandet om utökat skydd för åldersdiskriminering. Betänkandet har en allvarlig brist, nämligen att man tillåter diskriminering av unga vuxna och att man gör det lagligt för krogägare att fortsätta att diskriminera. Vi kommer troligen att återkomma till detta som till alla andra brister i regeringens politik och motionera om det. Vi ger oss inte förrän det är tillrättat.

Det gäller all diskriminering att det är en ständig resa. Man flyttar sig sakta men säkert framåt. Vi kommer med stor sannolikhet att få många tillfällen att kritisera Penilla Gunther och alliansregeringen för en mängd tillkortakommanden i en mängd olika frågor.

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

Vi konstaterar att mycket av det som ni föreslår i betänkandet är bra. Det ställer vi oss bakom. Lika väl som vi kritiserar era tillkortakommanden ställer vi oss bakom det som är bra. Det blir naturligtvis inte så stor debatt om det som man är överens om. I det betänkande som finns på dagordningen är det detta som är den stora bristen och då kritiserar vi det. Det är inte så konstigt.

Jag skulle, som sagt, troligen bli avklubbad om jag började diskutera något som inte finns på dagordningen. Jag ser att herr talmannen nickar.

Anf. 88 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Förbudet mot diskriminering är ju inskrivet i ett stort antal konventioner om mänskliga rättigheter. Vi har tagit ett stort steg framåt i dag när vi har utökat frågan om åldersdiskriminering till att omfatta många fler samhällsområden.

Att ett av riksdagens största partier fokuserar så på åldersgränser på krogen är anmärkningsvärt. Vi kunde ha diskuterat att det fortfarande förekommer diskriminering trots den lagstiftning som finns och vad vi ska göra åt det. Är inte lagstiftningen tillräcklig när folk nekas tillträde till krogen på grund av sin hudfärg eller något annat? Det är väl allvarligt. Det finns en mängd sådana frågor. I mitt anförande berörde jag hälso- och sjukvården som jag tycker är viktigt att vi kommer till rätta med. Det handlar om människors känslor och upplevelser och att man blir diskriminerad på grund av ålder.

Vi har pratat om tillgänglighet. Det finns andra typer av frågor som rör diskriminering som hör ihop med det som vi diskuterar i dag men som inte kommer fram i er politik, Patrik Björck. Ni diskuterar bara denna enda fråga – tydligen den enda viktiga rättigheten – nämligen huruvida man ska vara 18, 24, 27 eller 92 år för att komma in på krogen. Vad är det som är viktigast för Socialdemokraterna, undrar jag?

Anf. 89 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det absolut viktigaste för oss socialdemokrater är att vi varje gång vi tar steg framåt här i kammaren går mot att minska diskriminering och öka jämlikheten i samhället. Diskriminering kan naturligtvis synas på en mängd olika sätt. Det kan vara ekonomisk diskriminering eller social diskriminering. Det finns diskriminering i skolan och på arbetsmarknaden. Det är det viktigaste för oss socialdemokrater.

Jag vet inte hur jag ska göra för att övertyga Penilla Gunther om den ordning vi har här i kammaren. Vi har att förhålla oss till en proposition som kommer till utskottet och det som den behandlar. Då gör vi det. När vi skriver vår motion utgår vi från regeringens förslag. Det är så svensk riksdag och lagstiftning fungerar. Vi har att förhålla oss till Penilla Gunthers majoritetstext. Penilla Gunther hade ju kunnat skriva in vad hon hade velat i den och så hade vi förhållit oss till det. Penilla Gunther har tydligen, enligt sin egen uppräknings, gjort ett stort misstag när hon formulerade betänkandetexten eftersom hon inte tycker att den innehåller något av värde. Det är Penilla Gunthers bedömning av majoritetstexten. Jag ska inte uppehålla mig mer vid det. Vi stöder de övriga delarna i förslaget. Om ni hade gjort det ännu bättre hade vi väl stött det ännu mer.

Anf. 90 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! I den följdmotion som Socialdemokraterna och Patrik Björck har satt sina namn under välkomnar Socialdemokraterna och Patrik Björck propositionen. Man tycker att det är ett bra förslag i det stora hela.

Jag är mycket förvånad. När man lyssnar på Patrik Björck i dag låter det mycket illavarslande, och nästan allting är fel. Jag tycker att Patrik Björck borde ha en mer positiv attityd.

Genom denna proposition tar vi mycket viktiga steg framåt. Vi får nya verktyg för att förbättra arbetet med att motverka åldersdiskriminering. Det måste väl ändå upplevas som mycket positivt?

Sedan blir jag förvånad när Patrik Björck håller upp en tidningsartikel här och näst intill påstår att man har tagit så stort intryck av en massa oseriösa krogägare som har påverkat och lagt grunden för det som står i denna proposition. Det är mycket häpnadsväckande. Jag tror att det stora flertalet restaurangägare bedriver en mycket seriös verksamhet. De har också mycket höga krav på sig. Får man tillstånd får man också hantera det och vara rädd om det. Jag är övertygad om att de flesta restaurangägare också är det. Missköter man sig blir man av med sitt tillstånd, och då får man inte bedriva sin verksamhet. Jag är därför mycket förvånad över det utspel som Patrik Björck gör.

Denna proposition lägger grunden för ett fortsatt bra arbete för att motverka diskriminering. Vi får en ny lag. Det innebär att vi på ett mycket bättre sätt kan ta till vara de äldres kunskaper och erfarenheter och se till att stärka de äldres viktiga roll i samhället. Det tycker jag att vi alla ska kunna vara positiva till och ställa oss bakom.

Som Penilla Gunther påpekar har det blivit en enfrågedebatt. Socialdemokraterna tar hela tiden upp frågan om krogägarnas tillstånd.

Anf. 91 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Gustav Nilsson inleder sin replik i rätt ordning, men i slutändan hamnar han fel.

Inledningen är att vi socialdemokrater välkomnar huvuddelen av förslaget i propositionen. Gustav Nilsson har läst våra motioner, vilket jag tacksamt tar till mig. Därmed borde man kunna diskutera det som vi tycker är problemet i förslaget. Då är det de facto så att Gustav Nilsson säger att det är viktigt att krogarna ska kunna vända sig till en viss ålderskategori. Precis som Gustav Nilsson och även Sven-Olof Sällström är inne på handlar detta egentligen inte om förhållandet till alkohol, utan det handlar om ekonomiska skäl, alltså att krogägaren av mer eller mindre välgrundande anledningar anser att om man får välja sin kategori och optimerar denna kategori ska man tjäna mer pengar.

Läser man utredningen, som jag hoppas att Gustav Nilsson har gjort, är den direkt avvisande till hela detta resonemang. Då är det naturligtvis mycket anmärkningsvärt att man väljer att lägga fram denna proposition i direkt strid med utredningen. Man argumenterar till och med i dessa ekonomiska termer. Hans Backman försökte visserligen gömma sig under någon tom fernissa om folkhälsa. Men Gustav Nilsson och även Sven-Olof Sällström var mycket tydliga med att detta handlar om ekonomi och krogägarnas möjligheter att driva sina företag precis som de vill. Det är klart att det är anmärkningsvärt. Det är klart att man har vikt

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

ned sig för en liten grupp oseriösa krogägare. Det går inte att tolka på något annat sätt. Dessutom skriver de själva triumferande om detta i sin branschtidning. Det är ingenting som jag har hittat på här.

Det finns fortfarande mycket diskriminering kvar i samhället. Men nu lyfter vi fram denna fråga, och vi släpper den utan att åtgärda den. Det är anmärkningsvärt.

Anf. 92 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Vi har en god svensk tradition, och det är att ha remissrundor när vi har gjort en utredning. Då får vi ett bra beslutsunderlag för den fortsatta hanteringen. Så har man gått till väga även i detta fall. Det är aldrig fel att lyssna på vad remissinstanserna kommer fram till. Branschen kan detta allra bäst. Man har regler som fungerar i dag och som är bra för alla. Det skapas bra miljöer på restaurangerna därför att man kan anpassa verksamheten efter en affärsidé och ha en verksamhet som passar en viss ålderskategori. Det kan väl inte vara något fel i det. Vad är alternativet?

Jag har inte fått något bra svar på frågan om folkhälsoaspekterna. Det är också en god svensk tradition att försöka fördröja alkoholdebuten och inte på något sätt jobba för att man går i den andra riktningen.

Utredningen skriver att alternativet är att ha en musikstil, klädkoder och kanske slipstväng och annat. Det måste vara den vägen som ni vill gå, Patrik Björck. Jag tror inte att det är bättre.

Utredaren pekar även på en annan punkt där man gör ett undantag. Det gäller båt kryssningar. Jag såg att Patrik Björck hade utredningsboken med sig. Läs gärna den. Där står det när det gäller båt kryssningar att man ska kunna bestämma om en person får komma ombord. Där kan det vara lämpligt att ha vissa åldersgränser. Det skrev utredaren. Då kan man fråga sig om det inte också är diskriminerande att inte få åka med på en båt kryssning.

Det finns mycket i utredningen. Det finns undantag och olika saker som vi har varit inne på när det gäller sjukvård och annat. Det är ett komplicerat regelverk, och en sådan komplicerad fråga om diskriminering måste kunna ses i ett större sammanhang. Det finns en hälso- och sjukvårdslag, en socialtjänstlag och riktlinjer från Socialstyrelsen. Allt detta ska vägas samman. Men totalt sett får vi en mycket bättre lag för att motverka diskriminering.

Anf. 93 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det räcker inte att hålla en bok i sin hand. Man måste läsa den också. Om man läser utredningen har man en tydlig argumentation till att man särskiljer kryssningar och krogar. Det finns ett helt stycke där man argumenterar kring detta. Jag har inte tid nog att dra hela detta stycke för Gustav Nilsson. Jag kan göra det privat sedan och lära Gustav Nilsson vad det står i utredningen. Men om man läser utredningen är det mycket tydligt. Det går inte att ta miste på.

Sedan är Gustav Nilsson inne på att orsaken till att han så att säga har lagt sig platt för branschen är att den ska få utveckla sin affärsidé och välja sina grupper.

Då vet vi att det under mycket lång tid har varit så, och fortfarande är så, att det finns en etnisk diskriminering på krogarna. En del oseriösa

krogägare vill välja sina grupper utifrån etnicitet. Det finns många undersökningar som visar hur de diskriminerar folk med mörk hy och folk med afrikanskt ursprung. Deras affärsidé är att hålla krogen vit för att de av mer eller mindre dubiösa skäl anser att det så att säga stärker deras affärsidé.

Detta är någonting som vi genom lagstiftning går hårt emot. Då sätter vi oss på företagarnas fria rätt att själva definiera sina kundgrupper. Jag har inte hört ett enda rimligt och hållbart argument här i dag, vare sig från Gustav Nilsson eller från någon annan, för att vi skulle tillåta någon annan grupp, till exempel unga vuxna, att diskrimineras på detta sätt.

Nu har Gustav Nilsson inte någon möjlighet att svara på det. Men det skulle vara spännande att få reda på det eftersom hela denna långa debatt inte har gett ett enda svar på den frågan.

Anf. 94 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Patrik Björck lyssnar som vanligt mycket selektivt. Han tycker sig höra saker som inte sägs, och han läser saker som inte har skrivits och gör sina egna tolkningar, som vanligt skulle jag vilja säga. Därefter bygger han upp en argumentation mot det som han tycker sig ha hört och tycker sig ha läst för att kunna argumentera mot bland andra Sverigedemokraterna. Det är djupt ohederligt, Patrik Björck. Men jag tror inte att det är sista gången som vi har hört denna typ av argumentation. Vi får säkert höra mer av den i detta replikskifte. Det är jag helt övertygad om.

Nej, vi vill inte helt avskaffa skyddet mot diskriminering som Patrik Björck tycker sig ha hört. Hade han lyssnat på debatten hade han hört att vi vänder oss emot det sätt som Diskrimineringsombudsmannen jobbar i dag. Vi vill ta fasta på den kritik som har kommit från Riksrevisionen mot Diskrimineringsombudsmannen. Det är en mycket allvarlig kritik. Vi föreslår i vår budgetmotion att stödet till Diskrimineringsombudsmannen ska avskaffas. Vi vill däremot tillföra pengar till rättsväsendet – 2 miljarder under det första året, bland annat 323 miljoner till åklagarväsendet och 472 miljoner till domstolarna. Vi tycker att professionella domstolar, professionella åklagare och jurister ska handha diskrimineringsärendena. Vi ska inte pungslå företagare i en rättsosäker process, en förlikningsprocess, som vi anser bryter mot Europakonventionens artikel 6 om rätten att få sin sak prövad i domstol. Men Patrik Björck tycker uppenbarligen att det är rätt att vi ska pungslå företagarna utan att de ska få sin sak prövad. Där skiljer vi oss rejält åt, Patrik Björck.

Anf. 95 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det ihåliga i Sven-Olof Sällströms argumentation är att det i Sverigedemokraternas värld inte finns någon sak att få prövad. Man vill inte stärka diskrimineringsgrunden. Det är klart att det då inte finns någonting att skicka vidare till domstolarna. Då kunde vi ha tagit de 2 miljarderna och gjort någonting annat och bättre för.

Vi vill stärka diskrimineringslagen. Vi är också positiva till de delar i detta betänkande som faktiskt stärker diskrimineringsgrunden. Sedan kan man naturligtvis alltid ha en diskussion om hur man bäst hanterar detta i det rättsliga systemet. Jag ska säga att jag i dag inte är tillräckligt påläst, om jag ska vara ärlig, för att uttrycka exakt vilket sätt att beivra detta

Prot. 2012/13:20
7 november

*Ett utvidgat skydd mot
åldersdiskriminering*

som skulle vara bäst när det gäller att följa upp på olika sätt. Det är dock en debatt som säkert är legitim och som man kan ta. Jag är inte säker på att jag skulle hamna i samma ställningstagande som Sven-Olof Sällström.

Om Sven-Olof Sällström här i dag hade velat stärka diskrimineringslagen och öka möjligheten att få sin sak prövad genom att det fanns en sak att pröva hade det i någon mening kanske Sven-Olof Sällströms argumentation hade känts lite mer legitim.

Jag upplever naturligtvis Sven-Olof Sällström med mitt subjektiva öra – så är alla människor skapta – och tolkar därför ihålligheten som att Sven-Olof Sällström har en dold agenda. Eftersom han tillhör ett parti som har en tradition av främlingsfientlighet och rasism är det inte så konstigt att man när vi diskuterar diskriminering misstänker att det är åt det hållet Sven-Olof Sällström vill dra. Det kan jag erkänna, herr talman. Det är min tolkning av Sverigedemokraterna, och den står jag för.

Anf. 96 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Då var vi där igen. Patrik Björck har tydligen sina egna demoner att jobba med, och tyvärr kan jag inte hjälpa Patrik Björck med dem. Han får vända sig någon annanstans med dem.

För att vara väldigt tydlig ska jag säga följande: Hade propositionen och betänkandet som lagts fram av regeringen i dag innehållit ett avskaffande av Diskrimineringsombudsmannen med just dessa exakta förändringar i lagstiftningen – en rättssäker prövning och prejudicerande domslut – hade vi ställt oss bakom detta. Är det klart nog? Tack!

Det finns många viktiga skillnader mellan mig och Patrik Björck. En är att jag anser att Patrik Björck kan få stå här och på gator och torg och framföra sina politiska åsikter. Han får även samarbeta med partier på vänsterkanten, eller med andra på högerkanten om han vill, som framför åsikter som är väsentligt skilda från dem jag anser är rätt – bara de håller sig inom lagens ramar.

Jag tycker inte att vare sig Patrik Björck eller någon annan till exempel ska få lämna sitt arbete för att man har en politisk åsikt eller tillhör ett politiskt parti, oavsett om man är extrem på högerkanten, vänsterkanten eller någon annanstans. Jag tycker att det är en demokratisk rättighet att ha en politisk åsikt, att framföra den och att tillhöra ett politiskt parti, oavsett vilken politisk åsikt man har. Jag tycker att även Patrik Björck ska ha den rätten utan att riskera att förlora jobbet. Det är en demokratisk rättighet i en demokrati.

Nu ställer jag frågan till Patrik Björck: Delar Patrik Björck min uppfattning i den frågan?

Anf. 97 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Herr talman! Det är väldigt enkelt. Svaret är ja. Jag delar också uppfattningen att Sverigedemokraterna har rätt att utesluta de medlemmar vars politiska uppfattning man inte delar. Det är en rätt Sverigedemokraterna har. Sverigedemokraterna gör inget annat än utesluter medlemmar på löpande band, och jag har inga synpunkter på det. Det är också Sverigedemokraternas rättighet, så fortsatt med det. Vi är överens på den punkten, Sven-Olof Sällström. Det är inte på många andra punkter vi är överens.

När det gäller vad denna debatt handlar om, herr talman – jag tillät mig en liten utvikning där för att vara artig nog att svara på frågan – är problemet med Sverigedemokraternas ställningstagande att man inte medverkar till att göra någonting bättre. Då tappar Sverigedemokraterna extremt mycket av sin politiska legitimitet.

Vi socialdemokrater ser på detta förslag på det sättet att vi bejakar det som är bra. Det vill vi föra framåt. Det vi upptäcker är en brist vill vi gärna – ursäkta mig, Penilla Gunther – diskutera. När vi då ser en brist lägger vi naturligtvis fram ett förslag på hur det skulle kunna rättas till. Vi slänger inte ut barnet med badvattnet. Därför har vi en mycket högre politisk legitimitet än Sverigedemokraterna, både i politiken i stort och i denna fråga.

Det är också min subjektiva bedömning att detta är en klokare politisk strategi. Jag är i och för sig glad att Sverigedemokraterna inte anammar den, men det är en annan sak.

Anf. 98 BARBRO WESTERHOLM (FP):

Herr talman! Det är en viktig lag vi tar beslut om i dag. Den sänder ut en signal, en norm, i samhället om att det inte är acceptabelt att diskriminera människor på grund av kronologisk ålder.

Jag är glad över att vi tar detta beslut i år, för det är EU:s år med temat aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna. Jag kan skriva under på att pensionärsorganisationerna och även LSU, ungdomarnas paraplyorganisation, är väldigt glada att vi kommer i mål i och med detta beslut. De och många andra har stretat med att uppmärksamma åldersdiskrimineringen. Även deras motsvarigheter inom EU, paraplyorganisationen AGE – The European Older People's Platform och paraplyorganisationen för ungdomar, kommer att ta detta till sig.

Jag är stolt över att Sverige antar denna lag så tidigt. Vi var sega med att anta den lag vi nu har mot åldersdiskriminering i arbetslivet; vi var bland de sista länderna. Nu är vi dock ett av de första, faktiskt innan det EU-direktiv som ligger i ministerrådet är taget. Jag vet att Sverige och Sveriges riksdag kommer att applåderas för detta vid ett möte i Bryssel nästa vecka. Det är jag som sagt glad över.

Detta är nämligen en lag med liberala förtecken. Vi föds som individer, men då är vi ganska lika varandra. Sedan blir vi mer och mer olika varandra under livet. Vi har dock i Sverige betraktat kronologiska åldersgrupper som kollektiv, och ingenting kan vara mer felaktigt.

Hur kom då den här lagen fram? Det var faktiskt så att paraplyorganisationen för äldreorganisationer i EU 2001 reagerade på att direktivet till skillnad från andra direktiv var begränsat och bara handlade om diskriminering i arbetslivet. Där satte man i gång, och Sverige var med genom Sveriges Pensionärsförbund. Vår jurist var Olof Björlin, och jag hade också förmånen att vara med. Arbetet leddes av en hög engelsk jurist, Robin Allen, och företrädare för äldreorganisationer inom EU. Ganska snart sällade sig ungdomsorganisationerna till detta arbete.

År 2004 publicerades en skrift med exempel på hur äldre diskriminerades inom olika sektorer av samhället. År 2006 hade man fått fram ett direktivförslag, och det är väldigt likt det vi tar beslut om här i kammaren i dag. Man förde alltså en diskussion om åldersgränser till skydd för olika grupper.

Detta skickades över till kommissionen, och fransmännen sade att en ideell organisation inte får göra så – skicka ett förslag till direktiv till kommissionen. Kommissionen tog dock detta till sig, formulerade om och kom med ett förslag 2008. Det ligger nu alltså hos ministerrådet för beslut, och det är därför det svenska beslutet blir så viktigt.

Hans Backman kom med en del exempel på åldersdiskriminering. Jag känner att den åldersdiskriminering som finns inom hälso- och sjukvården är den kanske allra allvarligaste, och jag vill ge ett ganska personligt exempel.

Min dotterdotter ramlade av en häst och bröt armen så illa att det inte gick att dra den rätt, utan den behövde opereras. Då säger ortopedén: Du är så ung, så dig opererar vi. Hade du varit äldre hade det fått vara.

Denna unga kvinna säger då: Men min mormor – det är alltså jag – då? Om hon hade brutit armen, skulle hon då gå med felställning?

Då blev det tyst.

Det är verkligheten. Det är flera som har tagit upp det här.

Det här är alltså en lag som sänder ut norm att vi måste ändra attityder till äldre människor men också till unga människor, att kronologisk ålder inte får stämpla oss. Jag hoppas att vi i barns uppsatser lite längre fram inte behöver läsa vad en tolvåring skrev för några år sedan där han ställde en fråga: Varför är det finare att vara en gammal möbel än en gammal människa? Tänk på det när ni ser *Antikrundan*!
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

11 § Lag om att vissa äldre sedlar ska upphöra som lagliga betalningsmedel

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2012/13:FiU8

Lag om att vissa äldre sedlar ska upphöra som lagliga betalningsmedel (framst. 2011/12:RB3).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 15 §.)

12 § Riksrevisorernas årliga rapport

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2012/13:FiU9

Riksrevisorernas årliga rapport (redog. 2011/12:RR5).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2012/13:FiU13
Blankning (prop. 2011/12:175).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

14 § Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF) finansieringslösning till förmån för fattiga länder

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2012/13:FiU14
Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF) finansieringslösning till förmån för fattiga länder (framst. 2011/12:RB4).

*Medgivande för
Riksbanken att delta i
Internationella
valutafondens (IMF)
finansieringslösning
till förmån för fattiga
länder*

Anf. 99 ERIK ALMQVIST (SD):

Herr talman! Jag tänkte inleda den här debatten med en kort grundkurs i demokrati.

Det mest grundläggande i demokratin är att makten utgår från folket, och den här makten i sin tur ingår i en representativ demokrati som förvaltas av de folkvalda representanterna. Där ingår bland annat vi riksdagsledamöter. Vi har fått ett uppdrag att förvalta lagstiftande makt men också att förvalta gott om pengar, skattemedel, en stor del av svenska folkets resurser. Det är ett ansvar som Alliansen och de rödgröna förvaltar synnerligen illa när det kommer till framför allt den fråga som vi just nu diskuterar, IMF. Det finns flera exempel, IMF är ett.

När vi outsourcar demokrati – det är det vi gör när vi skjuter över medel till IMF – outsourcar vi makt över svenska medel till en institution som inte är folkvald. Vi skapar så att säga ett internationellt monster i form av IMF. Vi saknar själva inflytande, vi har i praktiken noll inflytande över IMF. Men IMF får allt inflytande i världen genom enorma finansiella muskler som bland annat Sverige med många andra länder garanterar, trots att IMF varken är folkvald eller förvaltar något förtroende för några som helst väljare. Den här makten utnyttjar IMF maximalt. Man ställer omfattande och detaljerade politiska krav på länder som är beroende av IMF:s stöd. Många gånger handlar det om att man kräver minskade budgetramar för skola, vård och pensioner. I många fall har man krävt att vatteninfrastruktur privatiseras i olika länder. Ganska nyligen har man krävt att ett land skulle minska det demokratiska inflytandet över centralbanken.

Det här är alltså en maktförskjutning som är så viktig för vår regering att vi i praktiken betalar IMF för att ta våra pengar och bruka dem till sin egen makt.

Vi såg så sent som tidigare i år hur regeringen skrev under avtal om att låna ut pengar, 100 miljarder kronor, till IMF för en ränta på 0,1 procent, alltså långt under inflation. Det innebär i praktiken att vi sade att vi är beredda och villiga att betala för att ni ska ta våra pengar och använda

*Medgivande för
Riksbanken att delta i
Internationella
valutafondens (IMF)
finansieringslösning
till förmån för fattiga
länder*

dem för att utöva makt runt om i världen utifrån er egen politiska agenda, som vi inte har inflytande över och som inga folk genom några som helst omröstningar har haft möjlighet att få inflytande över.

Det blir lite extra märkligt när man ser hur å andra sidan en annan hand inom regeringens palett av statsråd – eller hur vi nu ska bedöma allianspolitiken – biståndsminister Gunilla Carlsson talar om hjälp till andra länder i behov av bistånd. Hon har bland annat i debattartiklar talat om vikten av att man inte detaljstyr vad medlen ska gå till. Man ska inte detaljstyra andra länders politik. Men när det kommer till IMF är vi villiga att ställa upp på en mångmiljardrullning in i en organisation som inte gör annat än detaljstyr andra länder. Skillnaden är bara att vi själva inte har någonting att säga till om detaljstyrningen.

Det är dags att Sverige börjar visa lite mer ryggrad. Det är endast de svenska folkvalda som ska fatta viktiga beslut om svenska skattemedel. Vi ska inte sälja oss själva till makthungliga internationella organisationer med svag demokratisk legitimitet. Där räknar jag in såväl IMF som EU. Det är dags att vi börjar ta mer ansvar för de svenska skattemedlen och den svenska politiska makten, som våra väljare gett sitt förtroende.

Bistånd och hjälp i andra länder bör utgå från svenska prioriteringar och intressen enligt den demokratiska principen. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 100 PEDER WACHTMEISTER (M):

Herr talman! Jag tänker hålla mig till sakfrågan. Å andra sidan ska jag tacka Erik Almqvist för lektionen i demokrati. Jag började som politiker redan 1979 och har väl vandrat den långa vägen inom politiken och är en av de få pensionärerna här i rummet, men det är alltid bra att höra en ny vinkling på demokrati.

Tillbaka till sakfrågan: Sakfrågan är den att frågan har ställts hur man ska använda guldreserven i IMF. Nu har guld varit en väldigt bra placering, det kan man inte komma ifrån. Dessutom är de flesta partierna i det här huset väldigt imponerade av IMF:s arbete, speciellt vad gäller tillväxt och fattigdomsbekämpning. Det handlar om ett sjuttiotial länder, och det skulle vara omöjligt för Sverige att hantera så många länder med den avancerade metod som IMF gör det.

I dag betalar vi 50 miljoner om året över vår biståndsbudget. Om man får tillbaka 70 miljoner till regering och riksdag innebär det att man bara får in det i biståndskassan för att sedan betala ut igen. Det känns något meningslöst. Hela vår biståndsbudget för nästa år är över 31 miljarder kronor. Tar vi bort julvecka, påskvecka och lite semester rör det sig om en miljard i veckan som kan användas till biståndsprojekt, och det är ett ganska stort företag i jämförelse med ett exportföretag i Sverige i dag.

Med det yrkar jag bifall till finansutskottets förslag och avslag på motionen.

Anf. 101 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Det är, precis som Peder Wachtmeister säger, väldigt svårt att hålla så många bollar i luften som IMF gör. Sverige skulle inte på egen hand kunna hålla dem i luften om vi skulle ha något slags utlåningsverksamhet i ett trettiotal länder i världen. Men det bör inte heller vara målsättningen.

Jag tycker att vi kan titta på Alliansens egen biståndspolitik för att hitta en bättre förlaga här. Där har man valt att renodla biståndet med att mer koncentrera på biståndsinsatser där vi faktiskt kan göra konkret skillnad, där vi i Sverige har en kompetens att påverka och där vi ser tydliga resultat. Det perspektivet bör vi ha i all form av hjälparbete och biståndarbete eller hur vi nu ska beskriva det när vi är ute och ska hjälpa till i andra delar av världen. När det kommer till rena biståndssatsningar ska vi efterleva den här tydligt deklarerade principen, men när det kommer till bistånd eller ekonomisk hjälp i form av lån för att få olika stater och länder på fötter släpper vi helt plötsligt allt ansvar och alla de intressen som vi annars ser från Sveriges sida. Då låter vi IMF, en internationell organisation utan demokratiskt inflytande, följa sin egen politiska agenda och använda våra pengar som ett maktmedel. Det är det som är vår invändning, inte det faktum att vi hjälper till.

Om nu Peder Wachtmeister har varit engagerad i politiken sedan 1979 måste han ha noterat den här förskjutningen, från att Sverige förr i tiden hade ett större inflytande över sina egna medel till att vi i allt större utsträckning kommer att lämna över resurser till såväl IMF som EU och därmed minska vårt eget inflytande och våra insatser runt om i världen.

Anf. 102 PEDER WACHTMEISTER (M) replik:

Herr talman! EU-frågan är väl inte föremål för debatt här i dag. IMF och Världsbanken har funnits väldigt länge. Sverige har haft ett stort förtroende för hur de har hanterat detta, och vi har ett inflytande. Även om man kallar det indirekta val har vi ett inflytande på vad som händer i dag.

De arbetar med helt andra metoder. Vi kan till exempel gå tillbaka till Island som vi hjälpte för några år sedan. Det handlar inte om att den svenska staten betalar ut 6 miljarder i kontanta medel, utan man lämnar en garanti. IMF lånar upp pengar på den allmänna finansmarknaden. Hittills har Sverige aldrig behövt betala ut några pengar på grund av en dålig affär från IMF:s eller Världsbankens sida. Med de garantier som alla 160 länder lämnar har de kunnat klara av den verksamheten. Det innebär att de sköter den väl. Jag har aldrig hört något negativt från de svenskar som har varit engagerade i de här organisationerna tidigare.

Anf. 103 ERIK ALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Jag betvivlar inte att människor som är engagerade i den här organisationen inte är kritiska mot den här organisationen.

Faktum är att IMF ställer långtgående, detaljerade, politiska krav som jag tycker är orimliga i många fall. Jag känner inte att Sverige alltid måste ställa sig bakom det.

Island är ett exempel, vi kan också ta upp Ungern som är ett mer aktuellt exempel. Då blir även EU relevant i sammanhanget eftersom EU och IMF har fört gemensamma förhandlingar med Ungern där man ställer långtgående politiska krav. Man tycker till exempel att det demokratiska inflytandet över centralbanken är för stort. Man har synpunkter att de har för generösa pensionssystem. Man har synpunkter på att de plockar in skatt på banktransaktioner. Det handlar om den typen av synpunkter.

*Medgivande för
Riksbanken att delta i
Internationella
valutafondens (IMF)
finansieringslösning
till förmån för fattiga
länder*

Jag vet inte när vi i Sveriges riksdag bestämde att det är en politik som vi vill sprida och uppifrån tvinga på nationer runt om i världen utan att de själva och deras folkvalda regeringar vill gå den vägen. Men det är den vägen vi går när vi lämnar lånegarantier till IMF, oavsett om de sedan förverkligas eller inte.

Även om vi får igen pengarna är det fortfarande så att om IMF realiserar den här möjligheten att låna av Sverige – vi har lovat dem 100 miljarder kronor till en ränta på 0,1 procent – innebär det i praktiken att med hänsyn till inflationen betalar vi IMF pengar varje år från det att de utnyttjar det här lånelöftet. Vi betalar IMF pengar varje år för att de ska använda våra pengar till den politiska påtryckning som jag just beskrev.

Då måste vi ställa oss själva frågan: Är detta en politisk påtryckningsverksamhet som vi vill bidra till? Vet IMF alltid bättre än vi själva vad vi tycker är en vettig politisk väg att gå, vilka krav på omvärlden vi tycker är rimliga och när och var vi ska ställa dem?

Anf. 104 PEDER WACHTMEISTER (M) replik:

Herr talman! Erik Almqvist motsäger sig själv. Om IMF inte ställer tuffa krav på ett land som till exempel Ungern eller Grekland riskerar de här pengarna att försvinna i det landets verksamhet, och man har inte en chans att få tillbaka dem. Så hanterar en bank frågorna. Tar man en stor risk måste man ha tuffa regler. Det är ingen skillnad. Det är inte IMF:s närvaro eller inte som vi diskuterar utan hur man hanterar pengarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.43 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UU14 Kroatiens anslutning till Europeiska unionen

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

280 för utskottet

20 för res.

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 18 C, 17 V, 16 KD

För res.: 20 SD

Frånvarande: 19 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 5 C, 2 V, 3 KD

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Henrik von Sydow (M) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

Prot. 2012/13:20

7 november

SoU3 Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

280 för utskottet

20 för res.

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 18 C, 16 V, 16 KD

För res.: 20 SD

Frånvarande: 18 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 5 C, 3 V, 3 KD

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Henrik von Sydow (M) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU5 Interparlamentariska unionen (IPU)

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU6 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)

Punkt 1 (Verksamheten inom den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM))

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

281 för utskottet

20 för res.

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 18 C, 17 V, 16 KD

För res.: 20 SD

Frånvarande: 18 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 5 C, 2 V, 3 KD

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Henrik von Sydow (M) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU3 Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

281 för utskottet

20 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 18 C, 17 V, 16 KD

För res. 1: 20 SD

Frånvarande: 18 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 5 C, 2 V, 3 KD

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Henrik von Sydow (M) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

Punkt 2 (Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

Votering:

207 för utskottet

94 för res. 2

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 20 MP, 21 FP, 18 C, 20 SD, 17 V, 16 KD

För res. 2: 94 S

Frånvarande: 18 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 5 C, 2 V, 3 KD

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Henrik von Sydow (M) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

FiU8 Lag om att vissa äldre sedlar ska upphöra som lagliga betalningsmedel

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU13 Blankning

Kammaren biföll utskottets förslag.

**FiU14 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valuta-
fondens (IMF) finansieringslösning till förmån för fattiga länder**

Prot. 2012/13:20
7 november

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

280 för utskottet

20 för res.

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 95 M, 20 MP, 20 FP, 18 C, 17 V, 16 KD

För res.: 20 SD

Frånvarande: 18 S, 12 M, 5 MP, 4 FP, 5 C, 2 V, 3 KD

Anne Marie Brodén (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Henrik von Sydow (M) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

Stefan Käll (FP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Finansutskottets utlåtande

2012/13:FiU18 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om
Europeiska centralbankens tillsyn över kreditinstitut (KOM(2012)
511 slutlig)

17 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 7 november

2012/13:95 Avtal om Dalabanans framtid

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:96 Arbete för ökad jämställdhet i den svenska högskolan

av *Louise Malmström* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:97 Klimatkompensation som kostnad i verksamhet

av *Mats Pertoft* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:98 Proposition om det nya skatteutjämningsystemet

av *Mats Pertoft* (MP)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:99 Kommunal skatteutjämning

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:100 Hästnäringen i Boden

av *Maria Stenberg* (S)
till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2012/13:101 Utförsäkrade

av *Hillevi Larsson* (S)
till statsrådet *Ulf Kristersson* (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 november.

18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 november

2012/13:62 En samlad tolktjänst

av *Lennart Axelsson* (S)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2012/13:77 Handel med konfliktmineraler

av *Carina Hägg* (S)
till statsrådet *Ewa Björling* (M)

2012/13:78 Företags samhällsansvar (CSR)

av *Carina Hägg* (S)
till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2012/13:80 Hemlöshet

av *Kent Härstedt* (S)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2012/13:81 Lika skattefuskkontroll för alla

av *Anders Karlsson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:82 Fastighetsskatteintäkter från vattenkraftverk

av *Hannah Bergstedt* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:84 Pilkingtons och arbetslösheten i Landskrona

av *Anders Karlsson* (S)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2012/13:85 Pilkingtons i Landskrona

av *Anders Karlsson* (S)
till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2012/13:89 Riskkapitalförsörjningen i småföretag

av *Carina Hägg* (S)
till näringsminister *Annie Lööf* (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 november.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 6 § anf. 6 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 22,
av andre vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 54 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 85 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	1
2 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott	1
3 § Hänvisning av ärende till utskott	1
4 § Förnyad bordläggning.....	1
Välkomsthälsning	1
Anf. 1 TALMANNEN	1
5 § Kroatians anslutning till Europeiska unionen.....	2
Utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU14.....	2
Anf. 2 JOHNNY SKALIN (SD)	2
Anf. 3 TOMMY WAIDELICH (S)	3
Anf. 4 CHRISTIAN HOLM (M)	4
Anf. 5 ROBERT HALEF (KD).....	6
(Beslut fattades under 15 §.)	7
6 § Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården	8
Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU3	8
Anf. 6 MARGARETA LARSSON (SD)	8
Anf. 7 LENA HALLENGREN (S)	9
Anf. 8 MARGARETA LARSSON (SD) replik	11
Anf. 9 LENA HALLENGREN (S) replik	11
Anf. 10 MARGARETA LARSSON (SD) replik	11
Anf. 11 LENA HALLENGREN (S) replik	12
Anf. 12 HELENA BOUVENG (M).....	12
Anf. 13 AGNETA LUTTROPP (MP).....	14
Anf. 14 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP).....	16
Anf. 15 JOHAN HEDIN (C).....	17
Anf. 16 EVA OLOFSSON (V)	19
Anf. 17 ROLAND UTBULT (KD).....	22
Anf. 18 PYRY NIEMI (S).....	23
(Beslut fattades under 15 §.)	25
7 § Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011	25
Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU2	25
(Beslut fattades under 15 §.)	25
8 § Interparlamentariska unionen (IPU).....	25
Utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU5	25
Anf. 19 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	25
Anf. 20 ANTI AVSAN (M)	27
Anf. 21 JULIA KRONLID (SD).....	29
Anf. 22 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik.....	30
Anf. 23 JULIA KRONLID (SD) replik.....	31
Anf. 24 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik.....	31
Anf. 25 JULIA KRONLID (SD) replik.....	32
Anf. 26 ANTI AVSAN (M) replik.....	32

Anf. 27 JULIA KRONLID (SD) replik	32
Anf. 28 ANTI AVSAN (M) replik	33
Anf. 29 JULIA KRONLID (SD) replik	33
Anf. 30 ABIR AL-SAHLANI (C)	33
Anf. 31 ROBERT HALEF (KD)	34
Anf. 32 MONICA GREEN (S)	35
Anf. 33 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	37
Anf. 34 ULF NILSSON (FP)	38
(Beslut fattades under 15 §.)	39
9 § Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)	40
Utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU6	40
Anf. 35 JOHNNY SKALIN (SD)	40
Anf. 36 KERSTIN ENGLE (S)	43
Anf. 37 ULRIK NILSSON (M)	45
Anf. 38 JOHNNY SKALIN (SD) replik	48
Anf. 39 ULRIK NILSSON (M) replik	48
Anf. 40 JOHNNY SKALIN (SD) replik	49
Anf. 41 ULRIK NILSSON (M) replik	49
Anf. 42 CHRISTER WINBÄCK (FP)	50
Anf. 43 JOHNNY SKALIN (SD) replik	51
Anf. 44 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	51
Anf. 45 JOHNNY SKALIN (SD) replik	51
Anf. 46 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	52
Anf. 47 ABIR AL-SAHLANI (C)	52
Anf. 48 JOHNNY SKALIN (SD) replik	54
Anf. 49 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	55
Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD) replik	55
Anf. 51 ABIR AL-SAHLANI (C) replik	56
Anf. 52 HANS LINDE (V)	57
Anf. 53 DÉSIREE PETHRUS (KD)	59
Anf. 54 HANS WALLMARK (M)	61
(Beslut fattades under 15 §.)	64
10 § Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering	64
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU3	64
Anf. 55 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S)	64
Anf. 56 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	66
Anf. 57 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	68
Anf. 58 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	69
Anf. 59 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	69
Anf. 60 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	70
Anf. 61 GUSTAV NILSSON (M)	71
Anf. 62 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	73
Anf. 63 GUSTAV NILSSON (M) replik	74
Anf. 64 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	74
Anf. 65 GUSTAV NILSSON (M) replik	75
Anf. 66 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	75
Anf. 67 GUSTAV NILSSON (M) replik	76

Anf. 68	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	76
Anf. 69	GUSTAV NILSSON (M) replik	76
Anf. 70	HANS BACKMAN (FP)	77
Anf. 71	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	79
Anf. 72	HANS BACKMAN (FP) replik	79
Anf. 73	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	79
Anf. 74	HANS BACKMAN (FP) replik	80
Anf. 75	ABIR AL-SAHLANI (C)	80
Anf. 76	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	82
Anf. 77	ABIR AL-SAHLANI (C) replik	82
Anf. 78	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	83
Anf. 79	ABIR AL-SAHLANI (C) replik	83
Anf. 80	PENILLA GUNTHER (KD)	83
Anf. 81	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	84
Anf. 82	PENILLA GUNTHER (KD) replik	85
Anf. 83	ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	85
Anf. 84	PENILLA GUNTHER (KD) replik	86
Anf. 85	PATRIK BJÖRCK (S)	86
Anf. 86	PENILLA GUNTHER (KD) replik	89
Anf. 87	PATRIK BJÖRCK (S) replik	89
Anf. 88	PENILLA GUNTHER (KD) replik	90
Anf. 89	PATRIK BJÖRCK (S) replik	90
Anf. 90	GUSTAV NILSSON (M) replik	91
Anf. 91	PATRIK BJÖRCK (S) replik	91
Anf. 92	GUSTAV NILSSON (M) replik	92
Anf. 93	PATRIK BJÖRCK (S) replik	92
Anf. 94	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	93
Anf. 95	PATRIK BJÖRCK (S) replik	93
Anf. 96	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	94
Anf. 97	PATRIK BJÖRCK (S) replik	94
Anf. 98	BARBRO WESTERHOLM (FP)	95
	(Beslut fattades under 15 §.)	96
11 §	Lag om att vissa äldre sedlar ska upphöra som lagliga betalningsmedel	96
	Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU8	96
	(Beslut fattades under 15 §.)	96
12 §	Riksrevisorernas årliga rapport	96
	Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU9	96
	(Beslut fattades under 15 §.)	96
13 §	Blankning	97
	Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU13	97
	(Beslut fattades under 15 §.)	97
14 §	Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF) finansieringslösning till förmån för fattiga länder	97
	Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU14	97
Anf. 99	ERIK ALMQVIST (SD)	97
Anf. 100	PEDER WACHTMEISTER (M)	98

Anf. 101 ERIK ALMQVIST (SD) replik	98	Prot. 2012/13:20
Anf. 102 PEDER WACHTMEISTER (M) replik	99	7 november
Anf. 103 ERIK ALMQVIST (SD) replik	99	
Anf. 104 PEDER WACHTMEISTER (M) replik	100	
(Beslut fattades under 15 §.)	100	
Ajournering	100	
Återupptagna förhandlingar	100	
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	100	
UU14 Kroatiens anslutning till Europeiska unionen	100	
SoU3 Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser i samhällsvården	101	
SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011	101	
UU5 Interparlamentariska unionen (IPU)	101	
UU6 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)	101	
AU3 Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering	102	
FiU8 Lag om att vissa äldre sedlar ska upphöra som lagliga betalningsmedel	102	
FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport	102	
FiU13 Blankning	102	
FiU14 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF) finansieringslösning till förmån för fattiga länder	103	
16 § Bordläggning	103	
17 § Anmälan om interpellationer	103	
18 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	104	
19 § Kammaren åtskildes kl. 16.06.	105	

Tryck: Elanders, Vällingby 2012